

Motto:

Agatha Christie: *“Měla jsem z manželství hrůzu. Pochopila jsem, stejně jako dříve nebo později asi pochopí mnoho žen, že jediný člověk, který vám v životě opravdu dokáže ublížit, je manžel. Nikdo jiný vám není natolik blízký. Na nikom jiném není žena v každodenním společenství, v lásce a ve všem, z čeho se skládá manželství, tak závislá. Už nikdy, rozhodla jsem se, se nikomu nevydám na milost a nemilost.”*¹

Úvod

Domácí násilí bylo po velmi dlouhou dobu považováno za ryze soukromý problém partnerů a navíc dosud nebylo výrazně odsouzeno jako zcela neakceptovatelný způsob chování. Přes děsivé osudy obětí, které se nikdy nesrovnaly s dlouholetým týráním, přes všechna závažná zranění, která skončila doživotním zraněním či smrtí, navzdory příběhům dětí, které si zkušenost s násilím odnesly jako trauma do vlastních partnerských vztahů. I tak bylo domácí násilí po dlouhou dobu tolerováno.² V posledních letech u nás došlo k poměrně velké medializaci této problematiky, která přinesla větší informovanost veřejnosti. Je velmi obtížné rozpoznání domácího násilí a jeho oddělení od partnerských problémů a krizí, při kterých si dva stejně mocní jedinci řeší problémy násilnou cestou. V těchto případech chybí moc na jedné straně a bezmoc na druhé. Chceme-li obětem domácího násilí skutečně účinně pomoci, měli bychom znát některé znaky, které vykazuje tento fenomén, a respektovat prožívání obětí, i když ho nemusíme chápat a ztotožňovat se s ním.

Ústava a Listina základních práv a svobod jako právní normy nejvyšší právní síly zakotvují základní práva a svobody a stanoví nejvýznamnější zásady, na kterých je náš právní řád postaven. Podle článku I. Listiny jsou lidé svobodní a rovní v důstojnosti a právech. Základní práva a svobody se zaručují všem bez jakékoliv diskriminace. Listina stanoví, že každý má právo, aby byla zachována jeho lidská důstojnost, osobní čest, dobrá pověst a chráněno jeho jméno. Stejně tak požívá ochrany rodina a rodičovství, neboť podle článku 32 Listiny jsou rodičovství a rodina pod ochranou zákona. Zaručena je též zvláštní ochrana mladistvých a dětí. Násilí v rodinách poškozují děti na celý život více než všechna genetická poškození obecně.³

---

¹ Christie, A. *Vlastní životopis.*. Academia Praha: 1999, s. 446

² Voňková, J., Huňková, M., Čacká-Pavlíková, I. *Domácí násilí v České republice v roce 2002 z pohledu práva.* Praha: 2002, s. 5

³ Koukolík F., Drtilová J. *Zlo na každý den.* Galen, Praha: 2001, s. 395.

Z této skutečnosti pramení povinnost státu chránit základní práva a svobody svých občanů a stát nemůže a nesmí tolerovat žádné případy porušování základních práv a svobod, a to ani pokud k nim dochází v okruhu blízkých osob, v rodině. Stát má povinnost řešit všechny případy porušování základních práv a poskytovat ochranu ohroženým osobám. Deklarace OSN o odstranění násilí páchaného na ženách, schválená Valným shromážděním OSN v prosinci 1993 v článku 1 za násilí páchané na ženách považuje: každý projev rodově podmíněného násilí, který má nebo by mohl mít za následek tělesnou, sexuální nebo duševní újmu nebo utrpení žen, včetně hrozby takovými činy, zastrašování a úmyslného omezování svobody, a to jak ve veřejném nebo soukromém životě. Článek 2 Deklarace dále uvádí, že násilí páchané na ženách zahrnuje fyzické, sexuální a psychické násilí vyskytující se v rodině a společnosti...

Oběťmi domácího násilí jsou nejčastěji ženy, pachatelé muži (kteří se jej dopouštějí na svých manželkách, přítelkyních, bývalých partnerkách). "Násilí může směřovat od kohokoliv v rodině proti komukoliv. Násilí se dopouští rodiče na dětech, ženy na mužích, muži na ženách, děti na rodičích.

Mám několik důvodů, proč jsem si pro zpracování diplomové práce vybrala téma: ***Domácí násilí jako sociální problém.***

Z prvopočátku jsem se chtěla z pozice matky zabývat domácím násilím páchaným převážně na dětech a seniorech. Děti jsou v těchto případech nejvíce zranitelné a nedokáží se ubránit, proto jsou odkázáni na milost či nemilost dospělých. Při shromažďování podkladů k diplomové práci a dalšího prohlubování znalostí v této problematice jsem se rozhodla na obecné zaměření domácího násilí. Násilí nepostihuje jen děti, ale i ostatní členy rodiny na kterých je páchána široká škála patologických jevů.

Diplomovou práci jsem zaměřila na problematiku páchaní domácího násilí jehož hlavním cílem je popis vývoje, průběhu a intenzity domácího násilí, jeho specifika, možnosti a nedostatky intervence zejména z pohledu žen, které se s tímto negativním jevem bezprostředně setkaly, a které se snažily svou situaci řešit. Součástí práce je výzkum domácího násilí z pohledu žen, obětí domácího násilí.

Práci tvoří pět kapitol.

První kapitolu jsem pojala jako seznámení s problematikou domácího násilí a je zde srovnání problému domácího násilí jako reality s řadou předsudků a mýtů, které se mezi laickou veřejností vyskytují.

Druhá kapitola popisuje násilí v rodině a jejich oběti, formy násilí v rodině, páchané násilí na dětech, ženách a seniorech.

Třetí kapitola se zaměřuje na trestněprávní dopady domácího násilí, legislativu v ČR a skutkové podstaty trestných činů souvisejících s domácím násilím.

Čtvrtá kapitola popisuje postup státních a nestátních orgánů, postupy policie u zvláštních případů domácího násilí, postupy soudů, úlohu intervenčních center.

Pátá kapitola je empirickou částí a obsahuje výzkumné šetření, kasuistiky a závěry výzkumného šetření.

Cílem mé práce bylo shromáždit materiál, který by do této problematiky zasvětil člověka tak, aby získal představu o tom, že domácí násilí není věc soukromá, jak je doposud veřejností vnímáno a konečně dojde k odložení lhostejnosti a bagatelizování problému zvaného domácí násilí.

Při zpracování tématu jsem vycházela z poznatků získaných studiem z odborné literatury, zákonů a příslušných zákonných norem, internetových stránek a denního tisku.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Pojem násilí a domácí násilí

1.1 Násilí – pojem, formy

Násilí v těch nejrůznějších podobách patří k lidskému životu od nepaměti a dochované dějiny lidstva jsou do značné míry dějinami jeho projevů. Přesto je nesmírně obtížné dospět k jednotné a všeobecně platné definici tohoto pojmu. Stěží lze v jedné větě postihnout perspektivu oběti, pohled násilníka a názor nezávislého pozorovatele; jen obtížně se lze navíc vyhnout tomu, aby zvolený slovní aparát neodrážel teoretické „zázemí“ autora a nenaznačoval, že některé aspekty stojí v centru jeho pozornosti a jiné jsou spíše pomíjeny.⁴

Násilí lze pro účel mé diplomové práce charakterizovat jako „*způsob interakce jedince s okolím, jehož cílem je ublížit jinému.*“

Násilné chování může nabývat různých forem. *Přímou* agresi směřuje agresor jednoznačně proti oběti, projevem *nepřímé* agrese může být poškození náhradního objektu (např. majetku ve vlastnictví oběti). *Verbální* násilí zahrnuje slovní napadení, jako např. nadávky či zesměšňování, *fyzické* násilí může mít podobu políčků, kopanců či cloumání. Podle délky trvání rozeznáváme násilí *dlouhodobé*, *situční* a v podobě *incidentů* (náhlých neočekávaných násilných projevů s krátkým intenzivním průběhem).⁵ Z pohledu zaměření násilného chování lze rozlišit *autoagresi* (násilí proti sobě samému) a *heteroagresi* (násilí proti okolí). Na základě kritéria společenské nebezpečnosti lze seřadit násilí *fantazijní* (též potlačené), *slovní*, proti *věcem* a proti *živým organismům*.⁶

Kombinací výše uvedených kritérií a dimenze aktivita – pasivita lze dospět k osmistupňové škále násilného chování:

- *agrese fyzická aktivní přímá*
  - agresor zavraždí oběť;

⁴ Čermák, I. *Lidská agrese a její souvislosti*. 1. vydání, Žďár nad Sázavou: Fakta, 1998, s. 9-14.

⁵ Spurný, J. *Psychologie násilí*. 1. vydání, Praha: Eurounion, 1996, s. 8.

⁶ Heretik, A. *Základy forenzní psychologie*. 1. vydání, Bratislava: SPN, 1994, s. 144.

- *agrese fyzická aktivní nepřímá*
  - agresor si na zavraždění oběti najme vraha;
- *agrese fyzická pasivní přímá*
  - policisté zabrání demonstrantům v průchodu ulicí;
- *agrese fyzická pasivní nepřímá*
  - demonstranti odmítnou splnit požadavek, aby uvolnili silnici;
- *agrese verbální aktivní přímá*
  - agresor slovně uráží oběť;
- *agrese verbální aktivní nepřímá*
  - agresor o oběti rozšiřuje pomluvy;
- *agrese verbální pasivní přímá*
  - agresor oběť ignoruje, neodpovídá na její otázky;
- *agrese verbální pasivní nepřímá*
  - agresor se nezastane oběti, která je nespravedlivě verbálně napadena.⁷

1.2 Domácí násilí – pojem

Přesná definice zákonného ustanovení Domácí násilí v České republice v současné době neexistuje. Existuje však několik přístupů, které definují pojem domácího násilí. Jako příklad uvádím následující vymezení:

- *Domácí násilí: fyzické, sexuální, emocionální a psychické týrání žen jejich současnými a bývalými partnery, zahrnující i vážné pohrůžky použití podobného násilí.⁸*
- *Tento manuál sa opiera o nasledovný význam termínu domáce násilie: fyzické alebo duševne násilie voči ženám páchané ich partnermi mužského pohlavia.⁹*
- *Pro účely tohoto příspěvku pod pojmem domácí násilí rozumím fyzické, sexuální, citové a mentální týrání převážně žen mužskými partnery.¹⁰*

Samotným termínem domácí násilí je přitom rozuměno chování, které u jednoho z partnerů způsobuje strach z druhého: ten skrze užití moci a násilí kontroluje jeho

⁷ Srov. Čermák. I. c.d., s. 11-12

⁸ Sovák, Z. *Trestní postih domácího násilí v České republice podle platných právních norem. In Domácí násilí: záležitost nikoliv soukromá. Sborník příspěvků z konference Koordinačního kruhu násilí na ženách. Praha: Koordinační kruh prevence násilí na ženách, 1997, s. 54-59.*

⁹ *Stratégia boja proti domácejmu násiliju. New York: OSN, 1993, s. 15.*

¹⁰ Vitoušová, P. *Dynamika násilí na ženách v partnerských vztazích – poznatky z pětileté pomoci obětem trestných činů v ČR. In Domácí násilí: záležitost nikoliv soukromá. Sborník příspěvků z konference Koordinačního kruhu násilí na ženách. Praha: Koordinační kruh prevence násilí na ženách, 1997, s. 23.*

chování. Domácí násilí přitom může zahrnovat nejrozličnější formy fyzického, sexuálního a psychologického násilí, donucené sociální izolace nebo ekonomickou deprivaci. Objevuje se mezi lidmi všech ras, tříd, etnických skupin či lidmi s různými životními styly. “Ačkoli je pod pojmem domácí násilí obvykle chápáno bití, kopání, bodání, strkání či jiné závažné fyzické útoky, domácí násilí může být také sexuální či psychické. Zahrnuje způsobování utrpení, výhrůžky zraněním, zraňující psychický přístup, nebo ničení majetku používané jako donucovací metoda, ovládnutí, msta nebo trest vůči osobě, s níž je pachatel v blízkém (intimním) vztahu... Dochází k němu mezi manželi, bývalými manželi, bývalými či současnými partnery nebo osobami, které jsou společně rodiči dítěte/děti (bez ohledu na to, zda někdy byli oddáni či zda spolu někdy žili“¹¹.

Domácí násilí je vědomá činnost. Začíná opakujícími se útoky proti lidské důstojnosti, k nim se zpravidla postupně přidávají útoky proti zdraví a v konečném stádiu může přejít v útoky proti lidskému životu. Domácí násilí se liší od ostatních forem delikventního chování tím, že je násilím ve vztahu osob, vytváří vztah závislosti oběti na pachateli a je zaměřeno na získání moci pachatele nad obětí.¹² Charakteristickým rysem domácího násilí je skutečnost, že se pro svou určitou trvalost a různou intenzitu násilných aktů postupně stává součástí jejich běžného života. V České republice je domácí násilí nejčastěji kombinací fyzického násilí doprovázeného násilím psychickým. Bez pomoci zvenčí nemají oběť ani pachatel vlastní schopnost ukončit probíhající domácí násilí. Oběti chybí síla a prostředky k řešení a pachateli chybí zájem cokoli měnit.¹³

Jedná se o širší definici pojmu domácího násilí. Sám termín domácí násilí se užívá převážně v literatuře anglické a má na mysli především násilí mezi partnery – současnými nebo minulými, v sezdaném či nesezdaném soužití. Násilí mezi partnery je též někdy označováno jako intimní násilí (intimate violence) nebo partnerské zneužívání (partner abuse). Termín násilí v rodině a domácnosti (Gewalt in der Familie und naher Umgebung, häusliche Gewalt), který převažuje v německy mluvících zemích, zahrnuje široké spektrum rodinných vztahů mezi předky, potomky, sourozenci, manželi současnými nebo minulými, druhem a družkou. „V zásadě je možné, aby násilí vycházelo od kohokoliv a směřovalo vůči komukoli, násilí páchají rodiče na dětech,

¹¹ (Colorado Revised Statutes, část 1, 18-6-800.3)

¹² Matoušková I., Spurný J. *Komunikačně náročné situace v policejní praxi*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. s.121.

¹³ Čírtková, L. *Policejní psychologie*. Praha : Portál spol. s.r.o., 2000, s. 206-207.

muži na ženách, ženy na mužích, děti na rodičích, mladí lidé páchají násilí na starých, staří na mladých. Ale výsledky všech průzkumů z celého světa, které známe, ukazují, že drtivou většinu násilí v rodinách páchají rodiče na dětech a muži na ženách.¹⁴

Násilnou osobou se rozumí osoba, která ohrožuje jinou osobu (ohroženou osobu) na životě, zdraví, svobodě nebo lidské důstojnosti a společně s ohroženou osobou obývá byt nebo dům, popřípadě jsou či byli spolu s ohroženou osobou v intimním, rodinném či jiném obdobném vztahu, a vzhledem k aktuální zadokumentované situaci, předešlým incidentům a riziku reálného ohrožení lze důvodně předpokládat, že tato osoba se bude dopouštět i nadále násilí vůči ohrožené osobě.

Vykázanou osobou se rozumí násilná osoba, vůči které bylo rozhodnuto o uplatnění institutu policejního vykázání podle zákona o Policii ČR nebo vykázání jako předběžného opatření soudu.

Ohroženou osobou se rozumí osoba, proti které směřuje domácí násilí ze strany násilné osoby; jedná se většinou o osobu, která společně s násilnou osobou obývá byt nebo dům, popřípadě jsou či byli spolu s násilnou osobou v intimním, rodinném či jiném obdobném vztahu.

Vykázáním se rozumí zásah do soukromého vztahu v podobě možnosti vykázat násilnou osobu na dobu určenou z bytu nebo domu společně obývaného s ohroženou osobou, jakož i z jeho bezprostředního okolí. Jde o rozhodnutí Policie ČR.

1.3 Znaky a formy domácího násilí

1.3.1 Klíčové znaky domácího násilí

a) Nevěřejnost

Pachatel na svou oběť útočí v místech kam nedosahuje veřejná kontrola a zpravidla beze svědků, nejčastěji v soukromí bytu, domu či jinde.

---

¹⁴ Voňková, J., Spoustová, I. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: 2008. s. 15.

b) Opakování a dlouhodobost

Domácím násilím není ojedinělý a jednorázový incident, byť se závažnými následky. Domácí násilí má svou historii, dochází k němu opakovaně. Projevy domácího násilí přetrvávají i ve velmi dlouhých časových intervalech několika let. Mohou zůstat po mnoho let skryté v soukromí a skončit rodinnou tragédií. V opakování a dlouhodobosti spočívá nebezpečnost domácího násilí.

c) Eskalace

Domácí násilí začíná opakujícími se útoky proti lidské důstojnosti, k nim se postupně přidávají útoky proti zdraví a v konečném stádiu přejde v útoky proti lidskému životu. Ve svém počátku jednotlivé útoky v rámci domácího násilí nedosahují intenzity trestného jednání a jsou-li posuzovány izolovaně, může to vést k bagatelizaci a přehlížení i ze strany případně zakročujících policistů. Jednotlivé incidenty při svém opakování nabývají na intenzitě. V násilném vztahu se střídají fáze klidu, agrese a usmiřování. S rozvojem domácího násilí se zmenšují fáze klidu a prodlužují se a stávají se častějšími fáze agrese.

d) Jasně a nezpochybnitelné rozdělení rolí osoby ohrožené a osoby násilné

Postavení oběti a pachatele je nerovné a jejich role se v průběhu opakovaných incidentů nemění. Pachatel uplatňuje kontrolu nad životem oběti zejména v oblasti jejich sociálních kontaktů a v oblasti ekonomické. Násilím uplatňuje moc nad jejím každodenním životem. Domácí násilí není spor, hádka nebo rvačka, tedy události, při kterých je postavení obou stran incidentu stejné.

Vzájemná blízkost a provázanost oběti a pachatele

Pachatel i oběť jsou nebo si byli vzájemně blízké a důvěrné osoby. K domácímu násilí dochází uvnitř reálného partnerského vztahu mezi mužem a ženou (manželství nebo jiný podobný déle trávající vztah) nebo mezigeneračního vztahu mezi rodiči a dětmi či prarodiči žijícím ve společně obývaném bytě nebo domě.

Pachatel i oběť jsou citově, sociálně, ekonomicky úzce spojené osoby. Mohou mít společné děti, nemovitosti, účty apod. Mají společné bydliště a mají ztíženou možnost tento společně obývaný byt nebo dům opustit. Mohou nebo nemusí mít

vypořádány majetkoprávní záležitosti. Zejména v případě manželství pro ně platí ustanovení rodinného práva.

Složité, ambivalentní postoj oběti k pachateli

Oběť domácího násilí se chová jinak, než oběti poškozené cizím pachatelem. Ochota k potrestání pachatele je kolísavá. Oběti si přejí zastavit násilí, doufají v pokračující vztah bez násilí. Po násilném incidentu hledají pomoc, posléze však mohou svůj postoj měnit. Důvodem může být psychický tlak a oprávněný strach vzhledem ke skutečnosti, že oběť nadále bydlí ve společném bytě nebo domě s útočníkem. Ten bývá zpravidla stíhán na svobodě. Důvodem mohou být i zastrašování ze strany pachatele a jeho rodiny, víra v polepšení pachatele, obava z osamocení a z toho plynoucí finanční a materiální nejistota, ztráta bydlení apod.

1.3.2 Formy domácího násilí

Psychické násilí

Ponižování, nadávky, znevažování, obviňování, zákazy, zastrašování, terorizování, vyhrožování, vydírání, hrubé chování, ničení vlastnictví oběti zejména oblíbených věcí, urážky s cílem zničit sebevědomí a rovnováhu oběti (jsi neschopná, beze mě nic nedokážeš, jsi nula, neschopná hysterka) pomlouvání, zesměšňování, odepírání spánku, jídla, vyhrožování sebevraždou, sociální izolace (zákaz návštěv příbuzných, přátel, zamykání) sledování telefonátů, nečekané kontroly, sledování, vzbuzování strachu, pronásledování, ničení osobních věcí oběti, výhrůžky (jestli odejdeš, zničím tě, zabiju tě, seberu ti děti a už je neuvídíš, stejně ti nikdo neuvěří...).

Tabulka č. 1 - Psychické násilí¹⁵

formy	počet klientek	v %
ponižování, snižování, zesměšňování	194	100
vulgarismy, nadávky	159	82
vydírání, zastrašování	159	82
kontrola, zákazy, příkazy	147	76
křik	140	72
partner vyžaduje poslušnost	120	62
partner žárlí	112	58
výhrůžky zabitím	105	54
omezování a izolace	100	52
výhrůžky sebevraždou	63	32,5
výhrůžky se zbraní	37	19
ničení věcí	15	8
pronásledování	10	5

Emocionální násilí

Soustavná kontrola toho co oběť dělá, s kým se stýká, kam chodí, zesměšňování, obviňování oběti ze všech problémů ve vztahu, neustálé srovnávání oběti s jinými s cílem podkopat její sebevědomí, prohlašování oběti za blázna, citové vydírání, obviňování v každé situaci, výhrůžky odebráním dětí aj.

Fyzické násilí

Fackování, bití rukama nebo předměty, kopání, tahání za vlasy, smykání, škrcení, svazování, životu nebezpečná jízda autem, ničení majetku, týrání domácích zvířat v přítomnosti členů rodiny, ohrožování bodnou nebo palnou zbraní nebo jinými předměty, útok na děti, odpírání spánku a jídla, pálení cigaretou až po vraždu střelnou zbraní.

Sexuální násilí

Znásilnění, nucení proti vůli k sexuálním praktikám, sexuální napadání, zacházení s blízkou osobou jako se sexuálním objektem, ubližování při sexuálním aktu, útok na genitálie, nucení oběti k sexuálním aktům proti její vůli – např. kopírování scén z pornofilmů atd..

¹⁵ http://www.rosa-os.cz/fileadmin/rosa/statistika_ROSA_za_2007.pdf

Sociální násilí

Systematická izolace od rodiny a přátel za použití technik jako např. neustálé urážky členů rodiny a přátel, stěhování do míst, kde oběť nikoho nezná, zákazy či fyzické bránění opuštění domu a scházet se s lidmi, tj. faktické uvěznění. Jednostranné uplatňování privilegii pachatele rozhodovat ve všech oblastech společného života, využívání dětí nebo jiných osob jako prostředku nátlaku na oběť, znemožňování oběti v sociálním prostředí.

Ekonomické násilí

Vytváření ekonomické závislosti na partnerovi, např. omezení přístupu k penězům, přidělování peněz po malých částkách a jejich přesné vyúčtování, nucení posílat peníze na konto partnera, zákaz pracovat, neposkytování prostředků na společnou domácnost případně i na děti, absolutní kontrola nad příjmy a výdaji oběti, zatajování ekonomické situace pachatele a rodiny.

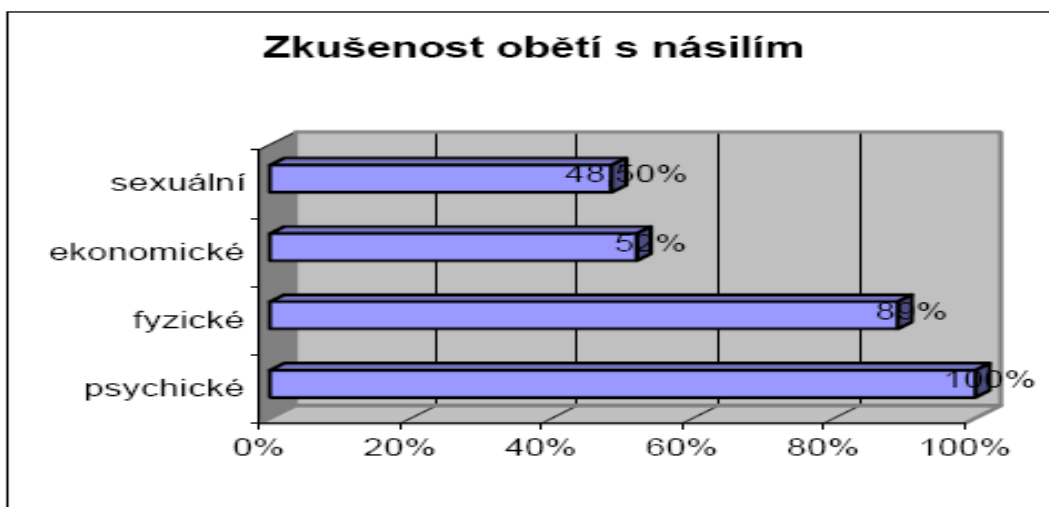
Slovní útoky

Neustálé ponižování a znevažování v soukromí či na veřejnosti, které se většinou soustředí na inteligenci, sexualitu, tělesný vzhled či rodičovské nebo manželské schopnosti ženy.

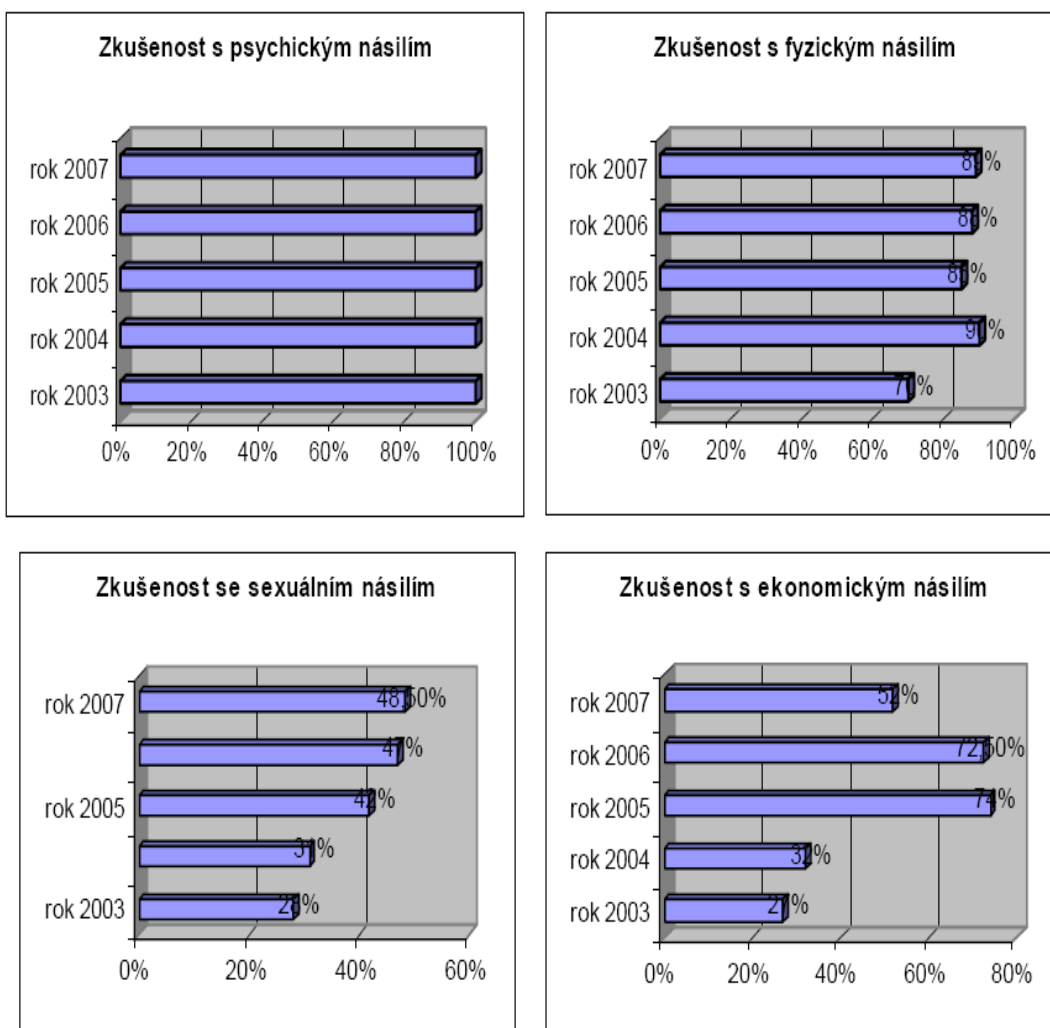
Tabulka č. 2 – Formy domácího násilí

Tabulka č. 3 - Zkušenost obětí s násilím, 2007¹⁶

Tabulka č. 4 - Zkušenost klientek ROSA o.s. s formami násilí (v %) , v letech 2003 – 2007¹⁷

¹⁶ http://www.rosa-os.cz/fileadmin/rosa/statistika_ROSA_za_2007.pdf

¹⁷ http://www.rosa-os.cz/fileadmin/rosa/statistika_ROSA_za_2007.pdf

Rizikové faktory doprovázející vznik domácího násilí

- vynucená sociální izolace
- finanční závislost na partnerovi
- péče o děti v rámci mateřské a rodičovské dovolené
- zdravotní postižení a omezení
- vyšší věk a bezmocnost seniorů
- přechod z aktivní zaměstnanosti do starobního či jiného důchodu
- nezvládnuté rodičovství a výchova dětí
- závislosti násilné osoby¹⁸

1.4 Příčiny domácího násilí

Domácí násilí jde napříč sociálně demografickým složením společnosti. V celkovém obrazu i v každém jednotlivém případě se uplatňují různé skupiny příčin tohoto násilí. Bez pomoci zvenčí nemají oběť ani pachatel vlastní schopnost ukončit probíhající domácího násilí. Oběti chybí síla a prostředky k řešení a pachateli chybí zájem cokoliv měnit. Z těchto důvodů nemohou být pachatel ani jeho oběť ponechání dalšímu násilí.

Příčiny domácího násilí

1. **Celospolečenské** - domácí násilí je ve společnosti podporováno a udržováno převládající hierarchií hodnot, která je založena na nadvládě a dominanci mužů.
2. **Lokální** - konkrétními faktory, které přispívají k domácímu násilí, mohou být nezaměstnanost, nízký příjem, nízká vzdělanost komplikující dané osobě přístup k síti sociálních institucí atd.
3. **Rodinné** - k rizikům, které zvyšují náchylnost k propuknutí domácího násilí, plynoucím ze samotné podstaty rodinného soužití patří např.:

---

¹⁸ <http://www.domacinasili.cz/cz/redakce/domaci-nasili/r69>

- privátnost, která komplikuje uplatnění mechanismů sociální kontroly;
  - víra pachatele na vlastní právo k ovlivňování členů své rodiny;
  - předepsané role členů rodiny (jejich chování je regulováno obecnými předpisy, které bazírují na jiných principech než jsou skutečné osobní kompetence a zájmy členů rodiny);
  - obsáhlé, hluboké poznání blízkých osob (partneři, rodiče a děti se obvykle velmi dobře znají, dovedou vzájemně odhadnout své reakce a způsoby chování ve standardních i krizových situacích, ví, co si k sobě mohou dovolit).
4. **Osobnostní** - vycházejí z individuálních charakteristik pachatele, oběti a jejich vzájemné interakce. Pachatelé se pravděpodobně naučili díky mechanismům sociálního učení řešit stresující a omezující situace agresivním chováním. Je pravděpodobné, že sami prošli tíživým dětstvím, okusili na sobě traumatizaci násilím. Přímý kontakt jedince s násilím v průběhu jeho dětství je rizikovým faktorem.¹⁹

Sociálnědemografické faktory

Věk: Stejně jako v případě násilných trestných činů násilí obecně (nikoli pouze v rámci rodiny), je nejvíce násilných aktů páčáno osobami ve věku 18 až 30 let.

Pohlaví: Podobně jako u kriminálního chování obecně i v rámci rodiny páchají muži více násilných činů než ženy. Diference v míře kriminality mužů a žen v rámci rodiny jsou však nižší než u celkové kriminality, zejména z důvodu násilí páchaného ženami na dětech (u žen je incidence vyšší, pokud je dítě mladší tří let, u mužů naopak převládá násilí u starších dětí. Podle většiny výzkumů se násilí mezi partnery z 95 % děje ze strany mužů.

Příjem: Dosavadní výzkumy ukázaly, že míry násilí v rámci rodiny jsou vyjma sexuálního násilí vyšší v těch rodinách, kde je celkový příjem nižší než „životní minimum“ (resp. hranice chudoby), oproti rodinám, kde je tento příjem vyšší²⁰.

¹⁹ Metodický pokyn ředitele úřadu SKPV PP ČR č. 2 ze dne 10. září 2004, čl. 7.

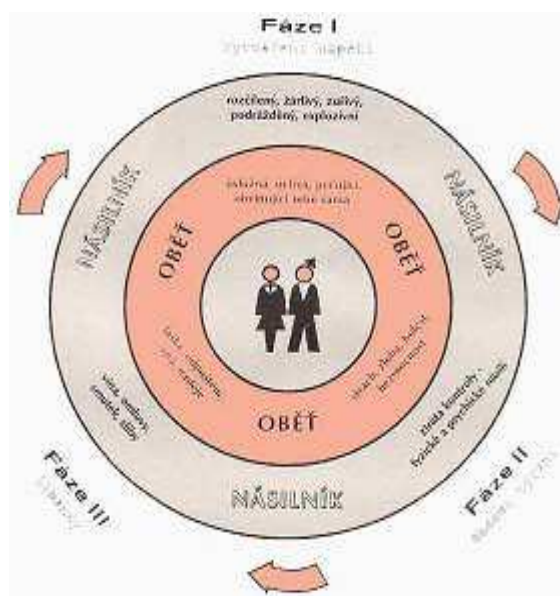
²⁰ Pikálková, S. a kol. Mezinárodní výzkum násilí na ženách – Česká republika/2003: příspěvek k sociologickému zkoumání násilí v rodině, Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2004, s. 36.

1.5 Fáze domácího násilí

1.5.1 Moc, síla a kontrola - Dynamika domácího násilí

Domácí násilí není jednorázovým činem. Má svou vlastní dynamiku, tzv. „*kruh domácího násilí*“ nebo také „*spirálu násilí*“. Jedná se o cyklicky se opakující etapy, kdy se střídá období násilí s obdobím klidu a odpuštění. Kruh domácího násilí prochází třemi fázemi: V 1.fázi ve vztahu vytváří napětí, ve 2.fázi dochází k propukání fyzického a psychického násilí, poslední 3.fáze je obdobím usmiřování a lásky. Nelze samozřejmě zobecnit všechny formy násilí do jednoho či dvou modelů, ale pro zajímavost uvádím následující modely. Jedná se spíše o modely vztahů mezi partnery.

Tabulka č. 5 - Fáze domácího násilí²¹

²¹ Zdroj: <http://www.magdalenium.cz>

1.5.1.1 Model 1²²

Fáze 1 - Růst napětí v rodině (psychické násilí)

- Napětí v rodině se stupňuje.
- Může to vyvolávat problémy ekonomického, osobního rázu zdravotního, ale i jinými stresy.
- Může být také doprovázeno zneužíváním návykových látek.
- Emocionální a psychologické násilí roste.

Pokud nedojde k intervenci (zásahu zvenčí), násilí přeroste do fáze 2 fyzické násilí

Fáze 2 - Fyzický útok

- Fyzické násilí se postupem času stupňuje, a to jak ve své intenzitě tak závažnosti a častosti opakování.

Fáze 3 - Období druhých líbánek a lítosti

- Násilník se za své chování omlouvá, stará se o partnerku.
- Partneři znovu navazují intimní vztah.
- Partnerka ve vztahu zůstává, násilné chování pachatele omlouvá tím, že on takový normálně není - že mu to jen teď uletělo (“je pod stresem..., pil”)

V dlouhodobém násilném vztahu dochází k tomu, že fáze 1 a 3 se minimalizují - násilí může být vyvoláno i nepatrnou událostí; pachatel svou omluvu již nebere vůbec vážně. Model neplatí pro všechny vztahy. Délka jednotlivých fází se může lišit vztah od vztahu. Jeden pár může celý kruh projít několikrát za den, jiný pár za několik měsíců!

---

²² Zdroj: Walker (1979) in <http://gov.state.ky.us/domviol/dvdynam.htm>, GOVERNOR'S OFFICE OF CHILD ABUSE AND DOMESTIC VIOLENCE SERVICES, Carol E. Jordan, M.S., Executive Director, Governor's Office of Child Abuse and Domestic Violence Services

1.5.1.2 Model 2²³

Fáze 1 - Růst napětí v rodině (psychické násilí)

- Napětí v rodině se stupňuje.

Fáze 2 - Zastrásování

- Strach a kontrola oběti ze strany pachatele.

Výbuch

- Dochází k násilí ze strany pachatele.

Fáze 3 - Lítost

- Násilník se za své chování omlouvá, stará se o partnerku.
- Násilník minimalizuje a omlouvá své chování („nic se nestalo“) nebo svou agresivitu svádí na oběť („Víš o tom, že se vždy naštvu, když to udělá“. Oběť může souhlasit s tímto vysvětlením, protože jinak by musela přiznat, že žije s násilníkem a v nebezpečí.

Fáze 4 - Snaha

- Násilník se snaží o znovunavázání intimního vztahu.
- Násilník slibuje partnerce, že k násilí již nikdy nedojde, že se změní, že ji potřebuje.
- Pokud partnerka na pachatelovi sliby nereaguje, násilník může začít oběti vyhrožovat násilím nebo se ho na ní začít dopouštět. **Tato fáze je pro oběť nejnebezpečnější- nejvíce jich je v této fázi zavražděno!**

Fáze 5 - Období druhých líbánek a lítosti

- Násilník chytá oběť do sítí slibů. Vysoký stupeň intimnosti mezi partnery.

---

²³ <http://www.health.wa.gov.au/publications/documents/fdvtrainingparticipantskit.doc>

- Násilník popírá předešlé problémy.

*V dlouhodobém násilném vztahu dochází k tomu, že fáze 1 a 3 se minimalizují - násilí může být vyvoláno i nepatrnou událostí; pachatel svou omluvu již nebere vůbec vážně. Model neplatí pro všechny vztahy. Délka jednotlivých fází se může lišit vztah od vztahu. Jeden pár může celý kruh projít několikrát za den, jiný pár za několik měsíců!*²⁴

1.6 Pachatel domácího násilí

Pachatelem domácího násilí může být kdokoliv, kdo společně sdílí společný byt nebo dům bez ohledu nato, jaké je jeho postavení v rodině. Pachatelé domácího násilí pocházejí ze všech socioekonomických, etnických, rasových a náboženských skupin, chování násilníků doma se velmi liší od jejich chování na veřejnosti, jsou extrémně žárliví a majetnickí, kontrolují své partnerky, pokoušení se partnerku izolovat od rodiny a přátel, zastávají tradiční představu o roli muže ve vztahu, často je přítomen alkohol a jiné drogy, z násilí viní partnerku nebo drogy či alkohol, zlehčují závažnost způsobeného násilí.²⁵

Typickým je dvojí vzorec jeho chování – navenek přistupuje ke své oběti pozorně a mile, ale soukromí je bezohledný a násilnický. Často si sklon k domácímu násilí přináší do života jako vzorec chování, který odpozoroval v dětství. Typickým pro pachatele domácího násilí bývá jeho nízké sebevědomí, snaha neustále kontrolovat, vychovávat a omezovat blízkou osobu, neschopnost vyjadřovat své city a udržování povrchních vztahů. Pachatel považuje násilí za vhodný a správný způsob řešení konfliktů v partnerství a v rodině. Svě násilnické chování bagatelizuje, omlouvá, popírá a vymýšlí si pro ně jiná zdůvodnění (vliv alkoholu, provokace oběti, stres, pouhá hádka či neshoda apod.). Mezi významné rizikové faktory byly vypořádány následující psychické rysy:

- *vysoká iritabilita* (emocionální dráždivost) a *nízká sebekontrola*
  - jedinec má tendenci reagovat na nepatrné podněty útočně a není schopen ovládnout svůj hněv;

²⁴ <http://www.domacinasili.info>

²⁵ Martínková, M., Macháčková, R. Vybrané kriminologické a právní aspekty domácího násilí, Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Praha: 2001, s. 107.

- *nízká sebeúcta*

- jedinec, který se cítí zahanben, se může stát hostilním vůči těm, které vnímá jako příčinu své nízké sebeúcty;

- *vysoká sebeúcta*

- jedinec s vysokou sebeúctou může pocítit ohrožení své superiorní pozice např. v situaci, kdy jeho protějšek najednou získá stejný nebo vyšší status. Začne jednat agresivně, aby svoji sebeúctu konsolidoval;

- *psychopatie*

- jedinec je vybaven tzv. hraniční organizací osobnosti, charakteristickou nadměrnou agresivitou, značnou impulsivností, nedostatkem pocitů viny a absencí kapacity k vytváření vazeb k jiným lidem;

- *jiné psychické poruchy*

- např. deprese, neuróza či schizofrenie.

Korelace všech výše zmíněných osobnostních rysů s pravděpodobností násilného chování je obecně uznávána. Jako univerzální vysvětlení fenoménu partnerského násilí však tyto faktory empirickými studiemi jednoznačně potvrzeny nebyly – mnohá šetření naopak naznačují, že násilí vůči intimnímu partnerovi a násilí vůči cizí osobě spočívá na odlišných základech a dopouštějí se ho jedinci s odlišnou psychickou výbavou. Individuální psychopatologie nicméně zůstává relevantní minimálně jako vysvětlení výjimečných případů extrémní agrese.²⁶

Na druhé straně bývá pachatel domácího násilí na přítomnost oběti v partnerském vztahu závislý a špatně snáší odchod oběti ze společné domácnosti. V tomto stadiu uplatňuje sliby, dárky, výhrůžky, násilí, ovlivňování okolí, únos dítěte apod. Strategie policejní intervence směřující k pachateli je založena na myšlence **netolerování domácího násilí**. Pachatel musí dostat jasný signál, že jeho chování je nežádoucí a nebude tolerováno. Tento princip vychází z přesvědčení, že za domácí násilí nese v plném rozsahu zodpovědnost právě pachatel nikoli oběť. Násilí vůči blízké osobě je nepřijatelné a neomluvitelné za jakýchkoli okolností. Přijetí zodpovědnosti za své agresivní chování je prvním krokem k nápravě pachatele domácího násilí. Ten musí být při zákroku konfrontován s tím, že jeho chování je nežádoucí.

---

²⁶ Čírtková, L. *Oběti domácího násilí*. Psychologie dnes, 2001, č. 1, s. 15

Při prevenci násilí, ale také v případech, kdy oběť hodlá ukončit násilný vztah, je důležité identifikovat míru nebezpečnosti pachatele a možnost eskalace násilí. Většina užívaných kritérií byla vytvořena na základě praktických zkušeností odborníků pracujících s oběťmi a pachateli násilí v rodině, podobně jako následující Mederosovo dělení (cit. z Appelt et al., 2000).²⁷

Majetnický, žárlivý pachatel domácího násilí:

- netoleruje odloučení od partnerky;
- je (patologicky) žárlivý;
- má tendenci k iracionálnímu obviňování partnerky;
- snaží se mít naprostou kontrolu a dohled nad partnerkou;
- vyhrožuje zabitím partnerky či dětí, případně sebevraždou;
- pokračuje v zastrašování a vyhrožování i po odchodu partnerky.

Sadistický pachatel domácího násilí:

- je fascinován mocí a mstou;
- má neurotické rysy osobnosti;
- má potěšení ze zvláště krutých forem násilí, podobných mučení;
- jeho násilí často končí vážnými zraněními;
- jeho útoky často přicházejí bez varování a jsou nepředvídatelné;
- jeho chování je vedeno touhou po odplatě a mstě;
- obvykle nemá záznam v policejní databázi a okolí jej považuje za bezúhonného a solidního člověka.

Extrémně nebezpečný pachatel domácího násilí:

- má extrémně vysokou predispozici k násilnému chování;

---

²⁷ Vargová, B., Vavroňová M. *Od dobrého úmyslu k dobré spolupráci*. Praha: 2006, s. 10.

- je přecitlivělý v otázkách vlastní mužnosti;
- cítí povinnost neustále prosazovat své názory a zájmy;
- je extrémně útočný, zvláště v kontaktu s autoritou;
- bývá trestán za napadání a fyzické útoky i mimo rodinu;
- je krutý, když mu oběť odporuje nebo se brání.

Kritéria pro vyhodnocení nebezpečnosti násilného partnera:

- držení zbraně;
- zneužívání alkoholu či drog;
- žárlivost, slídění, špehování;
- násilné chování vůči dalším členům domácnosti či zvířatům;
- násilné chování k okolí obecně;
- zastrasování, vydírání.
- Tyto tři typy obvykle neexistují v čisté podobě tak, jak byly výše popsány, ale navzájem se překrývají a prolínají.

Ukazují však **základní charakteristiky pachatelů domácího násilí**, mezi něž dále patří:

- nepřejímání odpovědnosti za své chování;
- obviňování partnerky za násilí, jehož se sami dopouštějí;
- nízké sebevědomí;
- zlehčování a podceňování násilí;
- odlišné chování doma a na veřejnosti.

1.7 Oběť domácího násilí

Domácím násilím jsou postiženy všechny kategorie osob bez ohledu na jejich vzdělání, věk či schopnost uplatnění se na trhu práce. Nejčastěji jsou oběti zjišťovány v manželském vztahu (ženy ve věku 25 – 40 let), méně ve volnějším partnerských vztazích.

Oběťmi domácího násilí jsou:

- manželka, manžel, družka, druh, bývalý manželé dále žijící ve společném bytě;
- děti, žijící v tomto vztahu;
- senioři žijící ve společném bytě nebo domě se svými dětmi.
- osoby zdravotně postižené a odkázané na pomoc blízkých osob.

Žena - oběť, snáší bití:

- kvůli dětem,
- nedostatku odvahy odejít,
- z důvodů finanční nebo jiné závislosti na agresorovi,
- ze strachu,
- potlačení vlastní fitness v raném dětství,
- vrozené neprůbojnosti,
- ze zakořeněné konformity,
- z naučené role z původní rodinné buňky,
- z nedostatku sebeúcty,
- vlivem masochistických sklonů,
- z důvodu zastrasování,
- z neschopnosti problém vyřešit?
- z obavy z nedostatečné právní bariéry.

Chování oběti má určitá specifika (viz. ambivalentní postoj). Oběť je v době volání o pomoc, pod silným psychickým tlakem a zpravidla postrádá jakoukoliv sebedůvěru. Často trpí násilím poměrně dlouho (v průměru šest let), než se rozhodne pomoc zavolat. Důvody pro rozhodnutí zveřejnit domácí násilí bývají zpravidla dva: strach o vlastní život nebo napadení dětí. Oběť je ve stadiu, kdy již na svou situaci rezignovala a nehledá únikovou cestu. Stydí se dlouhodobé a intenzivní násilí na své osobě přiznat, sebeobviňuje se z neschopnosti vytvořit domácí pohodu, z provokací

či jiných důvodů, které tak často slýchá od pachatele. Oběť domácího násilí má sklon ve své výpovědi minimalizovat rozsah a následky násilí, které vytrpěla.

Svou roli zde může sehrát i negativní zkušenost s předchozími intervencemi policie a ostatních institucí, u kterých hledala pomoc. V takto psychicky náročném stavu komunikuje oběť s policisty provádějícími služební zákrok. Při kontaktu s dlouhodobě týranou obětí domácího násilí se policista může setkat u oběti s bezmocností a beznadějí. Proto je možno předpokládat, že skutečnost je mnohem horší než ta, o které oběť vypovídá.

Oběť v době služebního zákroku očekává, že násilí bude zastaveno. Je bezradná a propadá beznaději. Doufá, že jí policie bude věřit a bude brát její informace vážně. Očekává pochopení pro svou nesnesitelnou situaci. Potřebuje dostat signály porozumění, informace o svých právech a možnostech budoucího vývoje situace. Velmi důležité jsou informace o místech okamžitě dosažitelné pomoci (azylová zařízení, organizace pomáhají obětem domácího násilí, odbory místního úřadu). Oběť očekává, že policisté označí pachatelovo jednání jako protiprávní a očekává ochranu před dalším násilím. Reakce ze strany policie proto musí být adekvátní situaci a především musí chránit oběť s přihlédnutím ke zvláštnostem domácího násilí. Policie jako kompetentní složka nemůže nabízet oběti unáhlená řešení jako například okamžité opuštění pachatele, rozvod či vynucovat si výpověď proti pachateli. Policie však musí vyhodnotit situaci a přijmout taková opatření, která zabrání další eskalaci násilí.

Pro oběti násilí obecně je typická ztráta důvěry a dlouhodobě přetrvávající pocit strachu; zatímco „zdravý“ člověk důvěřuje sobě, svému okolí a přiměřeně i neznámým lidem, oběti se svět jeví jako nebezpečné a nesrozumitelné místo. Strádá pocitem ponížení a zneuctění. Ve snaze pochopit smysl své viktimizace a najít jeho příčiny často dochází k paradoxnímu závěru o vlastní vině, neboť pouze tímto způsobem se jí daří redukovat palčivý pocit její iracionality. V nejzávažnějších případech mohou její psychické problémy vyústit až v tzv. posttraumatickou stresovou poruchu.²⁸

Pokud jde o ukončení domácího násilí, je nejdůležitějším momentem tzv. strategie vměšování, neboť pasivita pomáhá pachateli a nesvědčí oběti. Povinnost chránit oběť před fyzickým útokem je v kompetenci policie. Další formy ochrany a podpory oběti, například poskytování informací v právní a sociální oblasti zajišťují navazující státní i nestátní instituce.

---

²⁸ Kubová, O. Disertační práce – Domácí násilí. MU Brno: 2005, s. 32.

1.8 Mýty o domácím násilím

Ze zkušeností obětí i odborníků, kteří se problematikou domácího násilí zabývají, jasně vyplývá, že v České republice stále přetrvává řada mýtů, které znesnadňují pozici oběti a naopak pomáhají pachatelům násilí.

Tyto rozšířené předsudky brání obětem, aby otevřeně hovořily o tom, co prožívají, a vedou k jejich další viktimizaci. Tvoří překážky při hledání a poskytování účinné pomoci obětem, omlouvají a racionalizují násilné chování pachatele a odvracejí pozornost od skutečného problému.

K domácímu násilí dochází jenom v sociálně slabých rodinách a v nižších společenských vrstvách...

Z odborných studií i z klinických zkušeností vyplývá, že k partnerskému násilí dochází ve všech společenských vrstvách bez ohledu na vzdělání, příjmy, bydliště (vesnice či město), a mnoho pachatelů i obětí zastává významné společenské postavení (lékaři, právníci, policisté, podnikatelé, zastupitelé atd.) Na jeho výskyt nemají vliv věk, náboženské vyznání, sociální nebo etnický původ. Partnerské násilí se vyskytuje jak v heterosexuálních, tak homosexuálních vztazích. Dojem, že se násilí týká jen určitých vrstev, vznikl zřejmě proto, že v některých skupinách společnosti se násilí utajuje více než v jiných.

Domácí násilí jsou jen drobné neshody...

Základními charakteristikami partnerského násilí je dlouhodobé trvání a opakování násilných incidentů. Ty se v cyklu násilí střídají s fázemi klidu. Kromě psychického teroru (zamykání v bytě, kontroly, příkazů, odpírání potravy či spánku) a fyzického násilí (bití, škrcení, pálení) domácí násilí zahrnuje i případy, které končí vážným poraněním s doživotními následky či smrtí. Na základě informací od 188 klientek o.s. ROSA z roku 2005 vyplynulo, že 85 % z nich zažilo fyzické násilí ze strany svého partnera, přičemž 44 žen bylo škrceno, 22 žen bylo bito v těhotenství, 12 žen bylo ohrožováno nožem a 42 % klientek zažilo sexuální násilí.²⁹ Podle Adamse tvoří 22-35 % žen, které jsou ošetřeny na pohotovosti s vážným zraněním, oběti

---

²⁹ Hronová, M. ŽENY, OBĚTI DOMÁCÍHO NÁSILÍ. Sociologická sonda klientek o.s. ROSA, Praha: 2004.

partnerského násilí. Každá pátá žena, která byla napadena svým partnerem, přiznala, že byla stejnou osobou napadena opakovaně.³⁰

Týrání je v řadě případů pravděpodobnou příčinou sebevražd žen, kde nebyla stanovena příčina.

To není násilí, je to jen hádka...

Je nutné uvědomit si významný rozdíl mezi hádkou a násilím. Při hádce se jedná o konflikt dvou stran, které jsou přibližně stejně silné, vyrovnané. Většinou jde o konflikt zájmů, přičemž každá strana se snaží prosadit své stanovisko. Pokud je však mezi nimi nerovnost sil a moci (např. jedna strana prosazuje své zájmy prostřednictvím zastrasování, využívání fyzické převahy, zbraní nebo ekonomickou převahou), už se nejedná o hádku, ta se mění v násilí.³¹

Příčinou násilí je alkoholismus partnera...

Alkohol může působit jako stimulátor násilí, pod jeho vlivem se odbourávají zábrany a agresivní impulsy se zesilují, není ale příčinou násilí. Stav opilosti je často pachateli násilí využíván jako omluva pro jejich agresivní chování. Také pro některé ženy je mnohdy přijatelnější věřit tomu, že jejich muž by se nechoval násilně, kdyby nepil.³²

Velmi traumatizující pro ně je, když k násilí dojde, i když partner není opilý.

Ženy muže k násilí vyprovokovaly...

Pachatelé často tvrdí (a bohužel se s takovýmto obviněním setkávají ženy i z úst policistů či pracovníků pomáhajících profesí), že byli k násilí vyprovokováni. Takovýto postoj ale legitimizuje násilné chování a zbavuje pachatele odpovědnosti za jeho chování. Jako záminka k násilí může posloužit cokoli: ženin názor, kontaktování rodiny či přátel, připravené jídlo, chování dětí a jiné.

Jedním z mechanismů, kterým se ženy vyrovnávají s násilím, je vytváření takových vzorců chování, které minimalizují možnost eskalace násilí. Žádná záminka

---

³⁰ <http://www.cybergrrl.com/views/dv/book/myth.html>

³¹ Cviková, J., Juráňová, J. *Piata žena*. Aspekt Bratislava: 2001, s. 72.

³² <http://www.stopnasili.cz/zeny/je-pravda-ze.html>

by neměla sloužit jako omluva násilí. Pokud má agresor zlost na někoho jiného, ve většině případů nikdy situaci neřeší násilím. To, že se jedná o jeho ženu či partnerku, jej nelegitimizuje k agresivnímu a majetnickému chování.

Situace není tak strašná, jinak by žena odešla...

Ve skutečnosti jsou vyděšené a bojí se dalšího napadení. Žádné z žen, které vyhledaly ochranu a pomoc se nikdy násilím nelíbilo. Opustit partnera však není v této situaci pro ně vůbec lehké. Často je oběť ke svému trýzniteli připoutána násilím a výhrůžkami. Někdy nemá dostatečné finanční prostředky a nemá kam jít. Za svou situaci se stydí a velmi dlouho ji skrývá, později je pro oběť těžké vysvětlit, proč tak dlouho mlčela a tolik trpěla.³³ Oběť mezitím ztrácí vědomí hranic toho, co je pro ni nebezpečné a ohrožující a začíná podceňovat vážnost násilných incidentů.

Důvodů, proč oběť zůstává ve vztahu, je mnoho:

- specifika dynamiky partnerského násilí;
- oběť chce zachovat dětem úplnou rodinu;
- náboženské, kulturní či tradiční tlaky, díky kterým si žena myslí, že je její povinností udržet rodinu za každou cenu;
- má k partnerovi stále citový vztah, omlouvá ho a chce věřit v jeho změnu;
- je ekonomicky a sociálně závislá, nemá kam odejít;
- sociální a právní systém reaguje necitlivě, neefektivně;
- sociální izolace, nedostatek podpory z okolí;
- strach a bezmoc – strach z fyzického napadení či zabití (muž ženě často vyhrožuje, že pokud odejde nebo o situaci někomu řekne, tak ji zabije);
- násilí odchodem nemusí skončit, v době rozchodu či rozvodu naopak často eskaluje. Studie ukazují, že týraným ženám, které odcházejí od svého partnera, hrozí vyšší riziko, že budou zabity než těm, které ve vztahu zůstávají. Podle Hartové (1988) je toto procento vyšší až o 75 %.³⁴

---

³³ Koubová, E., Vitoušová, P. *Násilí v rodině*. Bílý kruh bezpečí, 1995, s. 5-7.

³⁴ <http://www.cybergrrl.com/views/dv/book/myth.html>

2 Násilí v rodině a jejich oběti

2.1 Násilí v rodině

Rodina plní v lidské společnosti řadu biologických, ekonomických, sociálních i psychologických funkcí. Lze ji považovat za nejdůležitější sociální skupinu, v níž jedinec žije. Poskytuje mu potřebné zázemí, uspokojuje jeho potřeby a zprostředkovává zkušenost, kterou nelze získat jinde. Každý člen rodiny získává role, které se stávají součástí jeho identity. Mezi jednotlivými členy rodiny se vytvářejí rozmanité vztahy, pro něž je charakteristický určitý styl komunikace. Každá rodina má svůj hodnotový systém, jenž ovlivňuje chování jednotlivých členů a vede k přednostní volbě určitých strategií zvládnání problémů. Pokud je rodina v některém ohledu **dysfunkční**, některé důležité potřeby člověka zůstanou pravděpodobně neuspokojeny, a rodina se pro své členy stane spíše zdrojem zátěže. Pokud jde o jedince ve vývoji, mohou mu v důsledku poruch funkce rodiny některé významné zkušenosti chybět, a naopak může být vystaven vlivu zkušeností negativních.

Problém zvaný násilí v rodině je starý jako samotná rodina. Obětí násilí v rodině se může stát kterýkoli člen rodiny, stejně tak se všichni vyskytují mezi pachateli³⁵. Násilí uvnitř rodin je časté a týká se všech druhů rodinných vztahů (mezi dospělými, mezi dospělými a jejich dětmi, mezi dětmi, dospělými, dětmi a prarodiči). Nejčastějšími oběťmi se však v rodině stávají ženy a děti. Rodina tak přestává plnit roli útočiště a stává se nebezpečným místem. Agresivní chování je z velké části naučené v dětství a mládí jako způsob řešení konfliktů a problémů, tedy přejímáním vzorů z původní rodiny. K tomu se přidává řada dalších negativních vlivů, jakými jsou nezralost partnerů, obtížná ekonomická situace rodiny, nedostatek bytů, náročné životní situace, chronický nedostatek času, alkoholismus, promiskuita a další.³⁶ Podobně časté je zanedbávání, tělesné a sexuální zneužívání dětí. Děti vystavené ve vlastní rodině opakovanému násilí se často naučí odchýlně zpracovávat neutrální i přátelské sociální informace z prostředí, považují je za nepřátelské. Násilí v rodinách probíhá v cyklech, které se přenášejí z jedné generace do další. Oběti násilí v dětství se stávají pachateli násilí v průběhu dospívání a dospělosti. Násilí v rodinách poškozuje děti na celý život

---

³⁵ Koubová, E., Vitoušová, P. *Násilí v rodině*. Bílý kruh bezpečí, 1995.

³⁶ <http://bkb.juristic.cz/80340/old>

víc než všechna genetická onemocnění společně.³⁷ Zanedbávání, fyzické a sexuální zneužívání dětí, zejména dlouhodobé a těžké, může děti ohrozit celoživotně. Častým důsledkem je vývoj poruch chování v dospívání i poruch osobnosti v dospělosti, včetně rostoucí destruktivity, například sadistického a „ledově“ psychopatického chování, závislost na drogách a další druhy duševních onemocnění, u žen deprese (chorobný smutek).

Stará zkušenost, že násilí plodí násilí, platí pro menší i větší lidské skupiny, pro vztahy uvnitř skupin i mezi nimi, stejně jako pro rodiny nebo lidi žijící ve společné domácnosti. Násilné chování v rodině obsahuje jakýkoli čin spáchaný v rámci rodiny některým z jejích členů, které podkopávají život, tělesnou nebo duševní integritu nebo svobodu jiného člena stejné rodiny nebo vážně poškozují rozvoj jeho osobnosti.

Násilné chování v rodině zahrnuje špatné zacházení s dětmi, násilí mezi dospělými členy rodiny i špatné zacházení se starými lidmi, zahrnuje jakýkoli čin nebo opominutí, spáchané v rámci rodiny některým z jejích členů, které podkopávají život, tělesnou nebo duševní integritu nebo svobodu jiného člena stejné rodiny nebo vážně poškozují rozvoj jeho osobnosti.³⁸

2.2 Formy násilí v rodině

O tom, co lze považovat za násilí, jak se projevuje, jaké jsou nejčastější příčiny jeho existence a zda-li a jak je možno se mu bránit, se vedou filosofické, sociologické, politologické, antropologické, psychologické diskuze. Vznikl a rozvíjí se nový vědní obor – nauka o možnostech účinné obrany – Sindefendologie.³⁹

Původně byl pojem násilí v podstatě vázán na násilí brachiální, brutální, to znamená vraždu nebo loupež. V novějším modernějším pojetí se chápe obecněji, zejména v politologických teoriích se o násilí mluví jako o prostředku nebo způsobu, jak donutit jiného člověka nebo jinou sociální skupinu, aby činili něco, co činit sami nechtějí, anebo jim znemožnit vykonávat něco, co vykonávat chtějí.⁴⁰

Násilné chování může nabývat různých forem. *Přímou* agresi směřuje agresor jednoznačně proti oběti, projevem *nepřímé* agrese může být poškození náhradního objektu (např. majetku ve vlastnictví oběti). *Verbální* násilí zahrnuje slovní napadení, jako např. nadávky či zesměšňování, *fyzické* násilí může mít podobu políčků, kopanců

³⁷ Koukolík, F., Drtilová, J., *Zlo na každý den. Život s deprivanty I*, Praha: Galén, 2001., s. 395.

³⁸ Koukolík, F., Drtilová, J., *Zlo na každý den. Život s deprivanty I*, Praha: Galén, 2001., s. 225-226.

³⁹ Spurný, J., *Psychologie násilí*. 1. vydání, Praha: Eurounion, 1996, s. 7.

⁴⁰ Urbanová, M., *Systémy sociální kontroly a právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2006, s. 28.

či cloumání. Podle délky trvání rozeznáváme násilí *dlouhodobé*, *situační* a v podobě *incidentů* (náhlých neočekávaných násilných projevů s krátkým intenzivním průběhem).⁴¹ Z pohledu zaměření násilného chování lze rozlišit *autoagresi* (násilí proti sobě samému) a *heteroagresi* (násilí proti okolí). Na základě kritéria společenské nebezpečnosti lze seřadit násilí *fantazijní* (též potlačené), *slovní*, proti *věcem* a proti *živým organismům*.⁴²

2.3 Domácí násilí a děti

Na světě žije spousta dětí. Většina dětí je veselá, šťastně si hraje a na něco hezkého se těší. Vědí, že se mohou s důvěrou obrátit na své rodiče, kteří pro ně představují bezpečné útočiště. Mezi nimi jsou však i děti, které tak šťastné nejsou. Mají pocit, že je nikdo nemá rád, cítí se opuštěné a připadá jim, že jsou svým rodičům spíše na obtíž. Jsou zvyklé na křik a bití a mívají i modřiny. Když se jim něco nepovede, jsou vyděšené a mají strach, že bude následovat krutý trest, výčitky, nadávky a obviňování. Také děti jsou týrané.

Děti, které žijí v rodinách, kde dochází k násilí, jsou velmi často nejen svědky, ale i oběťmi domácího násilí. Jsou zasaženy domácím násilím o to více, že si samy nemohou vybrat, zda ve vztahu v domácnosti s agresorem setrvají. Často se navíc stávají prostředkem k manipulaci nebo získání opětovné kontroly nad obětí (matkou). Dítě žije pod stejným tlakem a strachem z útoku stejně jako jeho rodič, který je obětí, ale navíc podstatu tohoto násilí není schopno rozumově pochopit. Tyto děti vidí a slyší, jak mezi osobami, které mají rády, dochází k násilí, jak na sebe křičí, uráží se, vyhrožují. Už kojenci a batolata ne zcela rozumějí násilí, ale vycítí nebezpečí, náladu těch, kteří o ně pečují, křik, prudké pohyby. Děti, které se stávají svědky násilí v rodině, jsou ohroženy a to psychicky i emocionálně. Tyto děti zažívají pocity hněvu a strachu, neví jak se s nimi vyrovnat, cítí vinu – vinu, že nedokáží násilí zastavit, vinu, že oni mohou za násilí, vinu, že mají toho, kdo bije i přes všechno rády. Světová zdravotnická organizace přitom považuje pouhou přítomnost dítěte při domácím násilí za psychické týrání.

Cyklus domácího násilí ve smyslu opakování určitého způsobu chování můžeme pozorovat nejen z hlediska opakování se určitých fází v násilném vztahu, ale

---

⁴¹ Spurný, J. *Psychologie násilí*. 1. vydání, Praha: Eurounion, 1996, s. 8.

⁴² Heretik, A. *Základy forenzní psychologie*. 1. vydání, Bratislava: SPN, 1994, s. 144.

i z hlediska mezigeneračního přenosu. Děti si v průběhu socializace osvojují řadu postojů a způsobů chování nápodobou. Pokud jsou svědky násilí v rodině, přebírají tento model a aplikují ho ve svých vztazích k sourozencům, vrstevníkům a později i do partnerského života a vůči vlastním dětem. Mívají narušené vztahy s vrstevníky, protože kvůli devastujícímu prožitku násilí, vnímají a reagují trochu jinak.

Protože domácí násilí není „ojedinělá hádka“, ale systematické a promyšlené týrání a napadání, které se opakuje a má narůstající charakter, je v těchto situacích vážně ohrožen vývoj dítěte, jeho psychické, fyzické i mentální zdraví. Děti jsou v neustálém napětí, ztrácejí pocit bezpečí, cítí se bezmocné. I tam, kde děti nejsou přímými účastníky konfliktu, děti „tuší“, vycítí atmosféru bezmoci, nejistoty, nervozity, agrese, strachu. Tyto děti prožívají emocionální trauma, pocity strachu, viny a ztráty. Stávají se subjekty a svědky odmítání, nestálosti, protikladného chování a násilí. Děti, které jsou svědky domácího násilí, trpí stejnými obtížemi a dlouhodobými problémy jako ty, které jsou samy týrány. V rodinách, kde dochází k násilí mezi rodiči, narůstá riziko přímého násilí na dětech (ať už v situacích, kdy dítě matku brání, nebo v případech, kdy se stává cílenou obětí násilí). Srážky mezi rodiči, zejména násilné, výrazně ovlivňují zvláště dospívající děti. Vyšetření 246 rodin, které měly dospívající děti, v opakovaném odstupu 6 let, dokládá, že probíhající srážky mezi rodiči jsou jedním z důvodů antisociálního chování mladých mužů. Významné jsou útoky aktuální, nikoliv ty z průběhu uplynulých let. Narušené vztahy dětí s rodiči jsou jednou z příčin všech druhů psychologických a psychiatrických obtíží dětí⁴³.

Na prožité trauma děti reagují celou škálou projevů. Konkrétní podoba ničivých důsledků je dána kombinací celé řady faktorů. Můžeme mezi ně zahrnout:

- věk a pohlaví dítěte;
- míru brutality násilí, jehož byly děti svědky;
- reakci okolí (podpora či netečnost);
- počet útoků, jichž byly děti svědky;
- nestabilní výchovné metody a tělesné tresty;
- zkušenosti a možnosti vytvořit si pozitivní emocionální vazbu na otce⁴⁴.

---

⁴³ Neighbors, BD., Forehand, R., Bau, JJ. *Interparental conflicts and relations with parents as predictors of young adult functioning*. Dev Psychopathol, 1197, 9, s. 169-187.

⁴⁴ Peled, E., Davis, D. *Groupwork with children of battered women*. Thousand Oaks, 1995, s. 127.

Projevy dětí, které byly svědky násilí, se bez ohledu na věk shodují v několika charakteristikách: základní metodou, kterou řeší problémy je agrese, kterou užívají vůči svým vrstevníkům, dospělým, zvířatům i věcem. Často se projevují verbální agresí.

Od násilných rodičů se učí nepřejímat odpovědnost za své chování a obviňovat ze svých neúspěchů a chyb okolí. Naopak přebírají zodpovědnost za násilí mezi rodiči a pociťují pronikavé pocity viny. Bývají zmatené ve svých pocitech vůči svým rodičům: násilného rodiče mají zároveň rády a zároveň se ho bojí a nesnáší ho.

Kvůli nerovnováze moci a kontroly mezi rodiči mohou děti vnímat matky (oběti násilí) jako vrstevnice či sourozence a mít vůči nim ochranné tendence. V této specifické populaci se vyskytuje vysoká míra úzkostnosti, která se obvykle projevuje kousáním nehtů, trháním vlasů, somatizací pocitů, které se pak projevují v podobě bolestí hlavy či staženého žaludku.

Projevy dětí, které opakovaně přihlížely či slyšely týrání a ponižování své matky, lze rozdělit do několika oblastí.

Psychické projevy:

- pocity úzkosti, bezmoci (děti nemohou násilí zabránit, ani matku ochránit, nemají kam se schovat či utéci)
- poruchy pozornosti, které vedou ke zhoršení prospěchu
- pocity ztráty, vzteku, smutku, zmatku, deprese, nízké sebevědomí
- sebevražedné tendence
- Děti mohou na prožité trauma reagovat regresí, tj. návratem do předchozích, již překonaných vývojových období. Příznakem takové reakce bývá často noční pomočování, žvatlání, pasivita a nadměrná přizpůsobivost, žádné projevy přirozené dětské zvědavosti, dobrovolná izolace, noční můry a děsivé sny.

Obzvláště menší děti si často myslí, že tatínek bije maminku, protože ony něco provedly – neuklidily si hračky, neposlechly, něco rozbily, apod. Není neobvyklé, že si děti násilí vysvětlují v přímé souvislosti se svými vlastnostmi a schopnostmi, které hodnotí příliš kriticky kvůli nízkému sebevědomí. Výjimkou tedy nejsou ani u malých dětí věty typu: „Nikdy jsem se neměl/a narodit, tatínek by se pak nezlobil, nebil by maminku“ apod. „Mezi další projevy patří strach (čím nejasněji se jeví situace, jež strach vyvolává, tím hrozivěji ji dítě pociťuje a tím prudší jsou jeho pocity)“ (Šilarová, 2005). Děti mohou na prožité trauma reagovat regresí, tj. návratem do předchozích, již

překonaných vývojových období. Příznakem takové reakce bývá často noční pomočování, enkopréza, žvatlání, pasivita a nadměrná přizpůsobivost, žádné projevy přirozené dětské zvědavosti, dobrovolná izolace, noční můry a děsivé sny.

Psychosomatické projevy:

- nespavost,
- zimomřivost,
- bolesti břicha a hlavy,
- zvýšená nemocnost bez nalezené specifické příčiny

Projevy v chování:

- poruchy přizpůsobení,
- projevy verbální i fyzické agrese vůči vrstevníkům i dospělým,
- útěky z domova,
- porušování pravidel a nerespektování hranic,
- vyrušování,
- dožadování se pozornosti,
- „věšení se“ na lidi okolo,
- nedostatek odstupu.

Posttraumatické stresové poruchy přetrvávají do budoucnosti a mohou se projevit až při volbě partnera, ve vlastní rodině, partnerských vztazích a výchově vlastních dětí. Násilí je naučené chování – děti mají tendenci opakovat chování svých rodičů. Pokud v rodině byl model tolerance násilí, je velká pravděpodobnost, že se v další generaci opět projeví. Děti se mohou naučit, že násilí je legitimní. Svědectví násilí v dětství vyvolává v dospělosti deprese, posttraumatické symptomy, nízkou sebeúctu mezi ženami a posttraumatické symptomy mezi muži.

Jak ukazují některé zahraniční výzkumy a studie, (např. Rivera and Widom, 1990; Bailey et al., 1997) mezi pachateli a oběťmi šikany ve školách, stejně jako mezi mladistvými delikventy a pachateli násilných trestných činů ve věku mladších 18 let, tvoří velkou skupinu dětí, které byli přímými svědky násilí v rodině.

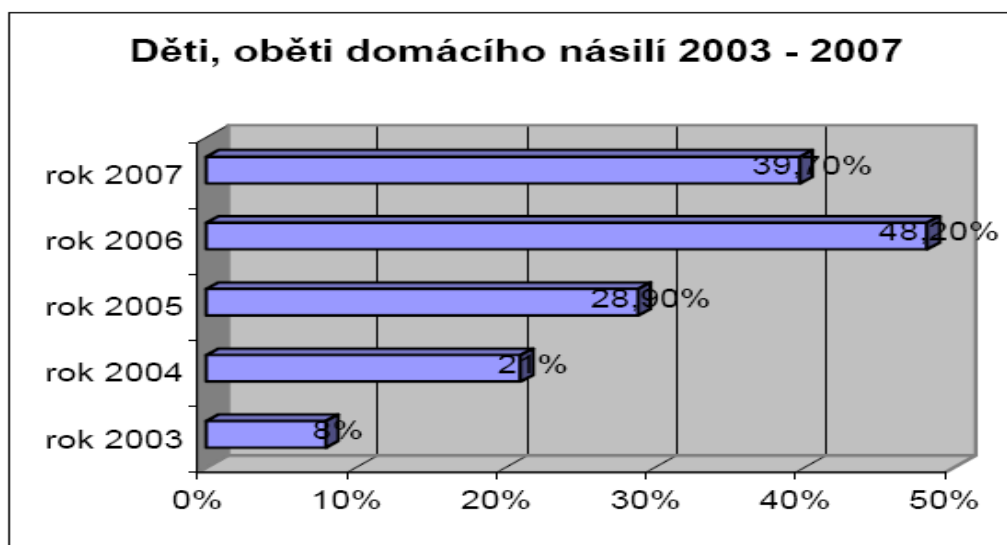
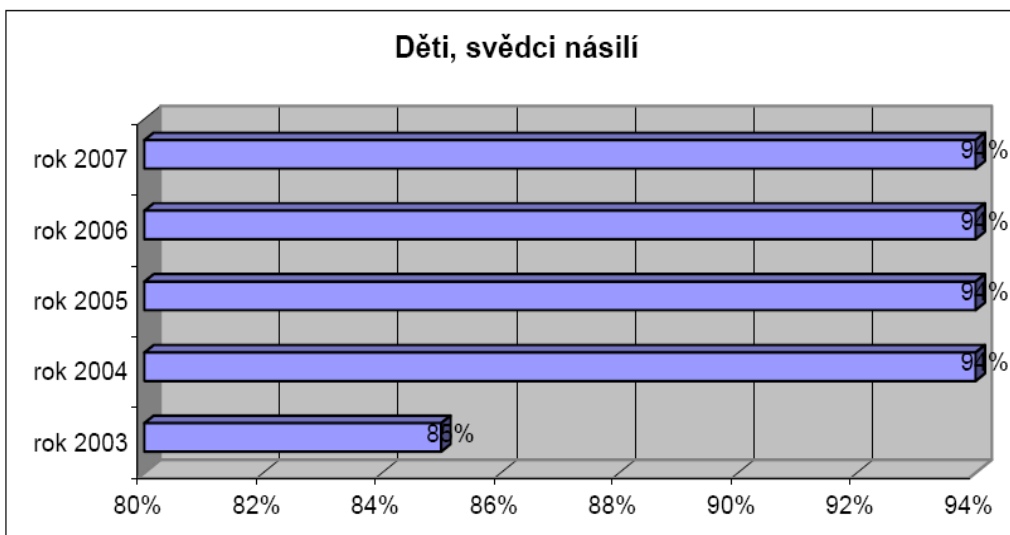
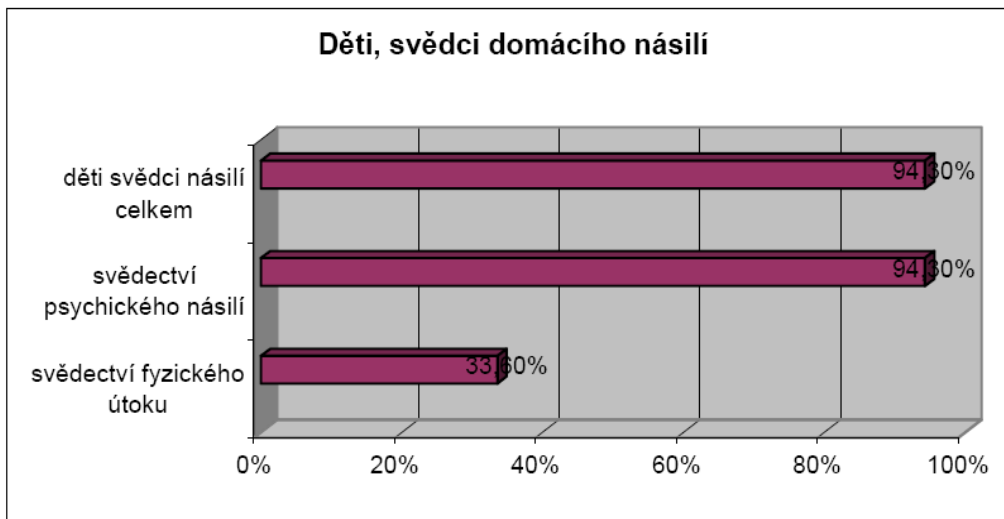

Tabulka č. 6 - Zkušenost učitelů s domácím násilím v rodině žáka, ROSA, listopad 2008

Nemám s násilím v rodině žáka zkušenost	6 %
O domácím násilím v rodině svého žáka se nemohu nic dozvědět.	10%
Měl/měla jsem podezření na domácí násilím v rodině svého žáka, ale nemohu do situace vstupovat.	4 %
Měl/měla jsem podezření na domácí násilím v rodině svého žáka, ale nevím jak do situace vstupovat.	26,5%
Už jsem řešil/a ve třídě situaci v rodině žáka, kdy docházelo k domácímu násilím.	14,3%
Už jsem řešil/a ve třídě situaci v rodině žáka, kdy docházelo k domácímu násilím, informovala jsem (nebo vedení školy) OSPOD či Policii ČR.	20,5%
neodpovědělo	18,7

* Průzkum mezi učiteli pražských základních škol.

Tabulka č. 7 - Děti, svědci, oběti domácího násilí, 2007⁴⁵

⁴⁵ http://www.rosa-os.cz/fileadmin/rosa/statistika_ROSA_za_2007.pdf

2.3.1 Pravidla kontaktu dítěte s násilným rodičem v případech domácího násilí

Na základě zahraničních zkušeností a doporučení vyplývá, že rozhodování o kontaktu dětí s rodičem, který se dopouštěl domácího násilí, by mělo být založeno na následujících obecných principech:

- Kontakt dítěte a rodiče by měl být strukturován tak, aby co nejvíce omezoval možnost přítomnosti dítěte při násilí mezi rodiči.
- V případě pokračujícího násilí nebo oprávněných obav z násilného chování rodiče by měl být kontakt omezen na co nejmenší míru až zakázán.
- Rodiče by neměli být nuceni k tomu, aby se setkávali, trávili spolu čas či se společně účastnili terapeutických sezení.

Kontakt dětí s násilnými otci by měl probíhat (pokud nehrozí možnost dalšího násilí) za přítomnosti supervizora (třetí osoby) na neutrálním místě. Kontakt bez supervizního dohledu by měl být umožněn až poté, co násilný otec absolvuje specializovaný program pro pachatele domácího násilí a nedopouští se násilí či výhrůžek po stanovenou dobu od ukončení programu. Styk dětí s otcem by měl být přerušen v případě, že dojde k opakování násilného chování, dále když dítě vykazuje vysokou míru stresu z uskutečňovaných kontaktů nebo když násilný partner vyhrožuje násilím či únosem dítěte. V případě, kdy je umožněn širší nebo nespecifikovaný kontakt dítěte s násilným rodičem, je důležité stanovit přesnou dobu, kdy může násilný partner telefonicky kontaktovat bývalou partnerku, aby bylo zabráněno pokračování psychického násilí a vyhrožování. Děti by měly být seznámeny s bezpečnostním plánem, který by jim umožnil zvýšit možnost vlastní ochrany a prevence před násilím.⁴⁶

2.4 Násilí na ženách

Násilí na ženách existuje celosvětově a prakticky ve všech kulturách. Po staletí byly mužské mocenské nároky a násilí akceptovaným právem. Myšlenka dominance mužů vládla, a dle materiálů občanského sdružení Nesehnutí stále vládne, ve většině společností a kultur⁴⁷. Dnes je rovnoprávnost pohlaví právně zajištěna a násilné

⁴⁶ Zpravodaj Občanského sdružení ROSA, 02/2005, s. 2.

⁴⁷ Frank P. a kol. *Průvodce na cestě k rovnosti žen a mužů*. Brno: Nesehnutí, 2004, s. 28.

chování je trestné. Všichni lidé mají právo na život bez násilí a diskriminace a na svobodný rozvoj osobnosti. Přesto jsou ženy stejně jako dříve oběťmi tělesného, psychického, sexuálního a ekonomického násilí.

Mužské násilí namířené proti ženám je každé individuální jednání a každá společenská struktura, která:

- ohrožuje a zraňuje tělesnou a duševní integritu ženy, oklešťuje její hodnotu, status a autonomii
- je požitá jako prostředek k výkonu moci a kontroly nad ženami proto, aby byl zachován historicky podmíněný mocenský poměr mezi muži a ženami⁴⁸.

Podle statistických údajů jsou v partnerských vztazích zneužívány v drtivé většině (kolem 95 %) ženy. Týrání mužů je vzácnějším jevem. Týraná žena trpí pocity viny za svůj osud. Stydí se přiznat, že má doma takové problémy, často dokáže až mistrně maskovat různá zranění tak, že ani její nejbližší okolí nepozná, co se s ní děje. Bojí se, že jí nikdo neuvěří. Ženy často chápou vztah jako investici, které by se neměly vzdávat, jakýkoliv problém ve vztahu pak chápou jako svoje selhání, svoji neschopnost udržet harmonii v rodině. Týraná žena je svým okolím považována za méněcennou, neschopnou. Policie často reaguje na manželské násilné konflikty jen velmi zdrženlivě. Dokonce ani lékaři se při zjištění stop možného násilí u dospělých osob raději neptají na jejich původ⁴⁹.

2.4.1 Příznaky posttraumatické stresové poruchy

Patří sem narušení ovládnutí, selhávání obranných schopností, pocit nedostatečné ochrany, rozpad integrity osobnosti, ztráta životních perspektiv spojená s celkovou netečností až otupělostí a ztrátou životní energie. Je obtížné s takovými ženami navázat kontakt, projevují slabý zájem o vnější dění.

Typické pro ně je:

- **tzv. zablokování vzteku** – nejsou schopny se přirozeně chovat, jestliže vůči nim někdo prezentuje silné negativní emoce (hněv, zlost). Často se u nich lze setkat s tzv. „extrémní laskavostí“ – snaží se svého partnera (popř. i jiné autority) příznivě naladit, předejít jakémukoliv konfliktu.

⁴⁸ Brandau, H., Ronge, K. *Násilí na ženách v domácím prostředí*. 2. vydání, Berlín: 1997, s. 3.

⁴⁹ <http://www.persefona.cz/rady.php>

- **naučená bezmocnost** – žena se naučí, že nemá žádnou kontrolu nad nepříjemnými událostmi a že každý její pokus změnit nepříjemnou událost končí prohrou – propadne letargii a pasivitě. S tím jde ruku v ruce snížené sebevědomí – týraná žena přejímá partnerovo negativní hodnocení své osoby, ztrácí respekt k sobě samé, dochází k pokřivení obvyklých měřítek a pak si není jistá hodnocením toho, co se kolem ní děje.
- **sebezničující reakce** – jedná se o „přirozenou“ strategii vyrovnávání se s opakovaným a nevypočitatelným násilím. Násilí je závažným stresorem. Sebezničující reakce jsou různé – např. popírání viny útočníka, minimalizace následků (bagatelizace zranění, zlehčování situace), popírání zneužívání (zranění svádí na jiné důvody), odmítání možné záchrany (popírání reálné možnosti pomoci).

Tyto reakce jsou pro okolí nepochopitelné, protože vedou k dalšímu poškozování oběti. Je zapotřebí vědět, že se v takovýchto případech jedná o mentální odpověď na zneužívání, manipulaci s realitou, kdy si týraná žena vytváří svůj vlastní svět, ve kterém i nevysvětlitelné násilí má své zdánlivě logické důvody – přetváří si realitu, aby pro ni byla přijatelnější.

Pro vznik těchto sebezničujících reakcí je podstatná osobní zkušenost s fenoménem „Jekyll a Hyde“ – tzn. zkušenost s dvojí tváří a dvojím chováním partnera, který se z násilníka promění v milujícího muže. Ničí tak ženu střídáním neutrálních či laskavějších podob vztahu s hrubou fyzickou agresí doprovázenou zjevným nepřátelstvím.

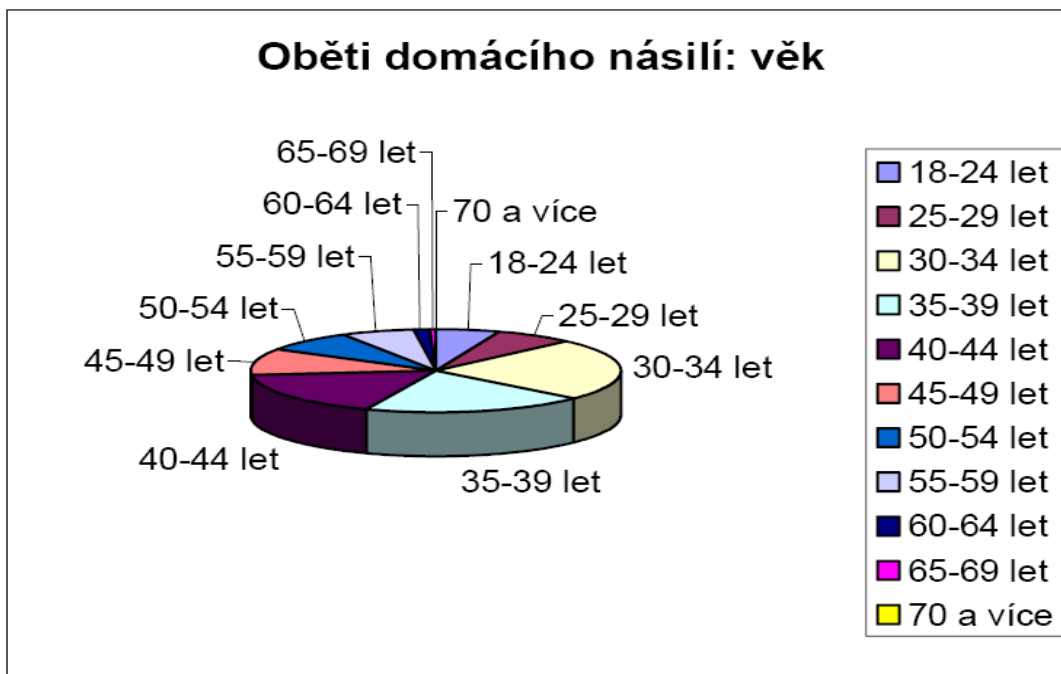
Zajímavostí je, že za rozhodující není periodický výskyt násilí, ale spíše nevypočitatelné střídání dvou zcela odlišných typů chování – čím vyhrcořenější a odlišnější, tím pravděpodobněji dochází ke vzniku tzv. paradoxní vazby týrané ženy na partnera.

Pro vnějšího pozorovatele je často nepochopitelné proč žena v takové situaci setrvává a nesnaží se ji řešit. Jedna z příčin je strach z nedůvěry okolí a z nepochopení, popř., že okolí nebude schopno dostatečně pomoci.

- Stále převládá řada povrchních postojů, předsudků a mýtů u laiků i profesionálů – okolí má pak nepřiměřená očekávání vůči obětem domácího násilí - především ve vztahu k jejich psychické síle a schopnosti situaci samostatně zvládnout!

- Podle výzkumů typický průběh hledání pomoci – nejprve se oběť obrací na rodinu, přátele, poté hledá pomoc např. u zdravotních sester, lékařů, sociálních pracovníků, policie apod.
- Pro ženu není snadné přiznat svým nejbližším co prožívá – často věnuje více energie utajování násilí. Ne vždy jsou příbuzní ochotni uvěřit, čeho je její partner schopen – situaci zlehčují, nebo s ním souhlasí (tato nedůvěra je velmi negativním prvkem, který vede k další izolaci oběti a k rezignaci). Jedním z hlavních důvodů proč se žena neobrátil na příbuzné je strach, že by mohlo být ublíženo i jim.
- V rámci postojů odborníků byl tento problém dlouhou dobu považován za okrajový (změny přišly až pod vlivem feministických proudů v 60. a 70. letech). Při postupu v praxi se setkávají s řadou obtíží – např. po příjezdu policie žena vše popře (efekt solidarizace – vytvoření koalice mezi obětí a agresorem) – což vede k tomu, že je pak situace bagatelizována i přes zjevnou nebezpečnost (pocity bezradnosti – policisté nemají pro tyto situace potřebný výcvik, mají pocit, že jde o intimní konflikt, do kterého se nemají co plést).

Tabulka č. 8 - Věkové rozložení klientek domácího násilí⁵⁰

⁵⁰ Hronová M., Vavroňová M. *Domácí násilí*. Sociologická sonda klientek o.s. ROSA a jejich dětí za rok 2007, s. 6.

2.5 Násilí na seniorech

„Marcus Tullius Cicero sepsal obranu stáří a postavil ji na názoru, že stáří je stav, jemuž je nutno vzdorovat a to aktivním bojem s ním.“

Zneužívání (týrání, abusus) seniorů je celosvětovým závažným problémem. Na rozdíl od diskriminace, pro kterou je charakteristický vztah ke skupině, je zneužívání aktem vůči jednotlivci. Vymezení začíná ztrátou respektu, pokračuje nevědomým zanedbáváním, kořistěním a ekonomickým zneužíváním až k otevřenému násilí. Jde o případy, kdy se agresor snaží ovládnout oběť a často jedná z pozice moci.

Zjišťování a pomoc obětem domácího násilí jsou velmi komplikované. Vyrovnat se s tím, že blízké osoby (děti, vnuci) nebo pečovatelé jsou pachateli trestného činu, je psychicky náročné. Ještě těžší je zveřejnit rodičovský debakl a odolat strachu ze sankcí. Na druhou stranu existují překážky, znemožňující se k obětem přiblížit a poskytnout jim tak náležitou podporu a pomoc. Tendence obětí je svůj problém tajit. Převládá strach z potrestání, stud, pocity bezradnosti či izolace. Přítomen je kromě pocitu emocionálního také pocit ekonomické závislosti na druhých. To vše jsou důvody k mlčenlivosti, zatajování příznaků a následků ubližování. Na druhé straně odborní pracovníci se neradi ptají na věci zcela soukromého až intimního rázu. Také nelze vždy jednoznačně rozpoznat projevy domácího násilí, vždyť např. pády a následná poranění nejsou ve stáří ničím výjimečným⁵¹.

Zájem české společnosti není adekvátní závažnosti tohoto jevu. Existují varovná svědectví o výskytu zneužívání seniorů v rodinách i v ústavech.

---

⁵¹ Loman J. *Existuje diskriminace a zneužívání seniorů v ČR? Postavení a diskriminace seniorů v České republice*. Sborník z mezinárodní konference, Praha: 2006, s. 59.

Tabulka č. 9 - Četnost výskytu jevů souvisejících se špatným zacházením, týráním či zneužíváním seniorů – podle zkušeností poskytovatelů pečovatelské služby⁵²

setkáváme se	velmi často a často	nikdy
stopami po vbodnutí	0	100
stopami po kousnutí	0	100
příznaky sexuálního týrání	1	99
popáleninami neobvyklých tvarů a podobnými předmětům, které by je mohly způsobit	0	96
zlomeninami	0	95
podlitinami podobnými předmětům, které by je mohly způsobit	1	90
škrábanci	2	87
otoky	3	83
podvýživou	4	70
příznaky emočního týrání	5	65
dehydratací	14	52
proleženinami	11	48
nesprávným dávkováním léků	25	48
nadměrnou zanedbaností seniora (zápach, neprovádění hygieny apod.)	22	34
zneužíváním majetku seniora	21	36
zneužíváním finančních zdrojů seniora	37	28

Nástroje řešení

- Trvalá osvětová činnost, připomínání a objasňování tohoto jevu veřejnosti, zveřejňování svědeckví v médiích.
- Rozvoj služeb telefonické krizové pomoci zabezpečujících anonymitu uživatelů.
- Součinnost policie, sociálních úřadů, poskytovatelů sociálních služeb při pomoci obětem násilí.
- Zákon, který umožní sankce proti pachatelům násilí v rezidenčních sociálních a zdravotních službách.
- Musí být vyslechnuty názory starších lidí a jejich pečovatelů. To by mohlo posloužit pro základy rozvíjející se politiky při získávání zkušeností o stárnutí, o mezigeneračních vztazích a ve vztahu k jiným sociálním problémům.
- Je třeba se vyhnout pokušení vtěsnat nově uznané sociální problémy do nevyhovujících opatření. Naopak k identifikaci klíčových rizikových oblastí by mělo být použito důkazů výzkumů, aby se řešení shodovalo s empiricky prokázaným problémem⁵³.

⁵² Veselá J., *Sociální služby poskytované seniorům v domácnostech*. VÚPSV, Praha: 2003.

⁵³ Loman J. Existuje diskriminace a zneužívání seniorů v ČR? Postavení a diskriminace seniorů v České republice. Sborník z mezinárodní konference, Praha: 2006, s. 65.

Klíčovým problémem je obecně nízká úroveň povědomí a znalost tohoto jevu. Česká společnost je nedostatečně informována o jeho výskytu, konkrétních případech, možnostech pomoci obětem. Na stránky tisku, do médií obecně se toto téma dostává zřídka. Chybí svědectví obětí, které mají oprávněný strach z následných sankcí, protože jejich bezpečí je nedostatečně chráněno.

Tabulka č. 10 - Studie Jihočeské univerzity, Popis jednotlivých forem domácího násilí, analýza jejich příčin, prevence ,2005⁵⁴

OTÁZKA	CELKEM	TYP	ODPOVĚDI ANO	
			JMENOVITÁ	POMĚRNÁ
<i>„Setkali jste se či jste sami byli slovně uráženi či jinak nefyzicky napadáni Vaší rodinou ?“</i>	750	senioři ve svém bytě bez sociálních služeb	156	20,8%
<i>Setkali jste se s vulgárním či jen nedůstojným chováním ze strany sester nebo pečovateli?</i>	250	klienti domácí péče	15	6,0%
<i>Byli jste někdy zesměšněni či s Vámi dle Vašeho názoru bylo jednáno neuctivě až hrubě?</i>	300	obyvatelé ústavů a domovů	27	9,0%
<i>Ot.č.1 Setkali jste se či jste sami byli fyzicky napadáni svým okolím? Ot.č.2 Napadl Vás fyzicky některý člen rodiny? Ot.č.3 Stalo se někdy . že Vám bylo vyhrožováno, či přímo použito fyzické násilí?</i>	1300	všechny typy	169	13,0%
<i>Myslíte si, že svými problémy obtěžujete, nebo že jsou zlehčovány?; Strava a léky vám nejsou podávány včas v dostatečném množství a dle ordinace lékaře?</i>	550	klienti domácí péče a ústavů / domovů	63	11,5%
<i>Vyžadují od Vás Vaši blízcí finanční pomoc ?</i>	750	senioři žijící ve svém	105	14,0%

⁵⁴ http://www.zivot90.cz/stopnasili/07tisk_zprava_ke_dni_proti_nasilu_na_seniorech.doc

2.6 Zásady a chyby vedení rozhovoru s obětí domácího násilí

Při vedení rozhovoru s obětí je vhodné dodržovat následující zásady:

- citlivý, trpělivý přístup - nepospíchat, nepřerušovat výpověď, oběť potřebuje čas na formulování problému, těžko se jí o prožitých traumatech hovoří, stydí se, je možné, že jste první, komu to říká
- potvrzovat emoce - nechat vyplakat, ujistit ji, že má nárok na pláč, dát najevo pochopení
- projevit zájem - verbálně i neverbálně (otevřené posazení, oční kontakt, natočení těla, výraz tváře apod.), podporovat ve vyprávění, doptávat se, parafrázovat, shrnovat slyšené (do té doby se zpravidla o ni nikdo nezajímal, slyšela jen, že musí být zticha)
- projevit důvěru k tomu, co říká - někdy je vyprávění oběti těžko uvěřitelné, často však bývá situace daleko horší, než ji popisuje
- ocenit, že vyhledala pomoc
- pojmenovat domácí násilí a jeho neakceptovatelnost - ujistit, že za násilí nese odpovědnost pachatel, ona je v žádném případě nezavinila (pachatel tvrdil opak)
- neudílet rady, aktivizovat k nalezení vlastní cesty, nabídnout možnosti řešení, ale nenutit k rychlým řešením
- respektovat rozhodnutí oběti i v případě, že s ním nesouhlasíme
- pravdivě informovat o složitosti řešení - nedávat plané naděje, neslibovat nesplnitelné
- zajistit bezpečnost ženy a jejích dětí - vypracovat tzv. bezpečnostní plán
- orientovat na budoucnost
- navrhnout malé cíle vedoucí ke změně (velké odradí)
- pohlaví pracovníků - v prvním kontaktu je lépe, aby s obětí pracoval pracovník opačného pohlaví, než je agresor.

Chyby při vedení rozhovoru s obětí:

- utěšování - (to se spraví, bude to dobré.) vyvolá pocit nepochopení
- litování - (je mi vás líto, co jste musela prožít.) oběť slyší, že se stává člověkem politováníhodným, což ještě více snižuje její sebevědomí a pocit vlastní hodnoty,

- vyčítání, obviňování - (proč jste si to nechala líbit, už jste mohla dávno odejít, neprovokujete ho náhodou, on je takový slušný.) prohlubuje pocit viny za situaci, oběť se uzavírá nebo brání, nenaváže se kontakt a důvěra
- pseudodiagnostický komentář - (to vypadá hrozně) může vyvolat panický strach
- milosrdné lži - (ujišťování, že dítě je v pořádku v situaci, kdy je po napadení v nemocnici.)
- plané sliby - (policie zasáhne a nic se nestane, násilníka brzo potrestáme.)
- spěch, neklid, hektičnost pracovníků - vyvolává pocit nikdo na ni nemá čas, asi to není tak závažné, musí to vydržet
- používání cizích slov - (abyste nebyla viktimizovaná, měla jste amnézii) vyvolá pocit zmatku, obav
- nucení k aktivitě - (to dítě tam nemůžeme ponechat, musíte odejít.) vyvolá pocit nepochopení, strachu, že ji odeberou dítě, zamezuje další spolupráci, vyvolá odpor oběti.

Práce s obětí domácího násilí je velmi náročná a vysoce zatěžující. Pracovníci se mnohdy těžko vyrovnávají se situacemi, kdy oběť se rozhodne setrvat v prostředí, které je pro ni i děti ohrožující, často mají na oběť vztek nebo propadají beznaději. Proto považují za velmi důležité, aby pracovníci v přímém kontaktu s protagonisty domácího násilí měli možnost pravidelně své případy supervidovat a předcházet tak možnému rychlému vyhoření.⁵⁵

---

⁵⁵ *Časopis Policista* č. 1/2006, vydavatel MV ČR, Odbor prevence kriminality

3 Trestněprávní dopady domácího násilí

Trestní postih domácího násilí byl již v minulosti dostatečně zajištěn trestním zákonem. Problém byl právě v odhalení trestné činnosti související s domácím násilím. Oběti domácího násilí totiž málokdy našly odvahu se svěřit se svým problémem orgánům činným v trestním řízení nebo jiným kompetentním osobám. K tomuto postoji je vedl buď strach z útočnicka a často i jakýsi zvrácený typ lásky k útočnickovi (jsou známy případy, kdy docházelo např. k dlouhodobému týrání manželky manželem, která týrání neoznámila proto, že se bála, že o svého manžela přijde). Může se proto snadno stát, že člověk, který je hodnocen v zaměstnání jako vynikající pracovník a přátelé ho mají za báječného člověka, ve skutečnosti doma dlouhodobě několikrát týdně bije svou ženu a děti. Nejčastěji dochází k týrání manželky manželem (ale jsou i opačné případy), poměrně časté je i týrání rodičů dětmi⁵⁶.

K odhalování domácího násilí s účinností od 1. ledna 2007 přispívá zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím. Tímto zákonem byly obětem domácího násilí dány lepší možnosti se účinně bránit. Zároveň v tomto směru byly posíleny i pravomoci policie a soudu.

Nejpodstatnější z pohledu oběti bylo zřejmě možnost obrátit se s žádostí o pomoc na Policii ČR. Policista může na dobu 10 dnů (a tuto dobu nelze zkrátit ani se souhlasem oběti) vykázat útočnicka ze společných prostor. Útočník v takovém případě musí odevzdat klíče a nesmí se po uvedené době do společných prostor vrátit.

Na rozhodnutí policie pak navazuje možnost oběti obrátit se s žádostí o pomoc na soud. Činí se tak návrhem na tzv. *předběžné opatření*, jímž soud za splnění zákonem stanovených podmínek uloží útočnickovi, aby dočasně opustil společně obývaný prostor a jeho bezprostřední okolí a nadále do něj nevstupoval a aby se zdržel setkávání s obětí a navazování kontaktů s ní. Tento návrh může oběť domácího násilí podat buď poté, co již bylo vydáno výše popsané opatření policie nebo i bez tohoto opatření. V praxi je ale častější, že oběť se nejprve obrátí na policii, která jedná operativněji a následně teprve je (nejlépe prostřednictvím advokáta) podáván návrh na předběžné opatření u soudu. Předběžné opatření je účinné jeden měsíc a lze je na návrh prodloužit.

---

⁵⁶ <http://www.trestni-rizeni.com/dokumenty/domaci-nasili-v-trestnim-pravu>

3.1 Legislativa v ČR

3.1.1 Předpisy nejvyšší právní síly

Soubor právních předpisů nejvyšší právní síly, které tvoří nejvyšší stupeň právního řádu České republiky, se skládá z ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava ČR, který je základní normou státu a upravuje činnost a organizaci státu, pravidla činnosti státních orgánů, vztah státu ke společnosti a jednotlivcům a v neposlední řadě hodnoty a cíle státu, a ostatních Ústavních zákonů. Další součástí ústavního pořádku České republiky byla usnesením předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb. vyhlášena Listina základních práv a svobod, jenž vymezuje autonomní prostory jednotlivce chráněné před zásahy státní moci, vztah státní moci k jednotlivcům, úkoly státu poskytovat jednotlivci plnění a možnosti jednotlivce podílet se na správě veřejných věcí.

Ohledně domácího násilí má největší význam Listina základních práv a svobod a to zejména čl. 6 zajišťující právo na život, čl. 31 Listiny garantující právo na ochranu zdraví, čl. 7 poskytující ochranu nedotknutelnosti osoby a zakotvující nepřípustnost krutého nelidského nebo ponižujícího zacházení a čl. 10 odst. 1, jenž zaručuje právo na zachování lidské důstojnosti a osobní cti.

Nelze opomenout ani nedotknutelnost soukromí, které je zakotveno v čl. 7 Listiny, právo na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života, jenž zaručuje čl. 10 odst. 2 Listiny, právo každého vlastnit majetek dle čl. 11 odst. 1, 2 a také nedotknutelnost obydlí zakotvenou v čl. 12 Listiny. Omezení čl. 11 je možné pouze za předpokladu, že stát jedná ve veřejném zájmu, na základě zákona a pouze za náhradu. Zásah do nedotknutelnosti obydlí je přípustný, jestliže je to nezbytné pro ochranu života a zdraví, práv a svobod druhých nebo pro odvrácení závažného ohrožení veřejné bezpečnosti a pořádku, a to vše pouze na základě zákona⁵⁷.

Povinnost poskytovat ochranu uvedeným právům a svobodám prostřednictvím nezávislých a nestranných soudů a jiných orgánů má dle čl. 36 Listiny a čl. 4 Ústavy veřejná moc.

Mezi součástí nejvyšší úrovně právního řádu České republiky je nutno počítat i mezinárodní smlouvy podle čl. 10a Ústavy, tzn. smlouvy, kterými mohou být některé pravomoci orgánů České republiky převedeny na mezinárodní instituce či organizace.

---

⁵⁷ Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb., LISTINA ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD.

Příkladem takového právního předpisu je *Smlouva o přistoupení České republiky, Estonské republiky, Kyperské republiky, Lotyšské republiky, Litevské republiky, Maďarské republiky, Republiky Malta, Polské republiky, Republiky Slovinsko a Slovenské republiky k Evropské unii* a prostřednictvím této smlouvy i primární právo EU. Předpokladem ratifikace takovéto smlouvy je souhlas Parlamentu ČR či souhlas daný v referendu, jestliže tak stanoví ústavní zákon. Takovéto právní předpisy mají aplikační přednost před ustanoveními českého ústavního pořádku.⁵⁸

Aplikační přednost před zákony České republiky mají i mezinárodní smlouvy dle č. 10 Ústavy, tzn. smlouvy, které byly ratifikovány po předchozím souhlasu Parlamentu ČR a byly řádně vyhlášeny ve Sbírce mezinárodních smluv.

Z pohledu domácího násilí jsou důležité především Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod ze dne 14. listopadu 1950, jejíž text v podstatě koresponduje s textem české Listiny, a její čl. 3, který deklaruje nepřipustnost ponižujícího zacházení s člověkem, *Mezinárodní pakt o občanských právech a politických právech* ze dne 19. prosince 1966 a jeho čl. 9, který uvádí právo na osobní bezpečnost, a vzhledem ke skutečnosti, že valnou většinou obětí domácího násilí jsou ženy, je nutno zmínit *Úmluvu o odstranění všech forem diskriminace žen* ze dne 18. prosince 1979, která v čl. 5 ukládá povinnost přijmout taková opatření, jež dosáhnou odstranění předsudků o podřazenosti či nadřazenosti jednoho z pohlaví či o stereotypních úlohách mužů a žen.

3.2 Jednotlivé skutkové podstaty

Novelizací trestního zákona č. 91/2004 Sb., která vstoupila v účinnost dnem 1. června 2004, byla do trestního zákona zařazena ustanovením **§215a** nová skutková podstata - ***Tyrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě.***

1. Kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společně obývaném bytě nebo domě, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.
2. Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,
  - a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 zvláště surovým způsobem nebo na více osobách, nebo
  - b) pokračuje-li v páčání takového činu po delší dobu.⁵⁹

⁵⁸ V kontextu této práce připomeňme např. rámcové rozhodnutí Rady č. 2001/220/SVV, o postavení oběti v trestním řízení, stanoví orgánům činným v trestním řízení povinnost informovat oběti trestných činů o organizacích, na které se mohou obracet se žádostí o podporu a poradenství a typu služeb, které poskytují

⁵⁹ Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů

Týrání je zde chápáno jako úmyslné zlé nakládání s osobou žijící ve společném bytě či domě s týrajícím, které oběť pociťuje jako těžké příkoří. Vyznačuje se vysokým stupněm hrubosti, tu je nutno posuzovat dle intenzity zlého nakládání. Nemusí se jednat o páchání soustavné nebo trvajících, stejně jako o vznik újmy na zdraví.

TČ dle §215a TZ není zařazen ve výčtu trestných činů, u kterých je k zahájení trestního stíhání zapotřebí souhlasu poškozeného, takže stíhání je možné i bez tohoto souhlasu.

Pácháním domácího násilí může pachatel naplnit obligatorní znaky i jiných skutkových podstat obsažené v zákoně č. 140/1960 Sb., Trestní zákon.

§ 197a/1 TZ Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci

Při naplnění znaků této skutkové podstaty pachatel vyhrožuje oběti usmrcením, těžkou újmou na zdraví nebo jinou těžkou újmou tak, že toto vyhrožování vzbuzuje důvodnou obavu, že toto pachatel skutečně vykoná. Za jinou těžkou újmu v tomto případě může být považováno např. způsobení škody na věci vysoké umělecké hodnoty, ke které má poškozený nějaký citový vztah či případně i vyhrožování usmrcením či způsobením těžké újmy osobě blízké poškozenému. Důvodnou obavou je vyšší stupeň tísnivého pocitu. Nemusí být vyhrožováno pouze osobě přítomné, ale postačí, když si je pachatel vědom, že se poškozený o výhrůžkách dozví jiným způsobem např. telefonicky,...

§ 212 Opuštění dítěte

Opuštění dítěte, o které má pachatel povinnost pečovat, které si samo nedokáže opatřit pomoc a vystaví jej tím nebezpečí ublížení na zdraví, smrti či způsobí těžkou újmu na zdraví nebo smrt, je možné považovat za domácí násilí. Poškozeným v tomto případě může být pouze dítě, a to zpravidla dítě předškolního věku. Avšak může se jednat i o dítě starší, a to v případě, že vzhledem k podmínkám prostředí, kde zůstalo opuštěné, nebo ke své nesamostatnosti se nemůže vymanit z hrozícího nebezpečí.

§ 213 Zanedbání povinné výživy

Tento trestný čin je spáchán opomenutím důležité povinnosti. Spáchá jej ten, kdo neplní z nedbalosti či úmyslně se vyhýbá zákonné povinnosti vyživovat či zaopatřovat jiného. Tato povinnost vyplývá ze zákona o rodině. Vyživovací povinnost spočívá v poskytování peněžitého plnění, ale také v povinnosti poskytovat oprávněnému ošacení, stravu, bydlení, pečovat o jeho zdraví, čistotu a opatřovat prostředky pro jeho všestranný rozvoj. U domácího násilí jej spatřujeme v situacích, kdy agresor nepřispívá

na chod domácnosti v případech, kdy je tento jediným živitelem rodiny, nebo omezuje či zcela zabraňuje oběti přístup k financím.

§ 215 Týrání svěřené osoby

Týrání je chápáno stejně jako v již uvedeném § 215a TZ. Rozdíl je pouze v tom, že se musí jednat o týrání osoby svěřené. To znamená osoby, která je v péči nebo výchově pachatele. Nemusí se jednat pouze o dítě, ale může jít i osobu zletilou, která vzhledem ke svému stáří, mentální retardaci, invaliditě či nemoci je odkázána na péči jiné osoby.

§ 221, § 222 Ublížení na zdraví

Fyzické napadání může mít následky na zdraví oběti. Pachatel tímto může způsobit ublížení na zdraví, těžkou újmu na zdraví či dokonce smrt oběti. Za ublížení na zdraví považujeme takový stav, který vlivem porušení běžných tělesných či duševních funkcí znesnadňuje výkon běžných činností nebo ovlivňuje obvyklý způsob života poškozeného a ve většině případů vyžaduje vyhledání lékařské pomoci.

§ 231 Omezování osobní svobody

Omezování osobní svobody je zásah, kterým se omezuje či znemožňuje volný pohyb osoby a zabraňuje osobě o svém pohybu svobodně rozhodovat. K tomuto zabraňování musí docházet pouze po krátkou dobu a toto musí být bez oprávnění.

§ 232 Zbavení osobní svobody

K zabraňování rozhodování o pohybu osoby či znemožňování tohoto pohybu dochází trvale nebo alespoň je dlouhotrvající. Toto omezení osobní svobody se blíží uvěznění. Osvobození je pro poškozeného zvláště obtížné či velmi ztíženo.

§ 235 Vydírání

Pachatel nutí poškozeného pohrůzkou násilím, násilím či pohrůzkou jiné těžké újmy, aby něco konal, něco strpěl či něco opomněl. Pohrůžka násilím znamená pohrůžku bezprostředního násilím či pohrůžku násilím, které bude vykonáno ve vzdálenější nebo bližší budoucnosti. Pohrůžka jiné těžké újmy může směřovat i k rozvratu manželství nebo rodinného života atd.

§ 237 Útisk

Pachatel zneužívá tísně či závislosti jiného, aby něco konal, trpěl či opominul. V tomto případě pachatel neutilizuje žádné násilí a to ani pohrůžky násilím. Své jednání omezuje

na zneužití tísně oběti nebo její závislosti. Tísni se v tomto smyslu rozumí stav, obvykle přechodný, vyvolaný nepříznivými okolnostmi, který omezuje volnost v rozhodování.

§ 241 Znásilnění

Agresor pohrůžkou bezprostředního násilí či násilím přímo nutí oběť k souloži nebo k tomuto zneužije její bezbrannosti. U tohoto trestného činu nezáleží na věku. Může se jednat jak o dospělého, tak i o dítě. Nehraje zde roli ani vztah oběti k pachateli. Znásilnění může vykonat i manžel na manželce. Za násilí považujeme použití fyzické síly ze strany pachatele za účelem překonání či zamezení vážně míněného odporu oběti a dosažení soulože proti její vůli. Pohrůžka bezprostředního násilí vyvolává pocit, že násilí bude použito okamžitě, jestliže se napadená oběť nepodrobí vůli útočníka.

§ 242 Pohlavní zneužívání

Pachatel vykoná soulož s osobou mladší patnácti let či takovou osobu jiným způsobem pohlavně zneužije. V tomto případě není podstatné, ze které strany vzešla iniciativa k pohlavnímu zneužívání. Ani zda byl pachatel pasivní či aktivní.

Mimo těchto hlavních ustanovení se k domácímu násilí vztahují i další:

§ 217 TZ Ohrožování mravní výchovy mládeže

§ 219 TZ Vražda

§ 238 TZ Porušování domovní svobody

§ 245 TZ Soulož mezi příbuznými⁶⁰

3.3 Trestněprávní dopady domácího násilí

Jak již bylo řečeno pro snadnější postižitelnost domácího násilí bylo do trestního zákona účinností od 1. června 2004 vloženo ustanovení § 215a trestný čin *Týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě*. Dle tohoto lze pachateli, který naplní všechny znaky skutkové podstaty, uložit trest odnětí svobody až na tři roky. Avšak pokud v tomto protiprávním jednání pokračuje delší dobu či tento čin spáchá zvlášť surovým způsobem nebo proti více osobám současně, činí trestní sazba dva až osm let trestu odnětí svobody.

Ještě před vložení tohoto ustanovení, obsahoval trestní zákon ustanovení § 215 trestný čin *Týrání svěřené osoby*. V současné době je toto ustanovení v podstatě

---

⁶⁰ Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů

speciálním ustanovením ve vztahu k § 215a trestního zákona a jeho trestní sazba je obdobná.

Ve všech případech domácího násilí však není jeho intenzita taková, aby se dala považovat za týrání. V každé domácnosti dochází k hádkám, avšak tyto občas mohou přerůst až ve vyhrožování, které vyvolává důvodné obavy a toto jednání může být kvalifikováno jako trestný čin dle § 197a trestního zákona *Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci*. Pachatel tohoto trestného činu bude potrestán trestem odnětí svobody až na jeden rok či peněžitým trestem.

V situaci, kdy pachatel způsobí poškozenému svým jednáním, které má znaky týrání, i újmu na zdraví, bude takové jednání kvalifikováno nejen dle ustanovení § 215a trestního zákona či § 215 trestního zákona, ale také dle ustanovení § 221 či § 222 trestního zákona jako *ublížení* či *těžká újma na zdraví*. Za tento čin hrozí pachateli, v závislosti na zavinění a rozsahu újmy trest odnětí svobody v rozmezí dvou až patnácti let. U tohoto trestného činu je možné uložení i výjimečného trestu, tzn. trestu odnětí svobody až na dvacet pět let či doživotí. Když by byl pachateli prokázán úmysl svou obětí usmrtit, bude se jednat o trestný čin *vraždy* dle ustanovení § 219 trestního zákona či o pokus tohoto trestného činu. V tomto případě je možné uložit pachateli trest odnětí svobody na deset až patnáct let či dokonce výjimečný trest.

Domácí násilí je možné v některých případech posuzovat také jako trestný čin *vydírání* dle ustanovení § 235 trestního zákona s trestní sazbou až tři roky, v těžších případech pět až dvanáct let odnětí svobody. Pokud by pachatel místo užití násilí zneužil tísně či závislosti oběti na něm k tomu, aby něco strpěla či konala, mohlo by se jednat o trestný čin *útisku* dle ustanovení § 237 trestního zákona s trestní sazbou až šest měsíců odnětí svobody.

V situacích, kdy domácí násilí vyústí v bránění oběti ve volném pohybu, bude toto jednání kvalifikováno jako trestný čin dle § 231 trestního zákona *omezování osobní svobody* s trestní sazbou až na tři léta trestu odnětí svobody. Dalším stupněm vývoje domácího násilí tímto směrem je trestný čin *zbavení osobní svobody* dle ustanovení § 232 trestního zákona, za který hrozí pachateli trest odnětí svobody na tři až osm let a jestliže pachatel tímto jednáním způsobí těžkou újmu na zdraví, smrt či jiný zvlášť závažný následek bude potrestán trestem odnětí svobody na pět až dvanáct let.

V neposlední řadě zařazujeme mezi trestné činy tvořící domácí násilí i trestný čin *znásilnění* dle ustanovení § 241 trestního zákona ⁶¹. V závislosti na okolnostech a následcích takového jednání tento čin zákon postihuje trestem odnětí svobody na dva až patnáct let, případně trestem výjimečným v případě, že tímto jednáním způsobí pachatel smrt.

Trestné není jen samotné týrání blízkých osob, ale i porušení předběžného opatření soudu či opatření policie, kterým bylo agresorovi zakázáno zdržovat se ve společném obydlí a přibližovat se k oběti. Jestliže toto agresor poruší opakovaně či zvláště závažným způsobem, dopustí se trestného činu dle § 171 odst. 1 písm. e) trestního zákona *Maření výkonu úředního rozhodnutí*. Za tento trestný čin hrozí pachateli trest odnětí svobody na dobu až šesti měsíců, peněžitý trest či trest obecně prospěšných prací.

---

⁶¹ Pozn. Dle některých odborníků se naprostá většina znásilnění odehraje mezi manželi

4 Postup státních a nestátních orgánů

4.1 Školení

Řešení incidentů majících znaky domácího násilí, vyžaduje specializované školení odpovědných orgánů. Intervenční centra po celé republice jsou metodicky vedena občanským sdružením Bílý kruh bezpečí, které vytváří, prostřednictvím specializovaných pracovníků, postupy jak pomoci obětem domácího násilí a velice úzce spolupracuje i s ministerstvem vnitra a policejním prezídiem při vydávání interních aktů Policie ČR o metodice odhalování těchto trestných činů i jejich následném stíhání.

4.2 Postup Policie ČR

Postup Policie ČR u případů domácího násilí upravuje Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179 ze dne 27. listopadu 2006.

Policista, jenž přijímá oznámení o incidentu, který má znaky domácího násilí je povinen zjistit co nejvíce potřebných informací a především provede lustraci jak agresora, tak i oběti v evidencích Policie České republiky za účelem zjištění, zda tito nevlastní střelnou zbraň. Následně zjištěné skutečnosti předá policistům vyslaným na místo.

Policisté na místě incidentu zkontaktují poškozenou osobu či obyvatele bytu a požádají jej o povolení vstupu do obydlí. Jestliže toto povolení jim není uděleno, mohou nedotknutelnost obydlí narušit jen ze zákonných důvodů.⁶² Na místě incidentu jsou policisté povinni zjistit skutkový stav věci a zamezit dalším škodám. V případě, že jsou splněny zákonné podmínky⁶³, policisté přijmou opatření k omezení osobní svobody násilné osoby. V opačném případě se pokusí od sebe oddělit agresora s obětí, a především agresora a nezletilé děti, které jsou na místě incidentu. Při komunikaci s ohroženou osobou je třeba důrazně dbát na její oddělení od násilné osoby, aby nemohlo dojít k ovlivnění její výpovědi. V rámci shromažďování poznatků je nutno zjistit v dostupných evidencích, zda v minulosti již došlo k útoku agresora vůči oběti. O situaci na místě incidentu následně policisté zpracují „Úřední záznam o výjezdu

⁶² § 21 zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů

⁶³ Např. § 14 zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů, § 76 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů

k incidentu se znaky domácího násilí⁶⁴ a zanesou zjištěné informace do informačního systému.

Podle počtu uskutečněných výjezdů či hlášených útoků, intenzity útoků, aktuální situace na místě činu, reálné hrozby stupňování násilného jednání a po zhodnocení rizika budoucího nebezpečného útoku proti životu, zdraví, svobodě či zvláště závažného útoku proti lidské důstojnosti policista rozhodne o vykázání agresora ze společného obydlí⁶⁵. Při vydávání rozhodnutí o vykázání agresora, je policie povinna zajistit přítomnost nezúčastněné osoby. Před vydáním tohoto rozhodnutí je policista povinen oznámit agresorovi, že proti němu zahajuje řízení o vykázání. Toto řízení policista zahajuje z úřední povinnosti bez ohledu na vůli poškozeného⁶⁶. Vykázání trvá po dobu deseti dnů a tato lhůta začíná běžet dnem následujícím po dni vydání rozhodnutí a končí o půlnoci desátého dne.

Pokud to situace vyžaduje, je možné agresora vykázat nejen ze společného obydlí, ale také z bezprostředního okolí poškozeného. Tento prostor musí být policistou jasně specifikován. Rozhodnutí o vykázání se vydává ústně, ale ještě na místě incidentu je policista povinen vydat písemné potvrzení agresorovi i poškozenému. Vykázaný agresor, ale i poškozený musejí být poučeni o právních následcích neuposlechnutí, jakož i o opravných prostředcích.

Řízení o vykázání může být vedeno i bez přítomnosti agresora. V tomto případě rozhodnutí o zákazu vstupu do společného obydlí policista vyhlásí vykázanému bezprostředně po jeho návratu do společného obydlí či v místě, kde se agresor nachází. Nepodaří-li se ústní vyhlášení rozhodnutí o vykázání, doručí se agresorovi jeho písemné vyhotovení.

Policisté jsou na základě mezinárodní smlouvy⁶⁷ povinni oběť informovat o organizacích, na které se mohou obrátit se žádostí o podporu či poradenství, o tzv. krizových centrech či azylových domech.

Tabulka č. 11 – Vykázání osob policií v ČR⁶⁸

Vykázání v ČR 2007 / 2008														Bílý kruh bezpečí o.s. - 2008	
rok	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	celkem	průměr	
2008	64	48	55	54	55	67	69	47	43	64	56	57	679	56	
2007	89	98	68	86	81	61	59	55	68	64	68	65	862	72	
	-25	-50	-13	-32	-26	6	10	-8	-25	0	-12	-8			

⁶⁴ čl. 6 ZPPP č. 179/2006

⁶⁵ § 21a zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů

⁶⁶ § 21b zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů

⁶⁷ Rámcové rozhodnutí Rady č. 2001/120/SVV, o postavení obětí v trestním řízení

⁶⁸ http://www.mpsv.cz/files/clanky/6200/vykazani_2007-2008.pdf

4.3 Postup Policie ČR u zvláštních případů

4.3.1 Agresorem je osoba mladistvá, případně osoba mladší 15 let

Jestliže je pachatelem jednání vykazující znaky domácího násilí osoba mladistvá⁶⁹ či dokonce osoba mladší 15 let a jsou dány podmínky pro vykazání, je Policie ČR povinna vyrozumět orgán sociálně-právní ochrany dítěte. Ani v tomto případě není rozhodnutí o vykazání vyloučeno, avšak je třeba vzít v úvahu, že policie rozhoduje o vykazání ve správním řízení a mladiství, stejně jako dítě mladší 15 let, nemá procesní způsobilost a je třeba mu nejprve ustanovit opatrovníka. Obvykle se opatrovníkem stává rodič, avšak v případě, že se mladistvý dopouští jednání vykazujícího znaky domácího násilí právě vůči rodičům, je toto nemožné, jelikož by zde došlo ke kolizi zájmů.⁷⁰ Dále je třeba zabývat se otázkou, kde bude osoba mladistvá po dobu svého vykazání pobývat. Je proto nezbytná spolupráce s orgánem sociálně-právní ochrany dětí a ten zajistí umístění vykazované osoby v diagnostickém ústavu.

4.3.2 Agresorem je matka malého dítěte

V situaci, kdy agresorem, který má být vykazán, je matka malého dítěte, zhodnotí policie konkrétní situaci a dítě ponechá v péči druhého rodiče a pokud možno, vyrozumí další příbuzné dítěte. Není-li možné zajistit osobu, která se o dítě postará, policie uvědomí orgán sociálně-právní ochrany dětí.⁷¹

4.3.3 Obětí je stará, nemohoucí či nemocná osoba, která je odkázaná na pomoc agresora

V případě, že obětí jednání vykazující znaky domácího násilí se stane osoba stará, nemohoucí či nemocná, která je odkázána či závislá na pomoci agresora a agresor bude vykazán, zajistí policie pro ohroženou osobu pomoc. Jestliže není jiná osoba, která by se mohla o takového člověka postarat, policie uvědomí příslušný odbor sociální péče. V situaci, že k incidentu došlo v nočních hodinách, zajistí policie převoz staré či

⁶⁹ V roce 2007 trestný čin Týránění osoby žijící ve společném bytě či domě spáchaly 4 osoby ve věku 15-17 let

⁷⁰ § 29 a § 32 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

⁷¹ Pozn.: orgán sociálně-právní ochrany dětí policie vyrozumí vždy, když je ve společném obydlí nezletilé dítě

nemohoucí osoby do zdravotnického zařízení. V ranních hodinách následujícího dne bude již situace řešena s odborem sociální péče.

4.4 Nebezpečí sekundární viktimizace

Jednou z nejzákladnějších povinností orgánů činných v trestním řízení je vyhnout se dalšímu poškozování oběti domácího násilí, přičemž musejí vzít v úvahu její negativní zážitek a strach. To znamená vyhnout se sekundární viktimizaci. Přičemž pod tento pojem lze zahrnout veškeré vedlejší negativní důsledky spáchaného trestného činu, které nastaly až po jeho ukončení. Zvláště pokud jde o oběti z řad dětí a dospívajících, dochází nezdědky k jejich sekundární viktimizaci nevhodným způsobem vyšetřování a soudního projednávání trestního případu.⁷²

Problémem českých orgánů, na které se oběti obracejí se žádostí o pomoc při řešení konkrétního problému je, že tyto orgány dostatečně nespolupracují a jejich činnost na sebe nenavazuje. Dlouhou dobu bylo domácí násilí pracovníky těchto orgánů považováno za privátní problém, který by si účastníci měli vyřešit sami. Tento přístup bránil společnosti a oběti samotné uvědomit si, že se jedná o skutečnou trestnou činnost.

Orgány činné v trestním řízení ne vždy mají citlivý přístup k oběti, nerespektují oběť a nevycházejí ze snahy pochopit situaci, ve které se oběť nachází. Způsob komunikace s obětí a provádění některých vyšetřovacích úkonů mají za následek druhotnou traumatizaci oběti. Pojmenováním všech rizik sekundární viktimizace lze chybný postup z velké většiny či úplně eliminovat.

Mezi rizika sekundární viktimizace ze strany orgánů činných v trestním řízení patří zejména: odmítání přijetí trestního oznámení, neoprávněné nařčení oběti, že si trestný čin vymyslela, necitlivý přístup k oběti, nedůvěra k výpovědím či upírání informací oběti. Postup proti pachatelům z blízkého okolí oběti předpokládá, že na domácí násilí bude nahlíženo z hlediska jeho sociální škodlivosti stejně jako na násilí proti cizím osobám, a jeho potírání bude chápáno jako veřejná záležitost.⁷³

---

⁷² Kuchta, J., Válková, H. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2005, s. 159, 160.

⁷³ Franková, Z., Vitoušová, P. *Zkušenosti s řešením případů domácího násilí*. Policista, 2001, č. 11, příloha

4.5 Postup soudů

Další možností obětí domácího násilí, které svou situaci chtějí řešit, je domáhání se ochrany cestou občanskoprávního řízení u soudu. Oběť domácího násilí může soudu podat návrh na vydání předběžného opatření. Soud o tomto návrhu rozhoduje v 48 hodinové lhůtě a agresorovi může uložit, aby dočasně opustil byt nebo dům společně obývaný s obětí, stejně tak i bezprostřední okolí, a aby do něho nevstupoval a zdržel se setkávání s obětí a navazování kontaktu s ní. Toto předběžné opatření soudu je vydáváno na dobu jednoho měsíce od jeho vykonatelnosti.

Návrh na vydání předběžného opatření lze podat bez předchozího vykázání, které provedla policie, po uplynutí doby vykázání policií a stejně tak i během doby, na kterou byl agresor vykázán. V případě, že návrh byl podán během této doby, prodlužuje se lhůta vykázání z desetidenní platnosti na dobu, dokud soud nerozhodne o předběžném opatření.

Jestliže v průběhu doby trvání předběžného opatření bude zahájeného řízení ve věci samé např. řízení o rozvod manželství, může soud prodloužit dobu trvání předběžného opatření, avšak maximálně na dobu jednoho roku. Lhůtu předběžného opatření soud prodlouží pouze na návrh oběti.

Při řízení před soudem umožňuje v těchto případech český právní řád jisté specifikum, avšak toto bývá velice zřídka kdy využíváno. Tímto specifikem je možnost výslechu osoby poškozené násilným nebo sexuálně motivovaným trestným činem v nepřítomnosti obžalovaného⁷⁴. Výhodou tohoto specifika je především zohlednění psychického stavu oběti, ale také napomáhá ke zjištění skutkového stavu věci.

4.6 Intervenční centra

Oběti domácího násilí se mohou obrátit též na intervenční centra, jejichž zaměstnanci jsou speciálně vyškolení pracovníci. Poskytují profesionální pomoc nejen obětem domácího násilí, ale i obětem jiné trestné činnosti. V intervenčních centrech je na základě vykázání ze společného obydlí nabídnuta pomoc osobám ohroženým násilným chováním vykázané osoby nejpozději do 48 hodin od doručení kopie úředního záznamu o vykázání. Pomoc může být poskytnuta i na základě žádosti ohrožené osoby.

---

⁷⁴ § 209 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů

Sociální služby v intervenčním centru jsou poskytovány jako služby ambulantní, terénní nebo pobytové⁷⁵. Intervenční centra poskytují pomoc všem osobám ohroženým domácím násilím a to na základě § 60a zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.

Takovýmto centrem je například Bílý kruh bezpečí. Tato instituce poskytuje přímou a konkrétní pomoc jednotlivým obětem, ale především se významně zasloužila o řešení tohoto celospolečenského problému, tím, že jej dostala do podvědomí společnosti, ale především do popředí pozornosti zákonodárců a díky tomu byla přijata nová právní úprava, která zahrnuje i institut vykázaní. Bílý kruh bezpečí také zavedl telefonickou linku DONA, na kterou se mohou obracet oběti domácího násilí se žádostí o pomoc. Na lince pracují speciálně vyškolení pracovníci, kteří se specializují na domácí násilí a poskytnou oběti informace o možnostech řešení, rady a další informace jak postupovat.

Dalším takovým centrem je například Občanské sdružení Magdaleninum, které je provozovatelem zařízení Helena. Toto zařízení poskytuje azylové ubytování a následné psychologické, sociální a právní poradenství. Zařízení Helena je jedním z mála zařízení, které provozuje azylový dům s utajenou adresou, díky kterému oběti domácího násilí naleznou skutečně bezpečný úkryt.

Intervenční centrum se nachází v každém větším městě. Všechna tato centra jsou metodicky vedena Bílým kruhem bezpečí.

4.7 Individuální bezpečnostní plán

Každý, kdo si uvědomuje reálné nebezpečí ze strany partnera by si měl promyslet individuální bezpečnostní plán, tj. plán jak v případě napadení postupovat. V prvé řadě by oběť měla vědět, kam se v případě nebezpečí obrátit, nebát se zavolat policii. Pokud již k napadení dojde, neměla by oběť odmítat lékařské ošetření a vždy by si měla nechat vystavit lékařskou zprávu. U někoho komu oběť důvěřuje, by si tato měla uschovat dokumenty, část oblečení, menší finanční hotovost, náhradní klíče a především lékařské zprávy.

Stále existuje reálná možnost, že útok agresora by se mohl obrátit proti dětem žijícím v rodině, proto by děti měly být poučeny, kam se v případě nebezpečí schovat, kde vyhledat pomoc, je-li třeba, ale především dětem vysvětlit, že jejich úkolem je

---

⁷⁵ http://www.mpsv.cz/files/clanky/6197/intervencni_centra.pdf

zůstat v bezpečí a ne ochraňovat oběť před agresorem. Násilí v rodině se nesmí před dětmi tajit, může je to přivést do zbytečného nebezpečí.

Při náhlém odchodu z domova by si oběť domácího násilí měla vzít s sebou:

- průkaz totožnosti svůj a rodné listy dětí,
- průkaz o nemocenském pojištění pro sebe a děti,
- doklady o svém vztahu k bytu – nájemní smlouvu aj., případně adresu pronajimatele,
- pracovní smlouvu / rozhodnutí o důchodu / rozhodnutí pracovního úřadu / rozhodnutí sociálních úřadů,
- rozhodnutí o svěření dětí do péče,
- doklady o přístupu k účtu,
- klíče k bytu, domu, kanceláři + případně náhradní klíče
- důkazní materiál o násilí (např. lékařské zprávy)
- léky, brýle, lékařské předpisy a věci denní potřeby pro sebe a děti (oblečení, hygienické potřeby, hračky),
- policejní záznamy o dřívějších oznámeních,
- mobilní telefon
- svůj telefonní adresář⁷⁶.

---

⁷⁶ http://www.bkb.cz/redaction.php?action=showRedaction&id_categoryNode=311

5 Empirická část

5.1 Výzkumné šetření

V následující části mé diplomové práce popisuji výzkumnou sondu, kterou jsem uskutečnila díky spolupráci s občanským sdružením Bílý kruh bezpečí v Olomouci. Bílý kruh bezpečí (dále jen BKB) poskytuje bezplatnou, bezprostřední, odbornou a diskrétní pomoc obětem v síti poraden BKB formou morální, psychologické a právní pomoci. V případě potřeby svým klientkám a jejich dětem pomáhá zajistit na dobu od 3 do 12 měsíců ubytování v azylových domech s utajenou adresou, s kterými toto občanské sdružení spolupracuje.

Vedle přímé pomoci ženám v Informačním a poradenském centru pro ženy-oběti domácího násilí se BKB zaměřuje i na prevenci domácího násilí. Pořádá přednášky, semináře, kongresy a jiné akce, publikační činnost a vystupování v médiích zaměřené na zvýšení informovanosti o možnostech a prostředcích prevence kriminality, zejména o zásadách chování, které snižují riziko stát se obětí trestného činu. Nedílnou součástí jejích aktivit je vydávání informačních letáků, brožur a publikací. Spolupracuje s národními institucemi a mezinárodními organizacemi zabývajícími se pomocí obětem trestné činnosti a prevencí kriminality. Aktivně spolupracuje se státními a zastupitelskými orgány, policií a neziskovými organizacemi zabývajícími obdobnou problematikou jak doma, tak v zahraničí. BKB je členem evropského fóra s názvem **Victim Support Europe (Evropské fórum pro služby obětem)**.

Zaměstnanci tohoto občanského sdružení mi pomohly zprostředkovat kontakt s pěti ženami, které se staly oběťmi domácího násilí. Tyto ženy jsem následně kontaktovala, vyslechla a zaznamenala si jejich „příběh“ spojený s násilím v partnerském vztahu.

5.2 Záměr výzkumného šetření a popis metod

Hlavním cílem výzkumného šetření byl popis vývoje, průběhu a intenzity domácího násilí v úplných rodinách, jeho specifika a možnosti, nedostatky intervence zejména z pohledu žen, které se s tímto negativním jevem bezprostředně setkaly, a které se snažily svou situaci řešit.

Základním úkolem bylo zmapování situace před vstupem do manželství. Jednalo se zejména o to, zda měl někdo z partnerů již předchozí zkušenost s domácím násilím. V souvislosti s tím byly ženy dotazovány na primární rodiny obou partnerů a na jejich blízké okolí. Zda v nich nepozorovaly, při řešení konfliktů mezi rodiči nebo jinými osobami, uplatňování násilí. Dále byla pozornost zaměřena na partnera týrané ženy. Ženy byly dotazovány, zda u svého partnera, již před vstupem do manželství, nepozorovaly jisté projevy násilného chování a pokud ano zda se tyto projevy opakovaly. Dále byly ženy požádány, aby popsaly co bylo impulsem pro vstup do manželství.

Druhou zkoumanou oblastí byla rodina, rodinné vztahy a rodinné zázemí. Nejdříve byla hodnocena bytová a ekonomická situace rodiny. Následně byly ženy dotazovány na organizaci rodinného života v kontextu s povinnostmi souvisejícími se zaměstnáním obou partnerů a péčí o domácnost. Jednou z dalších dotazovaných oblastí rodinného života byly volnočasové aktivity rodiny, a také to jak se oba partneři podíleli na výchově svých dětí.

Další zkoumanou oblastí byly samotné projevy násilí v partnerském vztahu. Jednalo se především o způsob a formy týrání, intenzitu násilí a případný rozsah a závažnost partnerem způsobeného zranění. Nejdříve byly ženy dotazovány na situaci, kdy jejich partner poprvé uplatnil ve vztahu násilné chování, v čem byla ta situace jiná oproti předchozím konfliktům. Důležitým dotazovaným momentem byla chvíle, kdy si ženy poprvé uvědomily, že jejich partner je násilník resp. že jsou vystaveny domácímu násilí. Vzhledem k tomu, že v rodinách dotazovaných žen vyrůstaly děti, byly tyto ženy požádány o zodpovězení dotazu, zda byly jejich děti přítomny projevům domácího násilí. Pokud ano, tak jak často, jak na něj reagovaly, zda s nimi o této skutečnosti hovořily, a zda se to nějakým způsobem projevilo v jejich chování či prospěchu.

Poslední zkoumanou oblastí byla oblast intervence. V této části byly ženy, které se staly obětí domácího násilí, dotazovány zda se někdy někomu svěřily se svou rodinnou situací, nebo zda se někdy někdo o jejich rodinnou situaci, spojenou s projevy domácího násilí, zajímal. Zkoumána byla především oblast sociální intervence. Ženy byly dotazovány, zda se obrátily s žádostí o pomoc s domácím násilím na nějaký státní či nestátní subjekt, a pokud ano s jakou odezvou se setkaly.

V provedeném výzkumném šetření byl kladen důraz na subjektivní hodnocení násilí respondentkami. Jakým způsobem zasáhlo domácí násilí jejich partnerský vztah resp. jejich rodinu včetně dětí a na jaká úskalí při řešení své situace narazily, tedy

co jim v jejich situaci pomohlo a co naopak jejich situaci komplikovalo. Jedná se o popis domácího násilí a jeho následnou analýzu z pohledu skupiny žen, které se staly jeho obětí.

Vzhledem k tomu, že mým cílem bylo zjistit a podchytit názory žen, jejich subjektivní pocity, problémy, spojené s dlouhodobým týráním v partnerském vztahu, zvolila jsem si pro tuto práci kvalitativní výzkum. Nenabízí sice informace o rozsáhlém počtu respondentů, ale díky tomu, že v něm nedochází k silné standardizaci, také nedochází k omezením možností odpovědí a jejím zkreslení. Kvalitativní výzkum má sice nízkou reliabilitu, ale za to má vysokou validitu.

Klíčovou metodou pro získání potřebných informací se ukázal jako nejvhodnější rozhovor. Vzhledem objemnému množství požadovaných informací, byl zvolen polostrukturovaný rozhovor se zaměřením na dané téma. Takový to přístup se ukázal jako nejvhodnější i proto, že kladl důraz na autentičnost výpovědí žen, dával jim dostatečný prostor pro jejich reakce a vyjádření vlastních postojů k daným skutečnostem. Umožnil těmto ženám vlastní zhodnocení jimi prožitých situací, vyvozování vlastních závěrů a různé postřehy ze situací a událostí z partnerského vztahu. Své postoje a závěry opíraly zejména o citace či popis konkrétních událostí, které je odůvodňovaly.

Kritéria výběru respondentů

K realizaci výzkumného šetření byly vybrány ženy, které byly vystaveny psychickému, fyzickému nebo sexuálnímu týráním ze strany svého manžela, s tímto partnerem měly alespoň jedno dítě, které s nimi vyrůstalo ve společné domácnosti. V současné době jsou již rozvedené a jsou mimo ohrožení domácím násilím.

Základní údaje zjišťované o respondentech:

- věk
- osobní stav
- nejvyšší dosažené vzdělání
- povolání

5.2.1 Realizace výzkumného šetření

Rozhovory byly, po vzájemné dohodě, uskutečňovány v samostatné kanceláři BKB v Olomouci, tři ženy požádaly, aby se rozhovor uskutečnil v jiném, neformálním prostředí.

Nejdříve byly ženy požádány o souhrnné hodnocení vybraných oblastí rodinného života, a následně zvolení odpovídajícího hodnotícího údaje na předem připravené škále.

Souhrnné hodnocení vybraných oblastí rodinného života:

1. *Bytová situace rodiny:*

Uspokojivá - spíše uspokojivá - dostačující - spíše neuspokojivá - neuspokojivá

2. *Finanční zajištění rodiny:*

Dostatečné - spíše dostatečné - přiměřené - spíše nedostatečné - nedostatečné

3. *Kulturní vyžití rodiny:*

Uspokojivé - spíše uspokojivé - dostačující - spíše neuspokojivá - neuspokojivá

4. *Volný čas pro sebe:*

Tolik kolik potřebuji - relativně dost - přiměřeně - málo času - nemám čas

5. *Psychický stav, celková vyrovnanost:*

Vyrovnaná - spíše vyrovnaná - spíše nevyrovnaná - nevyrovnaná

6. *Postavení v zaměstnání:*

Uspokojivé - spíše uspokojivé - dostačující - spíše neuspokojivá - neuspokojivá

7. *Reakce příbuzných (nejbližší rodiny) na projevy násilí:*

Pozitivní - spíše pozitivní - neutrální - spíše negativní - negativní

8. *Reakce širšího okolí na projevy násilí:*

Pozitivní - spíše pozitivní - neutrální - spíše negativní - negativní

9. *Dostupnost informací o pomoci v krizových situacích:*

Dostatečná - spíše dostatečná - přiměřená - spíše nedostatečná - nedostupné

10. *Poskytnutá intervence:*

Naprosto dostatečná - spíše dostatečná - průměrná - spíše nedostatečná - naprosto nedostatečná

Získané základní informace ze souhrnného hodnocení byly v následném rozhovoru dále rozvedeny. Rozhovor probíhal tak, že byly nastíněny jeho čtyři základní okruhy a následně jednotlivé části těchto okruhů. Ženy byly nejdříve ve svých odpovědích strohé, ale postupně začaly reagovat na dotazy spontánně a o daném problému hovořily obsáhleji. Snažili se jednotlivé události zařazovat do vzájemných

souvislostí, poukazovaly na nejzávažnější problémy a specifika diskutované problematiky. Svě výpovědi rozšiřovaly o další témata, která považovaly za významné v této oblasti. V průběhu těchto výpovědí, jsem se proto snažila vhodnými dotazy získat komplexnější a ucelenější pohled.

Záznam uskutečněného rozhovoru jsem zachytila, po předchozím souhlasu respondentek, na diktafon a s kombinací s písemným zápisem důležitých bodů jednotlivých výpovědí. Vzhledem k rozsáhlosti poskytnutých informací neuvádím přepisy těchto rozhovorů, ale již zpracované výstupy. Výstupy rozhovorů jsem zpracovala formou kazuistik. Jednotlivé rozhovory byly s respondentkami uskutečněny na přelomu měsíce ledna a února roku 2009.

Oblasti života dotazované v polostrukturovaném rozhovoru:

1. Období před vstupem do manželství až do svatby:

- 1.1. Měla jste Vy či Váš partner již dřívější zkušenost s projevy domácího násilí z primární rodiny?
  - násilí uplatňované při řešení konfliktů mezi rodiči, ve svém okolí ...
- 1.2. Projevoval se Váš partner jako násilník již před vstupem do manželství?
  - snaha o nějaké omezení, projevy násilí (psychické, fyzické ...)
- 1.3. Pokud se projevoval jako násilník, opakovaly se jeho násilné projevy chování?
  - násilí bylo nahodilé, pravidelné ...
- 1.4. Co bylo impulsem pro vstup do manželství?

2. Rodina, rodinné vztahy a rodinné zázemí:

- 2.1. Kde jste bydleli, v domě či bytě, ve městě či na vesnici?
  - vlastnictví nemovitosti (soukromé, družstevní, obecní ...)
  - Vaše či partnerovo rodiště, přestěhování ...
- 2.2. Jaká je resp. byla finanční situace Vaší rodiny?
  - velice dobrá x špatná finanční situace ...
- 2.3. Jak Vaše rodina fungovala, jaký byl každodenní život Vaší rodiny?
  - kolik času jste trávila v zaměstnání, kolik Váš partner ...
  - jak jste se věnovali péči o domácnost, společně nebo jste měli péči rozdělenou ...
  - jakým způsobem jste jako rodina trávili volný čas (víkendy, dovolená ...)
- 2.4. Jak jste se se svým partnerem podíleli na výchově svých dětí?
  - výchova dětí byla jen na jednom z partnerů, podíleli se rovnoměrně ...

3. Projevy násilí:

- 3.1. Kdy Váš partner poprvé uplatnil ve vztahu násilné chování, v čem byla situace jiná oproti předchozím konfliktům?
- 3.2. Omezoval Vám partner kontakt s rodinou a přáteli?
  - slovní zákaz, fyzické omezení ...
- 3.3. Jaký způsob týrání Váš partner nejčastěji používal?
  - zastráňoval Vás, vydíral, fyzicky napadal ...
- 3.4. Kdy jste si poprvé uvědomila, že Váš partner je násilník resp. že jste vystavena domácímu násilí?
- 3.5. Byly Vaše děti přítomny projevům domácího násilí?
  - pokud ano bylo to náhodné, setkávaly se pravidelně ...
- 3.6. Byla jste někdy tak zraněná, že jste byla nucena vyhledat lékařskou pomoc?
  - rozsah a závažnost zranění, délka následné léčby ...

4. Intervence:

- 4.1. Řekla jste někdy někomu o Vaší rodinné situaci?
  - svým rodičům, sourozenci, přítelkyni, kolegyni ...
- 4.2. Zajímal se někdy z Vašeho okolí o Vaší situaci v souvislosti s projevy domácího násilí?
  - příbuzní, sousedé, oslovila Vás organizace pomáhající ženám v tísní ...
- 4.3. Vyhledala jste někdy pomoc, pokud ano na koho jste se s žádostí o pomoc obrátila?
  - byla to Policie, organizace pomáhající ženám v tísní ...
- 4.4. Dokázala byste zhodnotit postoj subjektu na nějž jste se obrátila s žádostí o pomoc?
  - byla jste spokojená s přístupem, pomohl Vám; naprostá neochota, nepomohl
- 4.5. Jak byste hodnotila svou současnou situaci či svůj současný stav, jakým způsobem Vás násilí v partnerském vztahu poznamenalo?
  - máte emoční problémy, jste depresivní, úzkostlivá ...
  - máte somatické potíže jako reakci na stres ...
  - jaké je Vaše sebehodnocení, jaká je Vaše sebeúcta ...

Po uvedení kasuistik jsem v samostatné podkapitole zpracovala odpovědi všech respondentek na dvě samostatné otázky:

1. „Kdyby jste mohla ve své situaci (domácím násilím) něco změnit, čeho by se změny týkaly, a co byste naopak neměnila?“
2. „Od 1.ledna 2007 nabyl účinnosti zákon č. 135/2006, kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím, jaké je jeho hodnocení z Vašeho pohledu a myslíte si, že v době kdy jste řešila svou situaci (domácí násilí) by pro Vás byl přínosný?“

Pro vypracování těchto otázek a odpovědí, v samostatné podkapitole, jsem se rozhodla z důvodu větší přehlednosti a mého zájmu o zjištění specifik při řešení partnerského násilí a následné intervence. Tyto otázky se také přímo týkaly závěrů, které jsem na základě tohoto výzkumu zformulovala.

Dále následuje jednotlivé zpracování kasuistik. Respondentkám byly na jejich přání změněna křestní jména.

5.3 Kasuistiky

paní Milena

- Věk: 32 let
- Osobní stav: rozvedená
- Dosažené vzdělání: základní – nevyučena
- Povolání: plný invalidní důchod v důsledku zranění z domácího násilí

Rodinná anamnéza:

Paní Milena má dvě děti:

- Tomáš – 15 let
- Milena – 11 let

Primární rodina:

Paní Milena domácí násilí nikdy předtím nezažila. Své rodiče nepoznala. Vyrůstala od útlého mládí v dětských domovech v oblasti střední Moravy, kde občas docházelo náznakům šikany uvnitř dětských kolektivů. Naštěstí se jí vždy podařilo vyhnout se násilí, které by směřovalo přímo na její osobu, s ostatními vycházela vcelku v pohodě, byla přátelská a neměla problémy s navazováním nových přátelství.

V kolektivu si dovedla vždy vybudovat pozici odpovídající svým potřebám, nikdy však dominantní. O problému násilí mezi lidmi věděla, ale v mládí se nejednalo o intenzivní násilí, spíše to považovala za součást života v dětském domově. V dětských domovech byly uplatňována různá výchovná styla, dá se říct co vychovatel to jiný přístup k dětem. Zvykla si na to a dovedla se přizpůsobit a odhadnout co na kterého vychovatele nebo vychovatelku tzv. „platí“. Neměla větší problémy s kázní, ve škole se učila průměrně až podprůměrně, spíše se jí učit nechtělo.

Pan Jaroslav pocházel z úplné rodiny, situované do nejspodnějších sociálních vrstev. Vyrůstal společně s dalšími pěti sourozenci a dle jeho vyprávění rodina bydlela na mnoha místech v Čechách i na Slovensku. Otec pana Jaroslava pracoval jako pomocný dělník na různých velkých stavbách a po ukončení stavby se rodina stěhovala dál. Nikdy se nestalo, že by se snažili někde zůstat na trvalo.

V jeho rodině bylo podle výpovědi paní Mileny domácí násilí na denním pořádku, docházelo k intenzivnímu bití dětí oběma rodiči a i rodiče se navzájem napadali. Paní Milena nebyla schopna uvést, kdo z rodičů byl v Jaroslavově primární rodině agresorem a kdo obětí. Údajně oba rodiče ve značné míře požívali alkoholické nápoje a o domácnost se starali jen okrajově. Děti tak vyrůstali v neutěšených sociálních podmínkách se značnou mírou domácího násilí. Několikrát byli oba rodiče údajně na pohovoru na sociálce, ale než se něco stačilo napravit tak se rodina přestěhovala a vše utichlo.

Profil agresora: pan Jaroslav

- věk – 48 let
- vzdělání – základní
- manželství s paní Milenou bylo jeho první

Vztah agresora k dětem:

Paní Milena uvedla, že ze začátku byl pan Jaroslav takříkajíc vzorný manžel a otec, o děti se dokázal postarat. Rodina fungovala skoro bezchybně, staral se o rodinu i děti a volný čas trávili spolu, jezdili na výlety, ale po určitém čase se postupně rodině odcizoval, jako by ho takový způsob života unavoval a paní Mileně později sdělil, že ho to „deптalo“. Potom začal ve větší míře znovu užívat alkoholické nápoje přesto, že se ze závislosti na alkoholu léčil a tvrdil, že je vyléčený. Rodinu a děti zanedbával a pak se

začalo projevovat jeho násilnické chování vůči ní a velmi ojediněle i vůči dětem. Tvrdil, že nebude mlátit „vlastní krev“, což mohlo být způsobeno zkušeností z dětství.

Vztah Mileny a Jaroslava, popis domácího násilí:

Paní Milena poznala Jaroslava v Přerově, kde pan Jaroslav pracoval jako montér v Přerovských strojárnách, ona se v té době učila na prodavačku. Seznámili se v obchodě, kde ona měla praxi a pan Jaroslav si tam chodíval kupovat potraviny. Přes velký věkový rozdíl spolu začali chodit, paní Mileně imponovalo, že je Jaroslav už vyspělý muž a přesto, že nebyl vyučen tak se jí zdálo, že má Jaroslav život „zmáknutý“. Byl vždy upravený a snažil se mluvit spisovně. To mu vždy až tak nešlo, ale zdálo se jí to spíš roztomilé než odpuzující. Celou svou osobností se do něj zamilovala a i když už z dřívější doby měla zkušenosti z krátkých milostných vztahů, toto ji připadalo jako něco úžasného a podle svých slov k němu i vzhlížela jako k bohu. Proto ji nepřipadlo divné, že ji pan Jaroslav požádal o ruku a chtěl si jí vzít za manželku už po dvou měsících po seznámení a po jednom pohlavním styku. Protože ale ještě nebyla plnoletá, přišel pan Jaroslav s nápadem, že musí otěhotnět a pak může být soudem uznána jako „plnoletá“ a můžou dostat jeden z posledních bytů, které se po revoluci dostavěli v Hranicích na Moravě. Ona s tímto plánem souhlasila a vše proběhlo podle plánu včetně přidělení bytu v Hranicích na Moravě kam se společně nastěhovali. Zařizování bytu proběhlo společným úsilím, kdy hlavní tíhu obstarání materiálních prostředků nesl pan Jaroslav, vzali si také půjčku na zařízení bytu, kterou pak spláceli. Protože však paní Milena byla těhotná ve svých čerstvě 17 letech a jednalo se o rizikové těhotenství přestala chodit do školy a nevyučila se. Pan Jaroslav ji v tomto podporoval, tvrdil, že taky není vyučen a žije. Ani později neměla paní Milena žádnou chuť ani motivaci se něčím vyučit. Proto po narození syna a blížícím se konci mateřské dovolené pan Jaroslav přišel s nápadem pořídit si další dítě, aby tak mateřská dovolená paní Mileně pokračovala dál. Toto také zrealizovali a narodila se jim dcera. V průběhu první mateřské dovolené navazovala paní Milena bez problému řadu přátelství s ostatními mladými maminkami v místě nového bydliště, kde do té doby nikoho neznala. V průběhu druhé mateřské dovolené už chodila s těmito kamarádkami za zábavou. Někdy si dohodli společné hlídání a chodily se bavit i se svými manžely, ale věkové a zejména sociální rozdíly postupně odradily pana Jaroslava od účasti na této zábavě a tak někdy fungoval jako hlídání i pro ostatní děti z jiných rodin. V té době se také občas vrátil z práce až v noci opilý a začal znovu užívat alkoholické nápoje, přesto, že

prodělal léčení v protialkoholní léčebně v Kroměříži. Tvrdil, že má své pití už pod kontrolou a po tak dlouhé době si to jeho tělo nemůže pamatovat. Společně s požíváním alkoholických nápojů a začalo projevovat i jeho agresivní chování a náznaky žárlivosti. Do té doby se choval zcela normálně a neměl žádné problémy. Pauzy mezi jeho „nočními“ příchody z práce se začaly zkracovat a jeho agresivita začala stoupat. Potom již naplno propukla jeho chorobná žárlivost jak paní Milena uvedla přímo raketovou rychlostí. V zápětí došlo i k prvnímu fyzickému napadení. Ona byla z této nové situace natolik zmatená a vystrašená, že se nezmohla ani na náznak odporu a jak sama uvedla nemohla se ani pohnout a bránit se útoku. Toto v ní zanechalo natolik hlubokou stopu, že od té doby už v podstatě nebyla schopna jakékoliv obrany. Svůj stav líčila jako strnutí celého těla s neschopností adekvátně reagovat na přímo hrozící nebo probíhající násilí. Pan Jaroslav se po prvním útoku omlouval a dokonce jí donesl druhý den kytici růží a slíbil, že se to už nikdy nestane, že za všechno může alkohol. Paní Milena mu odpustila a neprozřetelně mu přiznala jakým způsobem její tělo reagovalo na útok. Jenže pan Jaroslav se alkoholu nevzdal a rovněž jeho žárlivost se stupňovala ruku v ruce se stupňujícím se násilným chováním, které nabylo nejzávažnějších rozměrů po nástupu paní Mileny do zaměstnání. Našla si místo jako pomocná kuchařka ve školní jídelně na Základní škole v Hranicích na Moravě. Už po nástupu se jí spolupracovnice ptali proč má po těle modřiny, ale ona jim odpověděla, že cvičí bojové sporty a box a že taková zranění jsou při tréninku normální. Potom už to v práci nikdo neřešil. Kolektiv k ní byl spíše netečný, protože tam byla nejmladší a neměla si s ostatními, kteří byly o hodně starší, co říct. V té době investovali veškeré naspořené peníze do odkoupení bytu, ve kterém bydleli, od města Hranice a tento přešel do jejich vlastnictví. Investici museli částečně pokrýt i půjčkou, kterou však mohli vcelku dobře ze dvou platů splácet.

Po několika měsících po zakoupení bytu dostal pan Jaroslav v zaměstnání výpověď a to zejména z důvodu častých pozdních příchodů do práce a opakovaného požívání alkoholu v zaměstnání. Po tomto už bylo pití alkoholu a žárlivé scény na denním pořádku. Pro paní Milenu bylo nejhorší, že věděla o tom, že děti vše slyší i když přímo fyzického napadení přítomny nebyly. Bála se také toho, že by Jaroslav mohl svoji agresi namířit proti nim, věděla, že v opilosti se nezná a mohl by jim vážně ublížit. Přitom ve střízlivém stavu sice děti občas fyzicky trestal a podle jejich slov to nebylo nijak vážné a vždy, když opravdu něco provedly.

Jak uvedla paní Milena násilnické chování se u pana Jaroslava projevovaly výhradně při opilosti. Apelování na jeho osobu, že by se měl jít léčit bral spíše jako

výsměch směřující k jeho osobě. Od doby co začal pít se postupně utlumoval i jejich vzájemný intimní život až nakonec téměř vymizel. Pan Jaroslav se posledním obdobím vracel domů jen dvakrát až třikrát za týden, kde trávil noci paní Milena nevěděla a ani jí to nezajímalo, byla ráda, že je doma klid a zároveň se bála až zase přijde Jaroslav domů. V té době se už pan Jaroslav v podstatě o děti vůbec nezajímal a jeho snahou bylo vzít doma něco cenného, co by mohl prodat nebo zastavit v zastavárně.

Absenci pohlavního života řešila autoerotikou a asi rok před koncem vztahu si našla přítele se kterým se scházela asi jednou za měsíc. V duchu si tuto situaci odůvodnila tak, že teď má Jaroslav aspoň důvod žárlit. S přítelem se však po půl roce rozešla, protože zjistila, že má podobné vlastnosti jako pan Jaroslav a to ji odradilo od pokračování v tomto vztahu.

Vše vyvrcholilo v červnu roku 2008, kdy přišel pan Jaroslav domů značně opilý a když zjistil, že paní Milena vyměnila vložku zámku (v původní se zalomil klíč), tak vyrazil dveře a opět fyzicky zaútočil na paní Milenu. Přitom jí vyhrožoval, že ji zabije, protože stejně už nemají kde bydlet, že byt je v zastavený u banky na jeho dluhy a že ty dluhy musí zaplatit. Protože se paní Milena začala bát, že Jaroslav tentokrát skutečně užije násilí i proti dětem, a toto v ní vyvolalo mobilizaci sil, a poprvé v životě se zmožila na odpor proti jeho útokům. Pan Jaroslav tím byl nejprve zaskočen, ale poté se rozzuřil ještě víc a popadl kuchyňský nůž a snažil se ji bodnout nebo seknout. Ona se tomuto útoku bránila za cenu zranění na zápěstích a přerezáni šlach několika prstů na rukách, ale nakonec se mu podařilo ji zasáhnout do hrudníku. Potom upadla do bezvědomí a probudila se až po týdnu z umělého spánku v nemocnici v Ostravě. Zjistila, že pan Jaroslav je ve vazbě a je stíhán policií pro pokus o vraždu. Jelikož neměli žádné příbuzné, tak děti byly umístěny do dětského domova v Plumlově u Prostějova a jejich byt byl zajištěn jako zástava milionové půjčky, kterou si vzal pan Jaroslav na pokrytí svých finančních potřeb. Zřejmě hrál automaty, ale to ví jen z doslechu. Vzpomněla si, že jí dával podepisovat nějaký papír od banky, ale říkal, že se jedná o doplacení půjčky na byt, že tam musí být podpisy obou manželů nebo vlastníků bytu.

Obě jejich děti, byly přítomny domácímu násilí, ale nikdy se tohoto přímo nezúčastnily ani jako diváci. Jaroslav se kontroloval, pokud některé z dětí bylo přítomno, zřejmě chtěl, aby ho děti viděli stále v dobrém světle.

Násilí v rodině se u dětí projevilo v jejich chování tak, že byly vystrašené a zakřiknuté, ale výrazné potíže s chováním ani prospěchem ve škole neměly. Po

umístění v dětském domově se jejich prospěch ve škole mírně zlepšil, ale stále přetrvávají problémy s adaptací na cizí prostředí a nové kamarády.

Sociální anamnéza:

Po vstupu do manželství bydlela paní Milena s panem Jaroslavem v novém bytě 3+1 v Hranicích na Moravě, který dostaly poté co Jaroslav vymyslel plán na jeho získání.

Převážnou část manželství oba pracovali, a celkově měli podprůměrné příjmy. Nicméně neměli něčeho výrazný nedostatek, ale ani přebytek, jak uvedla paní Milena žili si průměrně. Spořili jen malé částky a veškeré úspory poté použili na zakoupení bytu do osobního vlastnictví, na část kupní ceny si ještě museli vzít půjčku. Druhé těhotenství paní Mileny bylo rovněž plánované a to zejména s ohledem na špatnou situaci na trhu práce a malé množství pracovních příležitostí pro nekvalifikované pracovní síly.

Jaroslav měl vcelku dobře placenou práci s ohledem na jeho kvalifikaci, ale podle slov paní Mileny byl abnormálně zručný a zvládal veškeré manuální práce. Mnohdy lépe než vyučení pracovníci. Zřejmě i proto se v zaměstnání udržel dlouhou dobu i přes své problémy s alkoholem a docházkou. Pozdní příchody nahrazoval svojí zručností a prací o sobotách a při mimořádných směnách, což zaměstnavateli do jisté míry vyhovovalo (nemusel platit další lidi). Pak už zřejmě pohár trpělivosti přetekl a dostal výpověď. Poté už pan Jaroslav stále zaměstnání nenašel a potuloval se po okolí a nechával se najímat na krátkodobé jednodenní až týdenní práce za konkrétní odměnu, mnohdy jen za láhev tvrdého alkoholu.

Pak už byly veškeré výdaje spojené s chodem domácnosti na paní Mileně. Z jejího platu se muselo pořídit všechno od plateb inkasa až po kupování školních pomůcek dětem. Oblečení nakupovali pouze to nejnnutnější a na první pohled bylo zřejmé, že děti pochází ze slabých sociálních poměrů, ale špinavé nikdy nechodily. To bylo také předmětem výsměchu ostatních spolužáků ve škole. Děti to nesly špatně a uzavírali se do sebe. Špatně zapadaly do kolektivu a byly v podstatě na jeho okraji.

Finanční situace rodiny, v průběhu manželství byla na různé úrovni. Paní Milena uvedla, že nebyla moc dobrá a to co bylo nejhorší se vlastně odkrylo až na závěr vztahu, kdy se od pan Jaroslava dověděla, že mají milionovou půjčku o které nevěděla a že zástavou této půjčky je jich byt.

Intervence:

Násilí v rodině mělo strmě stoupající charakter od naprosté rodinné a osobní pohody se situace během několika málo let vyostřovala závratným tempem až vygradovala v pokus o vraždu a jen díky rychlé první pomoci, včasné zásahu policie a záchranné služby a leteckému převozu paní Mileny do nemocnice v Ostravě nedošlo k jejímu úmrtí.

Během manželství vyhledala paní Milena pomoc psychologa. Bylo to po mnoha útocích, kdy paní Milena popsala svůj stav v době útoku a nemožnost se bránit. Po několika sezeních však kontakt ukončila, protože nabyla dojmu, že jí to stejně nepomůže.

Paní Milena o své situaci doma neřekla nikomu, v práci uvedla, že trénuje bojové sporty a box a proto má modřiny. Později už byl její stav tak nějak veřejným tajemstvím, což se dověděla až později a ona o tom s nikým nechtěla mluvit.

Chtěla jít na policii, ale bála se reakce pana Jaroslava a pokud sousedé zavolali policii, že je v jejich bytě hluk, tak řekli, že na sebe křičeli navzájem a není co řešit. Ona nebyla schopná vůbec nic sama udělat na svoji obranu. Navíc jejich hádky a Jaroslavovo násilí bylo sice intenzivní, ale nemělo dlouhého trvání takže než přijela policie, tak už bylo takřkajíc po všem a v domě byl klid. Jaroslav už mnohdy spal, ale paní Milena se přesto bála cokoliv oznámit.

V podstatě se neměla ani komu svěřit, nějakou dobrou kamarádku neměla, spíše se bála, že pokud to někomu řekne, že ten to poví všem známým. Když si našla přítele, tak ten o tomto také nechtěl nic slyšet a ani jí nenabídl pomoc s řešením situace. Nabyla pocitu, že je sama a opuštěná v cizím a nepřátelském městě.

Pomoc neziskových organizací Bílého kruhu bezpečí vyhledala až v době, kdy se ocitla sama, bez finančních prostředků, s velkými dluhy a bez přístřeší v podstatě na ulici a neměla žádnou představu o svém dalším životě. Chvíli zvažovala i možnost ukončení svého života a vyřešení tohoto „patového“ stavu, nicméně vzpomínka na děti ji od tohoto kroku odradila.

O pomoc požádala i policii. Ale z odstupem času si uvědomila, že její oznámení v policistech spíše vzbudilo dojem, že se chce zeptat jak takovou situaci řešit a uvedla, že se s manželem hádají. O násilí se zmínila jen okrajově, navíc policisté věděli o koho se jedná, protože v domě několikrát zasahovali a vždy jim řekla, že se s manželem vzájemně hádali. Poradili jí vyhledat pomoc psychologa, což udělala a v případě

fyzického násilí podat na manžela trestní oznámení. Toto se však bála udělat a nikdy žádné trestní oznámení na Jaroslava nepodala.

Jedinou aktivní obranu proti útokům vlastně paní Milena použila až v posledním případě, kdy její strach o děti vyústil v překonání panického strachu, který zažívala při předchozích útocích. Její obrana ale Jaroslava, který byl zvyklý, že v podstatě žádný odpor nekladla, vyprovokovalo ke zvýšení důrazu svého ataku a poprvé proti ní použil i zbraň

Současný stav:

Paní Milena bydlí v současné době v azylovém domě, jejím jediným příjmem je invalidní důchod, který jí byl přirknut díky zraněním, které jí způsobil Jaroslav, když se ji pokusil zabít. Na tento důchod jí byla uvalena exekuce neboť jejich byt byl v dražbě prodán na umoření dluhu, ale protože byl prodán za poloviční částku než se byty v této části Hranic na Moravě prodávají, nezaplatil se celý dluh, ale jen jeho část a tak musí ještě dost vysokou částku splácet. Soud řekl, že souhlas s půjčkou a zastavením bytu podepsala vlastní rukou a tedy je za půjčku jako manželka spoluodpovědná.

Děti jsou umístěny stále ve stejném dětském domově v Plumlově a paní Milena je tam jezdí každý týden navštěvovat, ale vždy, když se loučí, tak pláčou. Syn jí řekl, že začal chodit posilovat, aby ji mohl ubránit, když by ji chtěl někdo ublížit.

Pan Jaroslav je obžalován z pokusu o její vraždu a je ve vazbě asi v Olomouci a ona má strach ze soudního jednání, které má být někdy v červnu tohoto roku (2009). Už výsledky na policii byly pro ní velmi nepříjemné a traumatizující, ale aspoň se jí potom trochu ulevilo. Viděla, že k ní byly všichni vstřícní a necítila žádné nepřátelství. Jen advokát jejího manžela měl nepříjemné otázky, při kterých nabyla dojmu, že si myslí, že si to všechno vymyslela.

Manželství bylo na její návrh rozvedeno velmi rychle koncem roku 2008. Milena nemá v současnosti žádný partnerský vztah a podle svých slov o žádném vztahu ani neuvažuje. Má chlapů plné zuby. Má plány do budoucna spojené s dětmi. Chtěla by si najít práci a pokusit se o to, aby mohli zase žít spolu jako rodina. Je si vědoma i toho, že musí zaplatit zbytek půjčky, jako možnou cestu jak z této situace vyjít je nechat na sebe uvalit osobní bankrot a už by nemusela splácet tak vysoký dluh. Toto ještě musí promyslet se svou právníčkou, která ji pomáhala s rozvodem.

Rozhovor s paní Milenou byl uskutečněn na začátku měsíce leden 2009.

paní Alena

- Věk: 47let
- Osobní stav: rozvedená
- Dosažené vzdělání: středoškolské (maturita)
- Povolání: dělnice

Rodinná anamnéza:

Paní Alena má tři děti:

- Milan – 26 let
- Jan – 23 let
- Alena – 23 let

Primární rodina:

Paní Alena, je původem z velmi slabé sociální rodiny z Jižní Moravy. Její otec nebyl ani vyučen a zastával zemědělské profese a to především pomocného charakteru. Její matka pracovala jako dojička a rovněž nebyla ani vyučená. Paní Alena má dva starší bratry a jednu mladší setru. Již ve své primární rodině měla zkušenosti s domácím násilím. Otec často chodil ze zaměstnání přímo do hospody a domů pak přicházel až ve večerních nebo nočních hodinách a to vždy pod vlivem alkoholu. Po návratu domů se choval hlučně a panovačně a její matku psychicky napadal a jeho agresivní jednání vyústovalo ve fyzické napadání a v některých případech došlo i k násilnému útoku se sexuálním podtextem.

V pozdějším věku se paní Alena dověděla, že tento způsob agresivního jednání byl u jejího otce patrný již před svatbou, kdy otec matku několikrát znásilnil a výhrůžkami ji držel pod svou psychickou nadvládou, takže tyto jeho sexuální útoky neoznámila. Po svatbě se situace postupně velmi pozvolna vyostřovala, ale matka byla ze způsobu takového života nešťastná a rovněž se uchýlovala k požívání alkoholu, ale to výhradně doma. Hádky s otcem se pak odehrávaly v opilosti obou. Tyto neustálé hádky nakonec vyústily v matčinu sebevraždu. To bylo paní Aleně 13 let a protože starší bratři byli v té době na internátech a otec se o zajištění chodu rodiny nestaral, musela veškerý chod domácnosti zajistit ona včetně starosti o mladší setru. V té době se už otec opíjel tak, že po návratu domů, pokud se domů vůbec vrátil už nebyl schopen nějakých násilných projevů a o rodinu a děti se v podstatě nezajímal. V 15 letech pak odešla do učení a bydlela rovněž na internátě. Co se týče intenzity domácího násilí vůči ní a sourozenců, otec i matka užívali při jejich výchově násilí, zejména v mladším věku.

Pan Milan pocházel z Olomouce. Jeho rodina byla sociálně situována do střední vrstvy bydlel s rodiči v rodinném domě. Byl jedináček a byl vcelku dobře finančně zajištěný. Jeho vztah k penězům a majetku byl velmi dobře patrný již při seznámení a paní Alenou. Co se týče problémů v rodině pana Milana, tak o tomto se nikdy nezmiňoval, podle jeho slov se problémech nikdy moc nemluvalo ani se nijak neřešily.

Profil agresora: pan Milan

- věk – 54 let
- vzdělání – vyšší odborné, technického směru (pomocný projektant), později projektant jako soukromý podnikatel.
- rozvedený, v předchozím vztahu měl syna, který krátce po narození zemřel

Vztah agresora k dětem:

O své děti pan Milan od jejich narození neměl žádný zájem, upřednostňoval jen své zájmy. Chod domácnosti a veškerou výchovu nechával na paní Alenu. V podstatě se nebyl schopen o děti postarat bez asistence paní Aleny. Pokud už se stalo, že je musel hlídat, tak se děti musely chovat zcela tiše a nerušit jej, jinak je bil i za sebemenší maličkosti. Ty potom brečely a to vyústilo v další vlnu agresivního násilného chování. Pokud byla na blízku paní Alena, děti se uchýlovaly k ní a to bylo zdrojem výčitek, psychického i fyzického násilí vůči paní Aleně. Pokud byl doma klid, tak se pan Milan k dětem a později i k paní Aleně choval zcela chladně a povýšenecky, připomínajíc jí její slabý sociální původ. Veškerá výchova dětí tedy spočívala na bedrech paní Aleny. Pan Milan děti používal i jako prostředek pro psychické týrání paní Aleny v tom smyslu, že ji vydíral tím, že děti by po případném rozvodu soud přidělil jemu, neboť je majitelem domu ve kterém bydlí a ona by musela tento dům opustit a odstěhovat se někam na ubytovnu. Využíval tak velké citové fixace paní Aleny na své děti.

Vztah Aleny a Milana, popis domácího násilí:

Paní Alena se s Milanem seznámila když jí bylo 18 let při návštěvě jednoho nočního podniku v Olomouci, kde byly s kamarádkami slavit nějaké narozeniny. V té době pracovala v podniku MILO Olomouc u výrobní linky a bydlela na podnikové ubytovně.

Paní Alena byla v té době zcela závislá na svém výdělku, ze kterého musela platit další obligatorní výdaje spojené s životem a mnoho peněz navíc pro sebe neměla.

Veškerou svoji energii věnovala studiu – dodělávala si maturitu, aby mohla pracovat na vyšší pozici a mít více peněz.

Milan, který se po seznámení s paní Alenou jen tak nezávazně kamarádil, jí ve studiu nijak nepodporoval. Vídali se jen občas a pokud někde platili, tak každý za sebe. Pouze ve vyjímečných případech se stalo, že nějakou drobnou útratu zaplatil pan Milan a to zejména při nějaké oslavě svého životního úspěchu nebo narozenin. Rovněž jeho dárky paní Aleně k jejímu životnímu výročí měly zejména symbolický charakter. Vždy jej považovala spíše jako dobrého kamaráda než partnera. V ojedinělých případech se stalo, že zůstala přes noc v domě, kde bydlel pan Milan sám, jelikož jej zdědil po rodičích, a po rozvodu jeho prvního manželství mu tento zůstal. Při těchto příležitostech došlo i k pohlavnímu styku mezi paní Alenou a panem Milanem, ale v podstatě se jednalo jen o ukojení životní potřeby obou. Při tom došlo k otěhotnění paní Aleny. Pan Milan jí to nechtěl nejprve věřit jelikož nabyl dojmu, že se jedná z její strany o nějakou vypočítavost, ale jejím opakovaném naléhání se s panem Milanem vzali. Později se pan Milan měl vyjádřit v tom smyslu, že mu bylo jí bylo jen líto. Svatba proběhla v tichosti a bez velkých oslav.

Po svatbě i po narození syna Milana byl celý chod domácnosti zcela na paní Aleně, která pokračovala ve studiu a podařilo se jí složit maturitu, přitom musela doma vykonávat jak ženské tak i mužské práce a to i v době, kdy již začala znovu chodit do zaměstnání. Pan Milan se věnoval zcela své práci a kreslil projekty domů, za což dostával dobře zapláceno, ale peníze ukládal na svůj vlastní účet. Peníze ze svého hlavního zaměstnání nosil, ale vždy dávali peníze do společné kasy nad kterou dohlížel výhradně pan Milan. Veškeré výdaje ověřoval a požadoval pokladní lístky od každého nákupu. Pokud se stalo, že se nějaký lístek ztratil, došlo ze strany pana Milana k výčtkám a v pozdější době i k vzrůstající intenzitě psychického násilí. Spořivost byla jednou z hlavních a dominantních vlastností pana Milana, ale pouze a jen ve vztahu k rodině. Pokud si chtěl koupit něco pro sebe on sám, vždy našel zdůvodnění této potřeby. Jednalo se však většinou o věci, které byly spojeny s jeho osobou a zvýrazněním vlastního postavení a věcí, které až na výjimky užíval výhradně pan Milan. Po narození dvojčat už byla jeho starost o rodinu zcela nulová a svůj volný čas trávil sám buď v pracovně nebo mimo dům.

K prvním náznakům psychického násilí došlo v době, kdy se paní Alena nastěhovala do domu pana Milana a čekala první dítě. Milan nebyl spokojen s úklidem domu, s jejím způsobem organizace domácnosti a systém nákupů a už v té době zavedl

svůj způsob jaký chtěl aby chod domácnosti fungoval. V podstatě se jednalo o přenesení veškeré tíhy manuálních činností na paní Alenu a on byl tím, kdo prováděl pouze kontrolu vykonané práce. Přitom byl v některých případech až přehnaně kritický s náznaky lehké ironie. To se v dalším průběhu manželství stupňovalo a docházelo až k zesměšňování její práce. V prvních letech se toto jeho jednání odehrávalo pouze v rodinném kruhu. Pokud byly někde na návštěvě nebo měli návštěvu oni, tak se pan Milan vůči paní Aleně choval zcela korektně, jako by i ona byla součástí návštěvy. V pozdějších letech toto své jednání opustil a začínal se vůči ní chovat povýšenecky i před cizími lidmi. Paní Alena však nemohla takové jednání oplácet stejnou mincí, protože by to vyústilo v psychické a lehké fyzické násilí ve formě pohlavků a ponižování vůči její osobě při první sebemenší příležitosti. Vždy a za každých okolností se musela chovat podle jeho představy a pokud se tak nestalo tak si vždy našel nějaký důvod na to, aby jí jak říkal „srazil hřebínek“. To mělo za následek postupné a dokonalé potlačení její osobnosti, kdy i paní Alena s odstupem času charakterizovala svoje jednání jako „loutkové divadlo“. A musela se naučit předjímat co která situace vyžaduje, aby nedošlo ke „špatnému chování“, přitom zejména v posledních letech manželství nabývala dojmu, že jakákoliv činnost, kterou udělá případně neudělá bude ze strany manžela vždy posouzena jako nevhodné chování nebo špatně odvedená práce a stane se záminkou k pokračování obou forem násilí.

Asi v roce 1997 se pan Milan osamostatnil a začal podnikat jako soukromý projektant a vydělával dost peněz, které však dával na své konto a paní Aleně na chod domácnosti dával jen zlomek této částky. Paní Alena pracovala jako mistrová a své veškeré peníze vkládala do společné kasy. Když se stalo, že si nějaké peníze nechala a pak si za ně pořídila nějakou drobnost, byla ihned dotazována za jaké peníze si tuto věc koupila a tak si musela vymýšlet, že ji dostala v práci k narozeninám nebo svátku. Tak si vlastně kupovala dárky sama sobě. Nikdy nedošlo ze strany pana Milana k nějakému podezření z nevěry, neboť volný čas paní Aleny byl organizovaný do poslední minuty a na něco takového nebyl ani prostor. Po reorganizaci firmy došlo k přeřazení paní Aleny na nižší pracovní postavení a s tím spojenému nižšímu výdělku, což bylo ze strany pana Milana nejprve chápáno, jako „ulívání“ peněz a dokonce se byl v zaměstnání přeptat, zda k přeřazení paní Aleny skutečně došlo. Když zjistil, že má paní Alena skutečně menší výdělek na čas se uklidnil, ale později jí to začal vyčítat a mluvit o tom, že se v práci málo snaží, že by měla dosáhnout povýšení. V té době také

došlo ke snížení příspěvků pana Milana do společné kasy s odůvodněním, že ona má také menší výplatu. Vzhledem ke zvyšujícím se obligatorním výdajům domácnosti už v podstatě nedocházelo k žádným úsporám a muselo se začít brát s částky, která byla uspořena v minulých letech ze společných peněz. Omezovaly se výdaje na dovolenou, v té době také začal dovolené trávit sám i pan Milan a to i dost drahé dovolené, které platil ze svých „vlastních“ peněz.

Sociální anamnéza:

Ve svých 18 letech se paní Alena odstěhovala do Olomouce. Zde pracovala a zároveň pokračovala ve studiu. Sociálně se nacházela v nižší vrstvě obyvatelstva. Seznámila se s Milanem, který byl o 7 let starší s nadprůměrnými příjmy, byl majitelem rodinného domu a přesto, že k němu neměla výrazný citový vztah se za něj provdala. V Milanovi viděla sociálně silného partnera pro zajištění rodiny.

Celkový příjem rodiny byl sice nadprůměrný, ale vzhledem k Milanem zavedenému režimu vkládání výdělků do rodinné kasy byly příjmy rodiny v konečném důsledku spíše průměrné až podprůměrné. Na normální život to však stačilo. Milan byl co se týče výdeje peněz dost spořivý, ale jen peněz společných. Pro vlastní reprezentaci a potřeby měl možnost využít svoje vlastní úspory z vedlejší práce. Oba měli stále zaměstnání. Při přeřazení Aleny na nižší pracovní zařazení a snížení platu dospěl Milan k závěru, že i on bude přispívat menší částkou do rodinného rozpočtu a to už docházelo k tomu, že výdaje rodiny byly větší než příjmy respektive vklady do společné kasy a muselo se čerpat z částky uspořené z předešlých let. Docházelo k rozepřím a hádkám o tom jakým způsobem se má hospodařit s příjmy a výdaji, přičemž Milan byl při těchto hádkách stále agresivnější a z ironie přecházel k psychickému teroru paní Aleny. Nebyla oblast, kde by podle něj byla přínosem pro rodinu, nic co ona udělala se mu nelíbilo a vše po ní musel kontrolovat. Kontroloval její veškeré výdaje podle lístků a kontroloval i to, zda si nekoupila něco navíc a kde na tuto věc vzala peníze. K násilí fyzickému docházelo obvykle ve formě pohlavků (jakoby potrestání malého dítěte) a náznaků možnosti intenzivnějšího ublížení v obličejové části, nicméně tento trvalý psychický tlak u ní vyvolal takové duševní rozpoložení, které se rozhodla řešit sebevraždou, kdy spolykala velké množství prášků, které našla doma. Zvolila stejný způsob sebevraždy jako kdysi její matka. Tato sebevražda však nebyla úspěšná a byla hospitalizována na psychiatrii v Kroměříži, kde jak uvedla měla svatý klid. Po návratu z hospitalizace však psychický teror ze strany pana Milana pokračoval a nyní již

komentoval i její hospitalizaci na psychiatrii. K psychickému a fyzickému násilí docházelo v některých případech i za přítomnosti dětí což vyvolávalo v paní Aleně ještě větší pocit studu a bezmoci. Měla pocit, že i děti jsou na jeho straně a že má asi Milan pravdu. To v ní evokovalo panický strach z toho co bude další příčinou násilí a kdy „lehká“ forma fyzického násilí přeroste do rozměrů, které znala z primární rodiny. Kvůli dětem se snažila v manželství vydržet.

Poté co ztratila motivaci setrvávat v manželství, kdy děti už byly velké a odešly z domu a násilí ze strany Milana pokračovalo, rozhodla se ukončit toto manželství rozvodem i přesto, že věděla, že nemá kam jít a že je vlastně bez prostředků. Tato situace ji nepřipadala až tak flustrující jako pokračování v manželství s Milanem. Ten se snažil jak předtím a zejména při rozvodu udělat z paní Aleny blázna což se mu (podle paní Aleny) zřejmě v mnoha případech podařilo neboť na venek působil distingovaným dojmem. Naopak paní Alena z manželství vyšla jako člověk, který nemá vlastní názor a tzv. se bojí i vlastního stínu. Aby nemusela trpět násilné chování pana Milana a zejména pro panický strach z vystupňování jeho agresivity, kterou opakovaně demontoval, uchýlila se paní Alena do azylového centra, jinak hrozilo, že její sebevražedné sklony nabudou reálných rozměrů. Pan Milan byl zřejmě tímto postupem uspokojen, neboť jeho hlavní starostí bylo, aby si z domu neodnesla nic co by mělo nějakou hodnotu.

Po rozvodu se psychický stav paní Aleny natolik zlepšil, že byla schopna nastoupit zpět do zaměstnání a našla si ubytování.

Intervence:

Paní Alena se snažila situaci doma řešit a navštívila i psychologa, kde uvedla veškeré informace týkající se jejího stavu. Měla obavy o děti, aby nedopadly jako kdysi ona se svými sourozenci. Děti byly její oporou, držely jí takříkajíc při životě. Psychologa a po neúspěšném pokusu o sebevraždu i psychiatra postupně navštívila mnohokrát. Brala i silná antidepresiva.

O násilí v rodině informovala svého bratra, ale Milan ho přesvědčil, že chyba je v Aleně a popřel jakékoliv násilí. Milan z ní udělal blázna. Milan byl s rodinou v telefonickém kontaktu a pomlouval paní Alenu. Přátelé o její situaci sice věděli, a poskytli jí několikrát i ubytování, ale k nějaké větší pomoci se neodhodlali.

Alena oslovila několik institucí a neziskových organizací s cílem najít si ubytování neboť byla bez prostředků a nevěděla jak svoji bytovou situaci po podání žádosti o rozvod řešit.

Paní Alena oznámila chování pana Milana i na policii. Přišla s lékařským potvrzením, ale zranění nebyla nikdy natolik vážná, že by z toho měl pan Milan nějaké těžkosti. Naopak její neschopnost dokázat jakékoliv větší násilí se vysmíval a vyhrožoval, že až jednou skutečně udeří, tak už to bude pro ni konečná. O zdravotním dopadu tohoto psychického však nemohla úspěšně referovat žádná zpráva. Otevřeně ji bylo řečeno, že u psychiatra si může každý vymyslet co chce.

Během rozvodu Milan v podstatě trval na tom, že se ničeho nedopustil, vše si paní Alena vymyslela a k vypořádání majetku ani nedošlo neboť pan Milan byl majitelem domu již před uzavřením manželství. Žádný větší majetek neměli a tak nebylo v podstatě co rozdělovat. Argument, že pan Milan má ještě další nasporenou částku nebyla schopna paní Alena dokázat.

V roce 2008 se rozvedli, Milan přitom všude vykládal, že po rozvodu ho paní Alena o všechno připravila, dům mu „vybydlela“ a zničila. Dokonce vytrhal ze zdi nějaké elektrické dráty a podal na ni trestní oznámení, že jeho dům poničila.

Současná situace:

V současné době bydlí paní Alena na ubytovně Hotelový dům v Olomouci (bývalá ubytovna Pozemstavu). Našla si práci jako dělnice ve firmě zabývající se výrobou kartónových krabic. Práce je sice fyzicky náročnější, ale alespoň lépe platí. V ve vystudovaném oboru v potravinářství zatím pracovní příležitost nenašla, ale stále se o tuto práci zajímá.

Pan Milan se během rozvodu i po rozvodu snažil přimět k návratu neboť byl údajně na celý dům sám, ale na toto paní Alena nepřistoupila, tak vše vyústilo v to, že podal výše zmíněné oznámení o poničení interiéru domu.

Paní Alena ještě dochází do centra na občasně konzultace a její stav se postupně zlepšuje. Má plány a vize do budoucna a její strach už pramení jen z toho, že by mohla pana Milana někde potkat. S postupným zlepšováním stavu jsou úměrně indikovány menší množství léků. Rodina paní Alenu sporadicky navštěvuje a dochází i ke zlepšení vztahů na této úrovni.

Rozhovor s paní Alenou byl uskutečněn v polovině měsíce ledna 2009.

paní Marta

- Věk: 39 let
- Osobní stav: rozvedená
- Dosažené vzdělání: střední odborné s maturitou
- Povolání: konstruktérka

Rodinná anamnéza:

Paní Marta má dvě děti:

- Patricie – 19 let
- Andrea – 16 let

Primární rodina:

Paní Marta pochází z Lipníka. Zde se také narodila a žila společně se svými rodiči, v malém rodinném domě. Pochází z úplné rodiny, kde se domácí násilí nikdy nevyskytovalo. Mezi rodiči byly občas běžné konflikty, nikdy však žádný z rodičů neuplatňoval žádný druh násilí. Ani ve svém nejbližším okolí se nikdy před tím nesetkala s projevy domácího násilí, a to ani z doslechu. Vždy se domnívala, že je to záležitostí spíše určitých nižších sociálních skupin a minorit.

Pan Martin se narodil v Kojetíně, kde navštěvoval i základní školu, ale učební obor pak studoval v Přerově. Pocházel taktéž z úplné rodiny, měl 3 sourozence. V době kdy se s paní Martou seznámil žila pouze jeho matka. Paní Marta uvedla, že podle jeho pozdějšího vyprávění k žádnému násilí mezi jeho rodiči nikdy nedocházelo.

Profil agresora: pan Jan

- věk – 43 let
- vzdělání – vyučen (obráběč kovů)

Vztah agresora k dětem:

Martin veškerou péči o děti přesunul na paní Martu. Už když byly děti malé měl problém je například i hlídat. Podle paní Marty říkal, že jsou na něho příliš malé a že on by to nezvládl.

První problém nastal, když byly dceři Patricii asi 4 měsíce, když si Marta zašla ke kadeřnici, která byla nedaleko jejich bydliště. Zdržela se tam asi hodinu a po příchodu domů jí manžel udělal první větší scénu. Vyčítal jí kde je tak dlouho, že od toho je máma aby se starala o děti.

Postupně jak děti rostly ho obtěžovalo i to, když například plakaly, řekl ať je někam uklidní, že ho to obtěžuje. O děti se staral když to měl pečlivě vše nachystané: „tady je kočár, a jděte do parku“. Pokud nastal nějaký problém například, že děti plakaly, okamžitě je vracel Martě, aby se o ně postarala. Vracel je s tím, že jsou neukázněné, ať se o ně postará, že on by je musel zmlátit, ale nikdy to neudělal, nikdy děti neuhodil. Vždy jenom vyhrožoval. Často vyčítal paní Martě, že je na ně příliš hodná, že jim vše dovolí a jeho neposlouchají.

Později byl i proti tomu aby chodily do nějakých zájmových kroužků, a to především z finančních důvodů. Ke konci vztahu s Martou, když ještě žili ve společné domácnosti, se s nimi bavil jen formálně a v podstatě se o ně vůbec nezajímal a ani nestaral.

Vztah Marta a Martina, popis domácího násilí:

Paní Marta se s Martinem poznala po nástupu do zaměstnání v roce 1989. Pracovala jako konstruktérka ve strojírnách v Přerově a její pozdější manžel tam byl zaměstnán jako obráběč kovů.

Po asi půlročním vztahu paní Marta zjistila, že s Martinem otěhotněla. V roce 1990 se jim narodila dcera Patricie a následně uzavřeli sňatek a nastěhovali se do bytu 2+1 v Přerově. Podle paní Marty bylo důvodem svatby narození dcery.

Jelikož pracovali ve stejném podniku, byli v poměrně častém kontaktu. Do práce i z práce jezdili spolu. I většinu volného času trávil spolu. Pokud byly v práci nějaké oslavy, nezdržovala se tam delší dobu. Podle výpovědi paní Marty to bylo její rozhodnutí, tak to v té době cítila. Vyhovovalo jí to a s manželem byla ráda.

Jednou měsíčně jezdila Marta na víkend ke svým rodičům do Lipníka. Nejdříve tam jezdila sama pak, po narození starší dcery, tam jezdila společně s manželem. Nikdy jí to nezakazoval a pokud mu to vadilo, nedal to nikdy najevo.

Péči o domácnost měli podle Marty s manželem rozdělenou. Martě to nepřipadalo nijak divné, byla tak zvyklá od svých rodičů. Marta zastávala výhradně ženské práce, jako starost o jídlo, úklid, praní a starost o děti. Manžel jí pomáhal s nákupem, ale jinak zastával výhradně mužské práce týkající se údržby bytu, drobné opravy aj.

Na rodinné dovolené občas jezdili na chatu k rodičům Marty. Zde trávila Marta spolu s dětmi každé léto, později když už chodila Patricie do školy i prázdniny. Manžel

za nimi dojížděl vždy o víkendu. Na první společnou rodinnou dovolenou jeli až, když byly děti trochu větší. Byla to letní dovolená v Třeboni pod stanem.

Již před vstupem do manželství měl Martin svůj okruh známých, se kterými chodil občas na pivo. Marta manžela nikdy do hospody nedoprovázela. Do hospody chodil jak v blízkosti svého zaměstnání tak i v blízkosti svého bydliště. Po svatbě s Martou také občas zašel do hospody, domů se v podnapilém nikdy však nevracel. Později to probíhalo tak, že přišel z práce zjistil jak to doma vypadá najedl se, osprchoval a šel do hospody. Večer přišel na zprávy, to už ale musel být doma klid. Když děti ještě běhaly říkal ať už je dá spát, že chce mít večer svůj klid. Tvrdý alkohol nepil, pil pouze pivo a někdy i víno. Vždy říkal že není alkoholik, ale pouhý konzument. Pivo pil téměř denně, vypil asi 2 piva někdy i víc. Ke konci manželství se často vracel domů z hospody opilý.

V období před svatbou, se podle paní Marty Martin jako agresor nikdy neprojevoval. Nevšimla si u něj žádné náznaky násilí, nedával jí ani žádné zákazy či omezení.

První verbální útoky paní Marta zaznamenala v roce 1997, po nástupu do zaměstnání, do banky, kde pracovala jako úřednice. Na své původní pracoviště se již nevrátila, neboť její funkce zanikla. V té době začala mít pocit, že její manžel pokud neví kde je, kdy přijde a tak, byl nervózní a následně začaly i se slovními ataky, kdy Martě vyčítal různé věci, obviňoval ji a vyslychal, kde byla a s kým. Několikrát se stalo, že vtrhnul do její kanceláře a zeptal se na nějakou banalitu. Na to mu řekla ať už tam nechodí. To se naštvál a pár dní s ní nemluvil. Bylo to takové období vymezování mantinelů co Marta může a co nemůže.

Marta se snažila udržet vztah na vzájemné důvěře, ale bylo zjevné, že její manžel na to nepřistoupí. Práce v bance obnášela i to, že byla občas na delší dobu, třeba jeden týden služebně mimo domov. Manžel hlídal děti. Po návratu jí sledoval, hlídal telefon, potají četl sms zprávy a při každé příležitosti jí vyčítal, že byla někde s někým, že jí nevěří aj. Často uváděl nějaká nesmyslná obvinění, časté byly i silné projevy žárlivosti.

Marta mu říkala, že se jí to nelíbí, cítila že manžel už nemá svou žárlivost pod kontrolou. Často mu říkala, že by se měl léčit, to ji vždy nějak odbil. Nejčastější formy násilí bylo psychické násilí, fyzické útoky byly celkem čtyři.

První fyzické napadení Marty, přišlo po první, celkem banální hádce. Když se večer chystali ke spánku řekla, že tady nemusím být a šla se obléct. Chtěla jít ke své

známé, sousedce z domu, která bydlela o dvě patra pod nimi a se kterou se kamarádila. Manželovi neřekla kam odchází. Když viděl, že se skutečně obléká, tak na ní skočil a několika údery pěstí do obou spánků ji udeřil. Se slovy, že nikam nepůjde. V tu chvíli byla dle své výpovědi opravdu otřesena, když viděla jeho oči strnula a nebyla schopna ani slova ani pohybu. Takový útok a s takovou intenzitou absolutně nečekala. Pak se začala oblékat s tím, že půjde na policii a vše oznámí. Manžel jí sebral klíče zamknul dveře a začal jí vyhrožovat a obviňovat, že si za vše může sama. Marta se následně přestala snažit o únik z bytu, vzala si pouze peřinu z ložnice a šla spát k dětem do pokojíčku. Tam za ní celou noc manžel chodil, vzbudil děti, stále jí vyhrožoval a obviňoval, postupně se jí ale za své chování omlouval. Nakonec řekl, že tohle neměl dělat, že je to jeho vina. Martu po útoku silně bolela hlava, ošetřit se nenechala a na policii také nic neoznámila. Byla podle svých slov silně psychicky otřesena, byla bezradná a nevěděla co má dál dělat.

Později jí tím prvním útokem vyhrožoval a naznačoval, že jí praští pěstí. Měla pocit strachu a bezmocnosti, věděla, že manžel je v jejich vztahu dominantní jak fyzicky tak i psychicky. Když manžel viděl, že mu v podstatě ten první násilný útok prošel, začal postupně říkat, že si to vymyslela, že to není pravda, že jí nenapadl.

Asi za 3-4 měsíce po prvním fyzickém útoku, se Martin opět pokusil Martu udeřit. Bylo to v jejich bytě v chodbě. Martě se však podařilo uhnout. Martin si ale částečně, i o její zuby, roztrhnul kůži na pravé ruce. Bylo to na podzim k večeru, děti nebyly doma, manžel pak po útoku odešel do hospody, prý aby se uklidnil.

Po tomto druhém fyzickém útoku využila nepřítomnost Martina a nechala se ošetřit u lékaře. Nejprve ale šla ke své známé sousedce z domu a vše jí řekla. Paradoxem bylo, že její známá jí řekla, že je na tom obdobně, že její partner ji také bije, ale ona že ho má ráda a že to nebude řešit. Tato kamarádka jí hned poté odvezla na pohotovost k lékaři na ošetření. Po ošetření útok nahlásila na Policii v Přerově.

Děti byly přítomny jen verbálnímu násilí, bylo to časté a ke konci vztahu i pravidelné, Martin si našel jakýkoliv důvod k hádce např. chybějící knoflík na košili. Vždy večer, po příchodu z hospody udělal doma „peklo“. Marta s ním ke konci vztahu odmítala být i v jedné místnosti, byla neustále s dětmi v jejich pokoji a společnosti manžela se záměrně vyhýbala. Starší dcera to komentovala slovy, že Martě nezbude než se s Martinem poprat, v té době už mladší dcera začala mít nějaké psychické problémy. V tu chvíli už cítila, že to tak dál nejde, že musí z toho vztahu „vycouvat“.

Manželství s Martinem trvalo asi 17 let, násilí v něm se pomalu stupňovalo a v podstatě se vyhrtilo v posledních čtyřech letech, kdy spolu žili. Martin nikdy nepřiznal, že problém je na jeho straně, neměl žádnou vlastní sebereflexi, neuznával nikdy svou vinu.

Sociální anamnéza:

Paní Marta po vystudování střední školy nastoupila do zaměstnání. Tam také poznala svého partnera a později se k němu přistěhovala do Přerova. Bydleli v jeho bytě, který byl státní, o velikosti 2+1.

Jak uvedla oba pracovali, měli na tehdejší dobu průměrné platy. Hmotnou nouzí netrpěli. Marta čerstvě po škole neměla žádné úspory a ani její manžel neměl žádné úspory. Byt měli zařízený starším nábytkem.

Po narození první dcery Patricie zůstala doma na mateřské dovolené a částečně byla finančně závislá na manželovi. Na mateřská byla nejdříve 2 roky. Pak dali Patricii do jeslí, ale to zdravotně špatně snášela, byla často nemocná. Asi po půl roce s ní Marta zůstala doma. Potom Marta otěhotněla a zůstala doma. Manžel si nepřál, aby nastoupila do práce, říkal, že je schopen všechny uživit. Chtěl aby se starala o domácnost, o děti a o něj. Martu nenapadlo, že by jí chtěl nějak izolovat. Doma zůstala až do roku 1997.

Pak nastoupila do zaměstnání a měla vlastní příjem. Z bytu, kde žili odcházela bez prostředků. Přestěhovala se i s dcerami ke svým rodičům do Lipníka. Martin jí na děti nepřispíval.

Intervence:

Po prvním fyzickém útoku a dalším následném psychickém násilí byla paní Marta natolik otřesena, že vyhledala pomoc psychologa. Marta měla psychické potíže, stavy paniky, úzkosti, závratě. Absolvovala několik sezení. Manžel byl taktéž pozván, ale asi po 5 minutách sezení odešel s tím, že jsou proti němu oba spolčení a že on to nebude poslouchat, že on to myslí dobře pro rodinu a že Marta ho nechce poslouchat.

Rodiče Marty si Martinova chování všimli a říkali jí ať s tím něco dělají, že to není normální, že by se měl léčit.

Marta kontaktovala také OPD v Přerově. Tam jí bylo sděleno, že mají ve své správě azylový dům pro matky s dětmi, kde byla možnost ubytování. Marta si to chtěla ještě rozmyslet, odkládala své rozhodnutí. Když se jim ozvala po nějakém čase, nebylo už ubytování v azylovém domě možné. Při dalším osobním kontaktu s pracovnící OPD

jí tato pracovnice po tom co Martu vyslechla, řekla že má doma něco podobného, že její manžel je jí nevěrný s jednou servírkou a že jí doma bije, ale že to není tak hrozné, protože jí vždycky něco koupí, třeba zlaté náušnice, a pak si jí dlouho udobřuje. Marta na to reagovala tak, že to ona rozhodně nechce, a že se chce rozvést, že v takovém manželství nemůže dál žít. Pak se ještě jednou s touto pracovnící setkala, ale to už měla jiný postoj vůči Martě, řekla, že tím, že odešla ke svým rodičům vzala děti otcí a v podstatě stála proti Martě, která tento její postoj naprosto nechápala.

Marta dětem řekla, že odejdou z domu a několik týdnů před tím už na to děti připravovala. Vysvětlovala jim důvody odchodu.

Po druhém fyzickém útoku učinila paní Marta oznámení na policii. Byl s ní sepsán protokol, jeho kopii nedostala. Bylo jí řečeno, že se jedná jen o přestupek, a že to bude řešeno na městském úřadu a bude to řešit přestupková komise. Vyslýchal jí starší policista, který byl k její věci zdrženlivý. Následným rozhovorem s paní Martou její situaci zlehčoval. Měla subjektivní pocit, že si myslí, že je to jen taková ta klasická domácí hádka.

V době, kdy už byla Marta u rodičů, požádala policii o doprovod do svého bytu s tím, že si pouze vezme své věci. Policie to odmítla a až na intervenci pracovnice OPD doprovod uskutečnili.

Současná situace:

V roce 2008 si paní Marta koupila do osobního vlastnictví byt o velikosti 2+1. V současné době je již v relativní pohodě, žije ve společné domácnosti pouze s mladší dcerou. Je zaměstnaná jako sekretářka v jedné soukromé firmě. Mladší dcera v studuje na gymnáziu v Přerově.

Starší dcera Patricie vystudovala střední školu a žije v současnosti v Olomouci se svým přítelem, který studuje dálkově vysokou školu, oba současně pracují.

Paní Marta si našla přítele, vzájemně se navštěvují, trvale však spolu nežijí. Paní Marta říká, že už je navždy radikálně proti manželství.

Rozhovor s paní Martou byl uskutečněn ke konci měsíce ledna 2009.

paní Alžběta

- Věk: 44 let
- Osobní stav: rozvedená
- Dosažené vzdělání: vyučená – kuchařka
- Povolání: kuchařka

Rodinná anamnéza:

Paní Alžběta má dvě děti:

- Roman – 23 let
- Kamila – 25 let

Primární rodina:

Paní Alžběta se narodila ve Vsetíně, kde prožila své dětství a žila do svých 19 let. Bydlela spolu se svou starší sestrou a rodiči v rodinném domě s velkou ovocnou zahradou. Mezi rodiči nikdy nezpozorovala žádné hádky, bylo to dle ní harmonické manželství, ale dominantní byl vždy její otec. S projevy fyzického násilí se v nejbližším okolí nikdy nesešla, spíše se domnívala, že něco takového vůbec mezi partnery neexistuje.

Vladimír pochází z Ostravy, kde žil spolu se svou starší sestrou a rodiči v menším bytě o velikosti 2+1, ve starší panelové zástavbě. Jeho otec byl výpravčí v železniční stanici a matka pracovala jako skladnice ve velkoskladu potravin. Ani v této rodině nedocházelo podle výpovědi paní Alžběty k žádným formám násilí.

Profil agresora: pan Vladimír

- věk – 47 let
- vzdělání – vyučen důlní mechanik

Vztah agresora k dětem:

Ve vztahu Alžběty a Vladimíra, byla veškerá péče o děti, včetně jejich výchovy, přesunuta na paní Alžbětu. Vladimír byl převážnou část pracovního dne ve svém zaměstnání, a tak na společnou výchovu dětí neměl moc času. V případě, že měl volno, trávil svůj čas raději se svou partou ze zaměstnání v hospodě, aby jak říkal „spláchl prach z dolu“. Na výlety jako rodina se málo kdy rozhodli vyrazit, jednak neměli auto a autobusem Vladimír cestovat moc nechtěl. Stalo se občas, že společně šli s dětmi do loutkového divadla.

To, že se svým dětem málo věnuje vysvětloval tím, že chlap má vydělávat peníze a žena se má starat o děti. Tak to fungovala i u jeho rodičů a dle jeho slov je dobře vychovaný. Svě děti měl rád a to, že se jim v týdnu nevěnoval, kompenzoval různými ústupky a povolováními jako např. sledováním televize do pozdních večerních hodin. Následně pak vznikaly konflikty mezi ním a paní Alžbětou, protože dětem dovoľoval zpravidla věci, které jim paní Alžběta zakázala. Děti podle paní Alžběty nikdy nebil a to ani v případech, když přišel domů v podnapilém stavu.

Ke konci vztahu s paní Alžbětou, používal děti jako prostředek k jejímu citovému vydírání. Po jejím odchodu, ze společné domácnosti do azylu, se za ním přistěhovala zpět starší dcera, které přispíval na studia, ale podle paní Alžběty si žili každý sám.

Vztah Alžběty a Vladimíra, popis domácího násilí:

Paní Alžběta se seznámila s Vladimírem v pionýrském táboře na Bystřičce, kde Alžběta pracovala přes prázdniny jako kuchařka a Vladimír tam pracoval jako instruktor. V té době, jak paní Alžběta vypověděla, prožívala nejkrásnější chvíle ve svém životě

Po půl roce chození se v roce 1983 vzali a paní Alžběta se odstěhovala za Vladimírem do Ostravy. Asi rok bydleli v bytě jeho rodičů. Měli tam pro sebe jeden pokoj. Po roce dostali od podniku byt 3+1 v Ostravě-Porubě. Tento byt společně kompletně zrekonstruovali.

Paní Alžběta nastoupila do školní jídelny jako kuchařka. V té době veškerý volný čas trávili pouze spolu. Péči o domácnost měla na starost paní Alžběta, Vladimír chodil nakupovat a občas jí pomáhal při úklidu bytu.

V roce 1984 se jim narodila dcera a Alžběta zůstala s dítětem doma a naplno se mu věnovala. Vladimír se pečlivě staral, vypomáhal v domácnosti a občas šel s kočárkem sám na procházku. Vypomáhat pravidelně docházela i matka Vladimíra.

V prvním těhotenství zjistili lékaři u paní Alžběty cukrovku a následně si musela sama píchat insulin. V té době už začaly Vladimírovy „zálety“. Začal pravidelně pít. V podnapilosti byl Vladimír agresivní, hádavý s projevy žárlivosti. Obviňoval Alžbětu, že když těžce v dole vydělává peníze, tak ona se mu „kurví“ doma. Vladimír byl velmi žárlivý. Do hospody chodil Vladimír dvakrát až třikrát za týden.

V roce 1986 se jim narodil syn. V té době se Vladimírovo chování zlepšilo k dobrému. Znovu se začal zapojovat do chodu domácnosti.

V roce 1988 zemřela Alžbětě maminka, její tatínek zůstal sám v rodinném domě ve Vsetíně. Paní Alžběta tam z počátku o víkendech jezdila, aby mu vypomohla s chodem domácnosti. Otec jí přemlouval, aby se s manželem i dětmi přestěhovala za ním do domu, ale Vladimír to odmítal s tím, že má dobře placenou práci a neví co by tam dělal. Později tam jezdívала i s dětmi na prázdniny. Vladimír proti tomu nic nenamítal, podle Alžběty to tak zařídil a vyhovovalo mu to v jeho volnosti.

V roce 1990 zemřela Vladimírovi matka. Vladimír začal pít tak, že začal být na alkoholu závislý. Z tohoto důvodu začal mít problémy v práci, občas do práce ani nenastoupil.

Psychické násilí začal Vladimír ve vztahu uplatňovat po narození dcery. Vzhledem k tomu, že lékaři u paní Alžběty zjistili těžkou formu cukrovky, musela docházet na častější kontroly. Vladimír jí podezříval z nevěry a tu jí často vyčítal.

Z počátku bylo jeho týrání nejčastěji psychické a ekonomické, byl si vědom, že paní Alžběta je na něm finančně závislá, pak se k tomu přidalo i sexuální násilí.

K prvnímu fyzickému útoku došlo asi po 8 letech manželství, kdy při hádce dal Vladimír Alžbětě facku. Uvědomil si co udělal a hned se jí omlouval, nosil jí kytky a udobřoval si sní.

K dalšímu fyzickému útoku došlo po několika týdnech od prvního útoku. Všichni byli společně na dovolené v Senci na Slovensku. Večer když seděli u táborového ohně v kruhu přátel a děti už spaly, paní Alžběta se bavila se svým známým. Když šli všichni spát, Alžběta začala umývat nádobí po večírku a Vladimír přišel za ní. Ze začátku jí začal urážet, nadávat jí, rozbil všechno nádobí a pak začal Alžbětu surově bít. Několikrát jí udeřil pěstí do obličeje a pak jí kopal, až byla „celá modrá“. Ráno o ničem nevěděl. Alžběta byla celou noční událostí naprosto otřesena, těšila se až večer pojedou vlakem zpět do Ostravy, nechtěla aby jí někdo viděl. O útoku nikomu neřekla, pouze sestra Vladimíra jí ráno viděl a pochopila co se stalo, pak Vladimírovi domlouvala.

I přes různé sliby násilí ve vztahu nadále pokračovalo. Po roce 1993 přišel Vladimír o práci. Alžběta se chtěla osamostatnit a proto začala samostatně provozovat kantýnu v jednom podniku. Vladimír jí ale začal kvůli její nové práci dělat žárlivé scény, vydíral jí, že ji zamkne a nikam nepustí, odnášely to i děti, křičel na ně.

V roce 1995 začala mít Alžběta vážné zdravotní potíže, bolesti v zádech, byla u lékaře, ale provedeným vyšetřením nebylo nic zjištěno, Alžběta ležela doma, ale bolesti byly tak silné, že byla převezena do nemocnice, kde se po třech týdnech její stav zlepšil. Po čase jí lékař řekl, že ta bolest byla způsobena od nervů, způsobila to její psychika.

Vladimír pil víc a víc, a to způsobovalo konflikty v celé rodině. Sestra Vladimíra s ním přerušila veškeré kontakty, kamarádi se mu začali vyhýbat.

Nejlepší kamarádka Alžbětě nabídla, že pokud bude mít problém může jít i s dětmi bydlet k nim. Později Alžběta její nabídku využila. Vladimír jí volal a omlouval se, slíbil že se půjde léčit a za pár dní jí skutečně poslal zprávu od lékaře, kde bylo uvedeno že nastupuje na protialkoholní léčbu. Alžběta zavolala do té protialkoholní léčebny, tam jí to potvrdili, ale řekli jí ať domů nespěchá, tak přišla až asi po týdnu.

V souvislosti s Vladimírovou protialkoholní léčbou navštěvovala paní Alžběta terapeutickou skupinu, kterou navštěvovala jednou týdně. To, že tam šla Vladimír věděl, řekla jsem mu to. Vladimír měl nastoupit na ambulantní léčbu. Podle slov Alžběty jí tam bylo moc fajn, byla vlastně poprvé oficiálně někde, kde nemusela myslet na čas. Manžel jí pak řekl, že se léčit nepůjde, že zná spoustu lidí co tam byli a stejně jim prý nepomohli, že on to zvládne sám. Navrhl jí, že se odstěhují pryč z Ostravy, že změna bude mít kladný vliv pro celou rodinu, že to prospěje všem. Navíc má možnost sehnat práci u svého kamaráda v Olomouci. Slíbil, že se změní a změní se celý jejich život, bude už navždy jak řekl „sekat latinu“. Alžběta uvěřila jeho slibům, souhlasila, ale řekla mu, že pokud uvidí, že si vypije jednoho panáka tak navždy od něho odejde. Všechno jí slíbil a ona mu uvěřila.

V létě 1995 prodali byt v Ostravě a přestěhovali se do družstevního bytu 3+1 v obci Hlubočky u Olomouce. Vladimír skutečně nastoupil ke svému kamarádovi do soukromé firmy, kde vydělával poměrně dost peněz. Alžběta si našla zaměstnání na poloviční úvazek v samoobsluze jako pokladní. S alkoholem přestaly být problémy. To trvalo až do jara roku 1997. V té době se syn vážně zranil a po léčbě ho odvezli do lázní. Vladimír se opil a udělal scénu, vyhrožoval, že toho má dost, a že spáchá sebevraždu citově Alžbětu vydíral, že si ublíží. Na to se sbalila a odjela s dcerou ke svému otci do Vsetína.

Po příjezdu syna z lázní, přijela Alžběta do jejich bytu. Večer jim Vladimír řekl, aby zůstaly doma a nevracely se k dědovi, ale dcera se rozplakala, byla na tom

psychicky špatně, že chce být s mámou tady doma, Alžběta povolila a zůstaly tam. Ráno řekla Vladimírovi, že tam zůstanou, ale že rozdělí byt. Ona s dětmi bude mít dětský pokoj a ložnici a on obývací, pak to Alžběta nábytkem rozdělila.

To už se Alžběta osamostatnila natolik, že si našla zaměstnání na plný úvazek v místní základní škole jako kuchařka. Jednou, když přišla z práce v poledne domů nachystala Vladimírovi oběd a čekala až přijde. On přišel, ale se sekerou a začal demolovat vybavení bytu, a při tom jí vyčítal že nebude Alžběta chodit do práce, že je uživí, jinak, že jí zabije. Naštěstí pro Alžbětu v té chvíli zazvonila u nich pošťačka, která doručila doporučený dopis pro Vladimíra. Alžběta mezi tím utekla z bytu a šla na policii, kde to oznámila, ale tam jí řekli že v tuto chvíli nemůžou nic dělat a dali jí telefonní číslo, kdyby se něco dělo, ať jim zavolá. Odjela vlakem do Olomouce, kde se snažila vyhledat pomoc. Alžběta se vrátila na policii a skutečně dva policisté s ní do jejího bytu šli. Po příchodu do bytu to tam viděli, rozsekaný nábytek, usekané kliky, rozsekané dveře, asi si myslel že tam zůstala a někde se schovala. Pak šli do obývacího pokoje kde Vladimír spal, byl opilý. Sekyru nenašli. Pak šla sepsat protokol na policii. Podala na Vladimíra trestní oznámení, ale z toho důvodu aby měl strach, že nad ním visí nějaká hrozba. Pak přišla dcera ze školy a vyfotila jak to v bytě vypadalo.

Jejich manželství trvalo 15 let, podle výpovědi paní Alžběty to nesnesitelné násilí probíhalo posledních 8 let. Děti byly přítomné psychickému násilí, fyzické násilí bezprostředně neviděly, ale viděli její modřiny. Byly z toho v šoku. Na jejich prospěchu ve škole se to podle paní Alžběty až tak neprojevalo, neměly ani žádné kázeňské problémy, spíš naopak snažily se matce nedělat další problémy a spíše jí chtěly pomoci. Dcera odmaturovala a poté vystudovala vysokou školu. Syn se vyučil automechanikem a pracuje v autoservisu v Olomouci. Paní Alžběta se nikdy nenechal ošetřit po fyzickém útoku u lékaře.

Sociální anamnéza:

Paní Alžběta byla vyučená kuchařka a toto povolání střídavě vykonávala až do svého odjezdu do Hluboček. V Hlubočkách její manžel nechtěl, aby pracovala a zůstala tak doma jako žena v domácnosti. Podle výpovědi paní Alžběty měli na tehdejší dobu průměrný příjem, měli co potřebovali. Netrpěli hmotným nedostatkem, měli přiměřenou finanční situaci.

Nejdříve bydleli s rodiči Vladimíra v bytě 2+1 pak dostali vlastní byt 3+1, který museli kompletně zrekonstruovat. V roce 1995 prodali byt v Ostravě a přestěhovali se do bytu 3+1 v Hlubočkách.

Převážnou část manželství byla paní Alžběta finančně závislá na manželově příjmu. Ke konci vztahu se chtěla osamostatnit a nebýt tolik závislá na jeho příjmu. Krátce podnikala, měla v pronájmu kantýnu. V Hlubočkách si našla novou práci na plný úvazek.

Vzhledem k tomu, že neměla doma takovou pohodu, její zdravotní stav se natolik horšil, že následně dostala částečný invalidní důchod a od roku 2008 je v plném invalidním důchodu.

Intervence:

Paní Alžběta o násilí ve své rodině nemluvila, styděla se za něho. Její rodina i rodina manžela však o něm věděla a často Vladimírovi domlouvali. V průběhu manželství poskytli paní Alžbětě krátkodobé ubytování.

Od manželové sestry se dozvěděla, že existuje bezplatná právní poradna pro oběti domácího násilí. Tu navštívila a po konzultaci dostala kontakt na sociální pracovníci v místě jejího bydliště.

Po návštěvě této sociální pracovnice dostala kontakt na o.s. Bílí kruh bezpečí s tím, že mají i možnost ubytování v Domově pro ženy a matky s dětmi azylového typu s utajenou adresou. Po tomto kontaktovala azylový dům pro matky s dětmi v Olomouci, kde odešla i se svými dětmi do azylu, manželovi řekla, že odchází z domu. Dětem to předem řekla a ty s tím souhlasily. Tam byly asi čtyři měsíce.

Nakonec dostala paní Alžběta obecní byt o velikosti 1+1 a odstěhovala se tam s dcerou. Syn bydlel nějakou dobu u otce.

Během svého manželství oslovila i Policii s žádostí o pomoc, ale dle své výpovědi s ní byl, po manželově incidentu, sepsán pouze protokol, který podepsala a pak podala trestní oznámení. Celá věc byla postoupena na městský úřad k přestupkovému řízení. Trestní oznámení stáhla.

Velikou pomocí pro ní tehdy byly terapeutické skupiny v Ostravě, kam docházela z důvodu protialkoholní léčby svého manžela. Stalo se jí tam dokonce, že jí ošetřující lékař řekl, že má Vladimírovi pomoci, jestli chce, ale že on to nevidí dobře, ať prý raději od něho odejde jestli se ve zdraví chce dožít vnoučat.

Současná situace:

V současné době už žije, podle svých slov, relativně v pohodě. Je rozvedená má vlastní byt, kde žije se svou dcerou. S bývalým manželem se nestýká, z doslechu ví, že si Vladimír našel přítelkyni. Alžbětě několikrát napsal, že je mu vše líto jak to všechno z jeho viny dopadlo.

Alžběta má o tři roky staršího přítele se kterým se seznámila ve škole, nejdříve se přátelili pak to přešlo ve vztah, vídá se s ním častěji, ale trvale s ním nežije. Další manželství Alžběta odmítá.

Rozhovor s paní Alžbětou byl uskutečněn na konci měsíce ledna 2009.

paní Jarmila

- Věk: 45 let
- Osobní stav: rozvedená
- Dosažené vzdělání: středoškolské – SZTŠ obor pěstitel, chovatel
- Povolání: plný invalidní důchod

Rodinná anamnéza:

Paní Jarmila má dvě děti:

- Roman – 24 let
- Klára - 20 let

Primární rodina:

Paní Jarmila pochází z Brna. Tam také žila spolu se svými rodiči v bytě o velikosti 2+1, v jednom z novějších panelových sídlišti. Dle jejího vyjádření byl vztah rodičů přímo idylický, a proto na své dětství velice ráda vzpomíná. Její rodiče se k sobě chovali velice ohleduplně a citlivě. Vzájemně se doplňovali a pomáhali si v každé životní situaci. Už jako malé dítě obdivovala jejich charakterové vlastnosti. V jejich vztahu nebyl ani stín domácího násilí, to poznala dle svého vyjádření až později, v době dospělosti, sama na sobě.

Jejím životním partnerem a manželem se stal pan Karel. Ten vyrůstal se svým bratrem a rozvedenou matkou v Olomouci, kde se i narodil. O otci mluvil sporadicky a velice málo. Karel měl zkušenosti s domácím násilím. Jeho otec byl arogantní člověk,

který téměř despoticky prosazoval svoje myšlenky a názory, často za použití fyzického násilí.

Jeho rodiče se později rozvedli. Hlavním důvodem rozchodu a trvalého rozvratu rodiny bylo především domácí násilí. Karlova matka nic nezastírala, ani nic netajila. Manželstvím byla velice zklamaná, protože její představy o společném životě byly úplně jiné. Karel na svého otce také nevzpomínal rád, protože i on poznal sám na sobě jeho agresivitu a brutalitu.. Nikdy o něm nemluvil dobře. Paní Jarmila si mimoděk vybavila rozhovor mezi Karlem a jeho matkou, který v tu chvíli nedokázala pochopit. Zdál se jí být neuvěřitelný, zvláštní, téměř absurdní. Dohadoval se s matkou o tom, čím jí bil otec více, zda to bylo rukou, nebo nějakým jiným předmětem. Násilí bylo v rodině jistě veliké, protože podle vyjádření Jarmily jeho matka říkala, že měla pak v důsledku zlomených nosních přepážek trvale pokřivený nos. Bavili se o tom zcela normálně i před Jarmilou, jako by se jednalo o běžnou společenskou normu.

Profil agresora: pan Karel

- věk –55 let
- vzdělání – VŠE (inženýr ekonom)
- rozvedený

Vztah agresora k dětem:

Ve svém chování v zásadě vůbec nic neměnil, k dětem se choval úplně stejně jako k dospělým. Z prvního vztahu sice žádné děti neměl, ale s paní Jarmilou měl syna a dceru. Zpočátku měl svoje děti velice rád. Často si s nimi hrál . Většinu volného času věnoval právě jim. Také děti ho považovaly za správného tátu a kamaráda.

Tento stav však netrval dlouho. Často se při různých hrách stávalo, že na děti začal křičet, když něco pokazily. To, co dětem dříve běžně dovoloval, začal najednou striktně a hrubým způsobem zakazovat.

Začalo mu vadit i přirozené a běžné dětské dovádění. Křikem a nadáváním si vynucoval bezvýhradnou poslušnost.

Karel se stal drsným a arogantním člověkem, který ztratil pochopení pro bezelstnou dětskou duši. Nejenom děti, ale i celé okolí nutil dělat věci, které chtěl jenom on.

Děti musely pod pohrůžkou trestu vykonávat i práce, které neodpovídaly jejich fyzickým možnostem a schopnostem. Za sebemenší „přestupek“ bral dětem jejich neoblíbenější hračky, nebo jim zakazoval kontakt s ostatními dětmi.

Při nejhrubším provinění je zavíral dlouhodobě do koupelny, nebo na WC, až do okamžiku, kdy musely prosit o odpuštění.

V pozdějším věku začal děti trestat i fyzicky. Pro pohlavek nebo facku nikdy nešel daleko. Úplně ignoroval postoje a názory Jarmily. Křik a bití se staly zcela běžným výchovným prostředkem.

Vztah Jarmily a Karla, popis domácího násilí:

Paní Jarmila se seznámila s Karlem v prodejně oděvů, kde si prohlížela vystavené zboží. Karel byl nerozhodný při výběru a následné koupi vázanky. Požádal proto Jarmilu, zda by mu jako žena mohla ve volbě poradit.

V té době bydlela Jarmila v pronajaté garsoniéře, nedaleko bydliště svých rodičů. Sebevědomí a zdraví z ní jen čišelo, i když se velice obávala, zda se u ní v budoucnu neprojeví stejné onemocnění kyčelních kloubů, jako u jejích rodičů.

Karel ji upoutal nejenom svým uhlazeným zevnějškem, ale především tím, že se choval velice galantně a zdvořile. Následně zjistila, že je i vysokoškolsky vzdělaný, úspěšný ekonom, s několikaletým pracovním pobytem v zahraničí. O jeho dřívějším životě a nevydařeném vztahu ale moc nevěděla.

Jarmila chodila s Karlem jeden rok. Oba chtěli zlegalizovat svůj vzájemný vztah a na návrh Karla, aby žili jako rodina, se s paní Jarmilou v roce 1984 oženil. Vše zajišťoval Karel, včetně trvalého pronájmu třípokojového bytu. Svatba byla skromná, ale velice originální. Při uvolněné odpolední zábavě prozradila jedna z pozvaných účastnic svatby Jarmile důvod, proč se nevydařilo předchozí Karlovo manželství. Důvodem mělo být jeho násilí. Jarmila se ještě v průběhu nespoutaného veselí velice opatrně Karla zeptala, zda je získaná informace pravdivá. Karel se cítil být touto otázkou uražený a všechno popřel.

Jarmila měla Karla velice ráda, a proto přehlížela některé, byť drobné náznaky a indicie Karlových násilnických sklonů. On byl velice bystrý člověk a vždy dokázal každou pochybnost uspokojivě rozptýlit. Jejich společný život vypadal idylicky. Společná dovolená, celkově hezký a upřímný vzájemný vztah, i když se po určité době začala plíživě a nenápadně projevovat Karlova agresivita. Jarmila byla podle svých slov zamilovaná, a získaným informacím nedávala velkou váhu. V té době se Karel ke své

životní partnerce choval velice pěkně. Chodili spolu do společnosti, navštěvovali kina, divadla, občas vycestovali i do ciziny, protože jim to jejich finanční situace umožňovala.

Rok po svatbě se narodil syn Roman. Tímto okamžikem dostala rodina úplně jiný chod. Veškerá pozornost Jarmily, kterou dříve věnovala Karlovi, byla rázem upřena na prvorozené dítě.

Rodina však musela i nadále bezproblémově fungovat. Jarmila se dále starala o domácnost, zajišťovala celkový úklid, vařila, prala, žehlila.

Karel se staral o všechny ostatní věci, spojené s řádným chodem domácnosti. Byl manuálně dosti zručný. Dokázal opravit pokažený vodovodní kohoutek, dobře se orientoval i v různých údržbářských pracích. Postupem času se však začal objevovat nečekaný problém. Finanční úspory, které Karel měl, se začaly povážlivě tenčít a ani našetřené peníze paní Jarmily nebyly bezedné.

Špatnou finanční situaci museli mnohdy pomoci vyřešit i její rodiče.

Po návratu ze zahraničí vystřídal Karel v rychlém sledu několik zaměstnání, Vždy tam ale podle slov paní Jarmily vydržel velice krátce, a po problémech s jeho zvláštním chováním vždy odešel.

V zásadě se ani moc nesnažil si nějakou práci najít. Ke svému okolí začal být bezcitný, nevšímavý a stále podrážděný. Neměl o nic zájem, vyhýbal se známým i přátelům, většinu času trávil u přehrávače hudebních nosičů, nebo nepřítomně sledoval televizní programy. Prvotní zamilovanost partnerů se změnila ve vystřízlivění.

Paní Jarmila si uvědomila vážnost situace a proto chtěla vypomoci rodinnému rozpočtu tím, že začne při mateřské dovolené alespoň na několik hodin pracovat. Nabídku dostala od jedné nejmenované firmy, zabývající se obchodováním se zemědělskými komoditami. To byla její parketa. Po očekávané výplatě se stalo něco nepochopitelného. Karel nechtěl uvěřit, že za částečný pracovní úvazek je možno vydělat tolik peněz. První výplata vlastně odblokovala, nebo nastartovala Karlovu agresivitu, vyúsťující v domácí násilí.

Okamžitě začal Jarmilu podezírat z nevěry a jeho žárlivé scény přešly nakonec ve fyzické násilí. K prvnímu fyzickému ataku došlo bezprostředně po odjezdu syna na delší studijní pobyt do Anglie. Zcela marné bylo vysvětlování a dokazování. Do jejich vztahu vstoupila velice razantně Karlova nedůvěra, podezírání a nakonec i zášť a nenávisť. Jarmila prožívala dny plné strachu a obav. Neustále ji telefonicky kontroloval, chtěl znát do nejmenších detailů její pracovní prostředí, s kým komunikuje,

nebo sedí v kanceláři. Začaly se objevovat žárlivé, ničím nepodložené scény, doprovázené násilím.

Hrubé a vulgární urážky byly na pořadu takřka denně. Se strachem a obavami se Jarmila vracela domů. Vždy tajně doufala, že se všechno uklidní a bude zase dobře. Opak však byl pravdou.. Karel se choval čím dál agresivněji. Svoji manželku napadal nejenom slovně, ale v další fázi použil i hrubou sílu. Začal ji bít. Vůbec mu nevadilo kam Jarmilu uhodí, zda jí ublíží, nebo jiným způsobem vážně poraní. Při posledním napadení byla Jarmila zraněna a chtěla si telefonicky přivolat první pomoc. Nepříčetný Karel jí vyrval telefonní sluchátko z ruky, povalil ji na zem a zbil ji téměř do bezvědomí. Její jedinou snahou bylo vymanit se z rukou tyrana, který neměl cit a neznal slitování. Tímto brutálním napadením přetekl pomyslný pohár dobroty, lásky a odpuštění. Jarmila byla díky pomoci sousedů převezena v zuboženém stavu do nemocnice k ošetření. Po nezbytné rekonvalescenci podala na manžela trestní oznámení na Policii ČR.

Na základě tohoto podnětu byl Karlovi dočasně omezen přístup do společně užívaného bytu. Současně probíhalo i prošetřování podaného oznámení.

Karel napadl svoji manželku mnohokrát, minimálně v 9 případech. Jeho agresivita každým dnem rostla. Neváhal použít verbálních útoků také na veřejnosti, např. před vchodem, nebo na společné chodbě domu. Karlovo agresivní chování bylo vnímáno okolím velice negativně. Našli se však i tací spoluobčané, kteří se báli proti Karlovi svědčit.

Předběžným opatřením policie ČR byl Karlovi zakázán přístup do bytu, a tím byl zajištěn, alespoň dočasně, tolik potřebný klid pro regeneraci sil. Jarmila si svoji postel přestěhovala do dceřina pokojíku v domnění, že tím snáze unikne případnému dalšímu terorizování.

Po vypršení uloženého trestu se Karel do bytu vrátil. Chodil mrzutě po bytě, a bylo jen otázkou času, kdy výbuch jeho hněvu opět zaplní celý byt. Uvědomoval si, že svoji manželku dávno ztratil, a o to více přemýšlel, jak jí co nejvíce ublíží. Jarmila jeho přítomnost strachy ani nevnímala. Začala se bát o svůj vlastní život. Nepodložená žárlivost a agresivita zatemnily Karlovi oči i rozum. Důvodem k opětovnému napadení manželky byl průvan z pootevřeného okna. Náhle uchopil manželku kolem pasu a nesl ji k rozevlátým záclonám. Jarmila začala volat o pomoc. Na poslední chvíli zasáhla její dcera Klára, která nesmyslný nápad Karlovi překazila. Sousedé opakovaně přivolali záchrannou službu a Policii ČR.

Po tomto posledním napadení se Jarmila definitivně rozhodla, že společný byt navždy opustí.

Současně s tímto rozhodnutím podala žádost o rozvod manželství, a na Karla další trestní oznámení. Následně byl Karel vzat do vyšetřovací vazby.

Intervence

Jarmila se ocitla v situaci, kdy nevěděla kudy kam. Napsala několik dopisů svojí ovdovělé matce, kde jí podrobně vypsala vše o svém trápení a bolesti. Informovala i syna, který studoval v cizině. Trpělivě čekala na odpovědi svých nejbližších. Očekávala od nich porozumění a podporu, kterou tolik potřebovala. Velice hezky se k Jarmile zachovalo i několik sousedů, kteří byli dokonale seznámeni s případem jejího terorizování a týrání. Nabídli jí nezištně i možnost dočasného bydlení ve svých domácnostech. Jarmila hledala pomoc nejenom u svojí rodiny a sousedů, ale po nejbrutálnějších napadeních se obracela na Policii ČR. Od svého okolí mohla očekávat podporu spíše morální. Policie však byla jistotou. Ta na každý ohlášený projev domácího násilí reagovala bezprostředně, rychle a bezchybně. O pomoc požádala i o.s. Bílý kruh bezpečí. Svou situaci zde chodila průběžně konzultovat, BKB jí v krizové situaci zajistila kontakt na sociální pracovníci a další pomáhající profese. V té době jí to nesmírně pomohlo. Jarmila přijala s nesmírnou úlevou i nabídku od své matky a přestěhovala se k ní, i se svojí dcerou. Tím byly vyřešeny základní existenční problémy. Domácí prostředí na ni zapůsobilo jako balzám, který vyléčil nejenom její duši, ale i pooperační stav po prodělané výměně kyčelních kloubů. Jarmila s rodinou žila ze svého invalidního důchodu, na chod domácnosti jí přispívala i její matka ze svých úspor.

Současná situace:

O případném novém partnerském vztahu vůbec neuvažuje, alespoň do doby, dokud všechny nepříjemné zkušenosti s domácím násilím samovolně neodezní. Svým životním partnerem se cítí být oklamána a podvedena. Soud jejich manželství rozvedl. Karel byl za svoje jednání odsouzen k podmíněnému trestu odnětí svobody. Jarmila si pozdě uvědomila, že se svatbou měla počkat, aby měla možnost svého nastávajícího partnera lépe poznat. Byla omámena láskou a to se jí v konečné fázi vzájemného vztahu nevyplatilo.

Rozhovor s paní Jarmilou byl uskutečněn na začátku měsíce února 2009.

5.3.1 Odpovědi respondentek na samostatně uvedené otázky

V následujícím textu uvádím úryvky z rozhovorů s jednotlivými respondentkami. Všem respondentkám jsem v průběhu uskutečněných rozhovorů položila i následující otázky. Z důvodu obsáhlosti některých odpovědí jsou v některých případech kráceny:

Otázka č.1:

„Kdyby jste mohla ve své situaci (domácím násilí) něco změnit, čeho by se změny týkaly, a co byste naopak neměnila?“

paní Milena (32 let):

„Já bych asi změnila všechno co se stalo od mého příchodu do Přerova, určitě bych se nenechala „ukecat“ ne získání bytu přes moje těhotenství v tak mladém věku. Více bych si užívala a poznávala život. Takto jsem byla od mládí zavřena nejprve v dětském domově a potom s dítětem u sporáku v novém bytě. Když jsem si pak začala trochu života užívat a bavit se tak to bylo důvodem k žárlivým scénám. Také bych si asi ne zvolila partnera o tolik roků staršího, který už má vyhraněné životní postoje a zvyky, kterých se zřekl v podstatě jen na čas dokud se nenabažil rodinného života. Hodně mě mrzí to, že jsem se neujistila co podepisuji, když mi Jaroslav dal podepsat ten papír od banky, kde jsem souhlasila s tou půjčkou, ani jsem to nečetla a věřila, že se jedná o ukončení půjčky na byt. V té době skutečně došlo k ukončení a doplacení té půjčky na byt a z banky také přišel papír, že to je zaplacené.

Jediné co bych změnit nechtěla jsou moje děti. Mám je moc ráda, jsou to moje sluníčka. Díky nim jsem všechno přežívala a snažila se přetrpět, nikdy bych si neodpustila, kdyby se jim něco stalo.

paní Alena (47 let):

„Změnila bych svoji volbu člověka, se kterým jsem uzavřela manželství, více bych si všímala jeho chování a jednání s lidmi, sledovala bych jeho charakter a ne jen jeho schopnost zabezpečit materiálně rodinu. Více bych se snažila prosadit při realizaci rodinných záležitostí, aby i můj názor byl brán na zřetel. Snažila bych se změnit vztah Milana k dětem ve smyslu jeho zapojení do každodenní činnosti rodiny a vytváření si přirozených citových vazeb. Pokud by to nefungovalo tak bych se rozvedla už mnohem

dříve, aby děti neměly špatný vzor chování, a nemusely se dívat na násilí a ponižování jednoho z rodičů.

Nevyměnila bych v žádném případě ani jedno z dětí za nic na světě, byly a jsou to moje zlatíčka i když jsem jim nemohla zajistit úplně romantické dětství, asi i proto máme spolu dobré a úzké vazby i v současnosti a ony mě teď pomáhají dostat se ze špatné životní situace. Nikdy bych je za nic na světě nevyměnila.

paní Marta (39 let):

„Změnila bych to, že bych si svého bývalého muže nikdy nevzala, ale když už k tomu došlo a já si ho vzala, měla jsem včas rozpoznat jeho pravé povahové vlastnosti a skutečné chování....necítím podíl viny na násilí, které se v mém vztahu odehrálo, Jan byl takový... včas jsem nerozpoznala, že se vůbec nehodí do manželství. Když jsem mu striktně nařídila, že to bude tak a tak bez problémů mě poslechl, ale na takové chování jsem nebyla zvyklá, nebyla jsem schopná se takto vojensky chovat. Moc bych uvítala, kdybych o domácím násilí měla v té době víc informací, kdybych věděla, že domácí násilí existuje, že se ty věci dějou, a není potřeba se za to stydět, ale naopak je potřeba tyto věci zveřejnit, protože to je jeho ostuda a ne moje. ...

Jsem ráda že jsem se kontaktovala na DONU, která mi hodně pomohla důležitými informacemi ... těch případů se děje asi mnoho a ne každá má možnost se z toho dostat relativně tak snadno jako já. ... Myslím si že intervenci, kterou jsem zažila bych zkrátila, trvala moc dlouho několik let. ... Jsem šťastná za dcery, které ze vztahu s Janem mám, byly mi často velkou oporou ... mám je moc ráda, myslím že i kvůli nim bylo dobré odejít, aby neměly špatný model rodiny. ... Myslím si, že bylo potřeba to včas pojmenovat a říct jim i to, že tam nebyly jen hádky, ale že tam bylo i fyzické násilí. ... Řekla jsem jim, že to nesmí být, že nikdy nesmí dopustit a tolerovat partnerovo násilí ...“

paní Alžběta (44 let):

„Změnila bych to, že bych s Vladimírem neodcházela do Hluboček, ale zůstali bychom v Ostravě, původně jsme to tak chtěli, chtěli jsme tam zůstat, ale pak jsme se rozhodli jinak. ... Chtěla jsem mít ještě jedno dítě, ale kvůli mému zdravotnímu stavu jsem ho už mít nemohla. ... V době kdy jsem řešila násilí sem neměla moc informací, že něco takového existuje ... mělo by se to zveřejňovat, ať to ty ženy vědí, ať se nebojí to říct ...

Jsem moc ráda, že jsem potkala tak dobré lidi, kteří mi opravdu pomohly, měla jsem na ně štěstí, ať už to byl pan Mgr. v bezplatné právní poradně v Olomouci, nebo paní na sociálce nebo paní v BKB ... bylo fajn, že existuje něco jako tajný azyl ... děti pro mě byly oporou, jsem šťastná, že je mám ... později mi v mé situaci pomohl i přítel, se kterým jsem se seznámila v práci ... jsem ráda, že ho dcery přijaly, viděly, že mi opravdu pomáhá ... “

paní Jarmila (45 let):

„Změnila bych svůj postoj k informacím, které jsem o tomto člověku měla, měla jsem dát víc na lidi co mi o něm říkali, viz. známá hned na svatbě ... měla jsem být obezřetná, víc si všímat, věnovat tomu náležitou pozornost ... abychom nebyli manželé, abych si ho bývala nikdy nevzala ... abych byla obezřetná k tomu, když mi ty lidi v podstatě naservírovali, abych si dávala pozor co to je za člověka ... tomu, že jsem tomu nevěnovala pozornost, že to se mi pak vymstilo naprosto neskutečným způsobem ... To co jsem si myslela, že jsem prožila po prvním manželství, kdy se manžel, kvůli mé nemoci mému ochrnutí, které jsem si ani nezavinila, rozvedl jsem si myslela, že to bylo to nejhorší co se mi v životě mohlo stát, že mě nechal na holičkách, když jsem nemohla chodit ... tak to bylo ještě pohádkový, proti tomu násilí ... Mrzí mě, že jsem nemohla dětem ukázat harmonické partnerské soužití ...

Jsem moc ráda za dceru, kterou ze vztahu mám a moc mi pomohlo i to, že syn už byl starší. Pomohla mi i práce a měla jsem taky štěstí na lidi, které jsem během toho potkala ... pomohlo mi ubytování u mé matky, které mi nabídla ... “

Otázka č.2:

„Od 1.1.2007 nabyt účinnosti zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím, jaké je jeho hodnocení z Vašeho pohledu a myslíte si, že v době kdy jste řešila svou situaci (domácí násilí) by pro Vás byl přínosný?“

paní Milena (32 let):

„Je zvláštní, že v té době jsem si myslela, že by mi nic takového nepomohlo a to z toho důvodu, že Jaroslavovi útoky byly sice velmi intenzivní, ale trvaly jen několik minut, a opravdu se mi zdálo, že se to dá přežít, postupem času jsem si na to zvykla. Prostě několik minut násilí a pak byl klid. Navíc Jaroslav zejména v poslední době

opouštěl domácnost na několik dnů a vlastně tak nevědomky dělal to stejné, co by mu přikazoval tento zákon. Z mého tehdejšího pohledu jsem i přes existenci zákona nepovažovala za nutné jej využít. Určitou a podstatnou roli sehrál také ostych, když už jsem jednou došla až na policii, tak jsem nebyla schopna mluvit o násilí, ale jen o našich neshodách a skutečnost jsem vlastně sama zlehčila, protože jsem se před muži za sebe styděla. Možná, kdyby tam tehdy byla žena, že bych jí pověděla všechno a úplně, ale takto jsem neměla odvahu o tom otevřeně mluvit. Kdybych věděla jak to dopadne, tak bych asi nějaké kroky podnikla, ale jak jsem řekla, byla jsem zcela ochromena co se týče vlastní obrany. Až když jsem pocítila nutnost bránit děti, tak jsem se dokázala Jaroslavovi postavit na odpor.

Ted' už to vidím všechno v jiném světle, vím, že jsem udělala největší chybu, že jsem to nešla oznámit hned po prvním napadení. Tehdy ještě tento zákon neplatil, ale možná by moje oznámení přimělo Jaroslava k tomu aby se násilí už nedopouštěl a také ho mohl soud přimět nastoupit léčení. Já bych mu byla určitě oporou a snažila bych se ze všech sil mu pomoci. Ted' to považuji částečně i za svou chybu, že to všechno došlo tak daleko, ale už se s tím nedá nic dělat.“

paní Alena (47 let):

„Myslím si, že mi ten zákon proti domácímu násilí v mé konkrétní situaci do určité míry pomohl, ale Milan si je jistý svým postavením. Je suverénní což dokázal i při rozvodovém řízení, kdy se snažil všechny přesvědčit o tom, že jsem si všechno vymyslela, že jsem blázen. V případě, kdyby se odhodlal fyzické násilí použít, tak by mi tento zákon mohl pomoci situaci řešit společně s někým, kdo má určité pravomoci a může okamžitě a účinně zasáhnout proti násilníkovi a důležité je, že o této možnosti ví i případný násilník, že pokud je ještě alespoň trochu inteligentní, tak se násilí nedopustí. Myslím si, že díky tomuto zákonu u nás nedošlo k vyústění psychického týrání ve fyzické, protože právě v té době začínal být Milan agresivnější a jak se o tom mluvilo v rádiu i televizi tak i možná proto se pak držel zpátky a nedošlo k nejhoršímu.“

paní Marta (39 let):

„Myslím si, že v mém případě by to nepomohlo. ... Jain byl násilník a já bych se po těch deseti dnech bála co bude ... asi by to bylo ještě horší. Existuje možná skupina žen, kterým tento zákon pomůže ... násilníka žádný zákon nezmění. ... Je dobře, že něco takového existuje, je vidět že společnost jde v této věci dopředu ... je potřeba zveřejnit,

že takové věci se dějou, násilí se nesmí skrývat. ... Ale asi ano, je tu aspoň něco o co se může Polici opřít, tenkrát takovou pravomoc neměla ... “

paní Alžběta (44 let):

„Myslím si, že mě by to vůbec nepomohlo, naprosto ne, pro mě by to bylo ještě horší ... kdybych tohle to udělala a on se pak vrátil a zase si vypil, tak pro mě by to bylo ještě horší. Já bych měla strach co by dělal až by se vrátil, kdyby ho na 10 dní někam odklidili. ... Mě ničilo to jeho psychické násilí,vydírání, utíkala jsem od něho ... měla jsem velkou starost o děti, měla jsem strach jestli budu mít peníze abych všechno zaplatila .. bála jsem se vrátit k němu ... myšlenka na to, že bych s ním měla žít kdekoliv mě děsila ... mě by to absolutně nepomohlo. ... Ale jsou asi ženy, kterým to pomůže, nevím ... je dobře, že něco takového existuje ... “

paní Jarmila (45 let):

„Přemýšlela jsem o něm, když jsem to viděla v televizi a myslím, že to některé ženě pomůže, ale u některých typů agresorů to nepomůže ... konkrétně u mě si nedovedu představit, že by to pomohlo, tam to tak gradovalo, že se domnívám, že by to bylo ještě horší ... že by mi to dal vyžrat, skutečně ... Opravdu jsem si říkala, že to může být třeba .. u někoho, kdo se napije a v tom nějakým já nevím afektu ... i když je pravda, že když se někdo opíjí, tak se opíjí často, tak tam asi ne, to pak je asi alkohol ten spouštěč. Jestliže ten člověk je svou podstatou takovej, tak to nepomůže ... nevím, asi to tak je. Může to pomoci při nějakým úletu, kdy někdo fakt uletěl a udělá to ... ráno tomu nevěří, a fakt to promiň a omluví se jí a že se to už nestane, ale jinak nevím. ... Jo ale zase celkově je dobře, že je že existuje, může někomu pomoci, to ano... třeba ta ženská ocení že je v pak v klidu, rozmyslí si to a třeba se sbalí a odejde, nebo si rozmyslí kam půjde ... pro to ujasnění si té situace má aspoň prostor, může se rozhodnout jak dál, nemusí jednat pod nějakým tlakem násilí a vůbec těch okolností ... “

5.4 Závěry výzkumného šetření

Všechny repondentky vstupovaly do manželství po období tzv. chození, které bylo u každé z nich různě dlouhé. Jejich budoucí partneři se jako násilníci, v tomto období, nijak neprojevovali a pokud k nějakým náznakům násilí přece jenom došlo, bylo toto násilí často spojováno s jejich projevy žárlivosti. Takto projevené násilí bylo

ženami vnímáno spíše pozitivně, některé uváděli, že jim to dokonce lichotilo, že na ně partner žárlí (*kategorie rodinná anamnéza: partnerský vztah, popis domácího násilí*).

Všechny respondentky pocházely z úplných rodin. Většina z nich uváděla, že z projevy domácího násilí, ze své primární rodiny, neměla žádné předchozí zkušenosti. Většinou vyrůstaly v harmonickém vztahu, v němž žádný z rodičů, k prosazení svého názoru, nikdy neuplatnil násilí. Žádná z respondentek neměla předchozí zkušenost s domácím násilím ani ze svého bližšího okolí (*kategorie rodinná anamnéza: primární rodina*).

Většina partnerů, podle výpovědí respondentek, pocházela z úplné rodiny. Většina z nich měla, ze své primární rodiny, předchozí zkušenost s domácím násilím. Jedna z respondentek dokonce uvedla, že byla přítomna několikrát tomu, jak matka jejího partnera demonstrativním pokusem o sebevraždu, pádem z okna ze 2. patra, psychicky týrala svého manžela. Jedna z respondentek byla také přítomná rozhovoru o domácím násilí, mezi jejím partnerem a jeho matkou. Tito se dohadovali, zda jí manžel bil botou nebo holíčkou (*kategorie rodinná anamnéza: primární rodina*).

Většina respondentek nepochází z Olomouckého kraje, do tohoto kraje se přestěhovaly většinou až po vstupu do manželství (*kategorie rodinná anamnéza: primární rodina*). Po vstupu do manželství většinou oba partneři pracovali, a jak uváděly respondentky měli na tehdejší dobu průměrné příjmy. Výrazným nedostatkem či přebytkem něčeho netrpěli. Většinou měli vlastní byt nebo samostatnou místnost u partnerových rodičů. Později měly samostatný byt, kde žily se svými dětmi a partnery, všechny respondentky (*kategorie sociální anamnéza*).

Většina respondentek uvedla, že v jejich partnerském vztahu byla výchova dětí přesunuta na ně. Partner se o děti většinou nestaral a pokud ano tak jen v omezeném čase a v podstatě pouze podle jeho uvážení (*kategorie rodinná anamnéza: vztah agresora k dětem*).

Péče o domácnost byla ve většině případů rozdělena „postaru“. Partner vykonával čistě mužské práce, jako byla údržba bytu, a respondentky se staraly o chod domácnosti. Tato starost představovala vaření, praní, žehlení a uklízení a v podstatě i veškerou starost a péči o děti. Ve většině případů partneři požadovali, aby respondentky zůstali doma, nechodily do zaměstnání, a naplno se věnovali péči o domácnost a děti (*kategorie rodinná anamnéza: partnerský vztah, popis domácího násilí*).

Většina respondentek uvedla, že přesně neví kdy domácí násilí v jejich vztahu začalo. Všechny uváděly pozvolný nástup psychického násilí, které časem gradovalo. Některé respondentky uváděly i přítomnost ekonomického násilí, kdy jim jejich partner poskytoval jen omezené finanční prostředky na chod domácnosti. V jednom případě figurovalo i sexuální násilí. Postupem času, kdy již probíhalo psychické násilí, měly respondentky potíže rozeznat co je a co není ve vztahu normální. Většina respondentek uváděla, že se jen snažily dělat vše a chovat se tak, jenom aby byl klid nebo aby zas partnera něco nenaštvalo (*kategorie rodinná anamnéza: partnerský vztah, popis domácího násilí*).

Všechny respondentky ve svém vztahu zažily fyzické násilí, představující bezprostřední fyzické útoky ze strany jejich partnerů. Tyto útoky měly u jednotlivých respondentek různou četnost, intenzitu a způsobily různý rozsah zranění. Všechny respondentky uvedly, že fyzickému násilí předcházelo dlouhodobé psychické týrání. První partnerův fyzický útok představoval pro každou respondentku takový otřes, že nebyly schopny jakékoli reakce. Většina respondentek uvedla, že byly tak otřeseny, že vůbec nevěděly co mají dělat. Žádná z respondentek se také, po tomto prvním fyzickém útoku, nenechala ošetřit u lékaře ani událost nenahlásila na policii (*kategorie rodinná anamnéza: partnerský vztah, popis domácího násilí*).

Všechny respondentky uvedly, že rozhodujícím momentem pro rozhodnutí odejít byl partnerův fyzický útok, jehož intenzitu vnímali už jako možné ohrožení jejich života. Většina respondentek uvedla, že v tu chvíli cítily, že pokud budou dál v tomto vztahu setrvávat, tak je jejich partner, svým fyzickým útokem, jednoho dne zabije (*kategorie rodinná anamnéza: partnerský vztah, popis domácího násilí*).

Všechny respondentky uvedly, že jejich děti byly pravidelně přítomny psychickému násilí ze strany jejich partnerů. Většina z nich uvedla, že jejich děti byly bezprostředně přítomny alespoň jednomu fyzickému útoku. V jednom případě dokonce vstoupil syn respondentky do probíhajícího fyzického násilí, kdy bránil matku proti otcově fyzickému útoku. Všechny ženy uváděly, že jejich děti měly zejména psychické a zdravotní potíže, jako reakci na násilí uvnitř rodiny. Byly často zakřiknuté, vystrašené, až nepřírozeně hodné a poslušné, ale většinou se snažily nepřidělovat matce více starostí (*kategorie rodinná anamnéza: partnerský vztah, popis domácího násilí*). Jedna z respondentek uvedla, že její dcera se stala i drogově závislá (*kategorie rodinná anamnéza: současná situace*).

Všechny respondentky, během probíhajícího násilí v partnerském vztahu, podaly na svého partnera, za jeho fyzický útok, trestní oznámení. Oznámení ženy nepovažovaly za mstu, ale za sebezáchovný prostředek (*kategorie rodinná anamnéza: partnerský vztah, popis domácího násilí*). Všechny uvedly, že většina útoků byla nakonec vyhodnocena jako přestupek a po jejich postoupení na příslušný úřad, byly projednány přestupkovou komisí (*kategorie intervence*).

Všechny respondentky uvedly, že se za násilí uvnitř jejich vztahu styděly a bály se to někomu říct. Všechny snášely dlouhodobé psychické násilí a některé ženy i fyzické násilí menší intenzity (facky) (*kategorie rodinná anamnéza: partnerský vztah, popis domácího násilí*). Všechny respondentky uvedly, že při návštěvě v poradnách či v azylových domech překvapilo jak je problém domácího násilí rozšířen. Pozitivně na ně působilo zjištění, že vinu na domácím násilí nenese oběť, ale agresor a při zveřejnění násilí uvnitř jejich vztahu je to ostuda agresora a ne oběti (*kategorie intervence*).

Většině respondentek, podle jejich výpovědí, chyběly informace jednak o domácím násilí jako takovém a informace o možné nápravě či řešení jejich situace. Všechny uváděly, že dříve „toho“ tolik nebylo a ani mezi lidmi se o domácím násilí nemluvilo tolik jako dnes.

Respondentkám většinou, v jejich situaci, pomohl někdo blízký (rodiče, kolegyně, kamarádky) nebo lékař. Informaci o možnosti pomoci v krizových situacích respondentky většinou získaly právě od přátel či lékaře, nebo jak často uváděly od „sociálky“. Na základě těchto informací pak oslovily s žádostí o pomoc neziskové organizace. Ženy hodnotily pomoc tohoto subjektu velice kladně, zejména rozsah poskytovaných služeb (azylové ubytování, poradenskou činnost, bezplatnou linku bezpečí, zprostředkování komunikace s úřady, právní zastupování aj.) (*kategorie intervence*).

Ze státních institucí oslovily všechny respondentky především Policii ČR. Hodnocení prvního kontaktu s policií a zejména s policisty, kteří přijímaly jejich oznámení, bylo ze strany žen převážně negativní. Často v této souvislosti zmiňovaly narážky policistů na skutečnost, že se jedná o rodinnou záležitost, kterou si mají manželé vyřešit mezi sebou. V jednom případě se dokonce stalo, při opakovaném oznámení násilí, že byla žena dotázána službukonajícím policistou, zda jí to není trapné „furt to“ hlásit. Většina respondentek však uvedla, že později, když policisté zasahovali při konfliktech opakovaně a měli možnost konfrontace s agresorem, se jejich přístup změnil a snažili se ženám pomoci (*kategorie intervence*).

Všechny respondentky v závěru uvedly, že v dnešní době jsou již relativně v pohodě, zejména po psychické stránce. Tři z pěti žen jsou v plném invalidním důchodu, který jim byl přiznán určitou dobu po rozvodu. Svůj zhoršený zdravotní stav přičítají právě domácímu násilí, které prožily. Některé ženy mají v současné době již nové partnery, se kterými však odmítají soužití ve společné domácnosti, stejně tak jako sňatek. Některé ženy o vztahu s mužem již vůbec neuvažují (*kategorie rodinná anamnéza: současná situace*).

Při hodnocení zákona č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím, respondentky většinou uváděly, že jim by tento zákon v jejich situaci nepomohl, pouze jedna uvedla, že by jí pomohl. Po bližším seznámení s touto právní normou a jejím rozboru připouštěly ženy možnost, že by pro ně byl do jisté míry pomoci. Zejména by alespoň vytvořil časový prostor pro možné ujasnění si stávající situace ve vztahu s agresorem a zvážení dalšího možného postupu. Velice kladně hodnotily komplexnost pomoci spočívající v kontaktování intervenčního centra po zásahu policie proti agresorovi. V závěru pak uznaly přínos tohoto zákona v boji proti domácímu násilí, zejména velice kladně hodnotily nově nabyté pravomoci policie. Všechny respondentky uznaly, že pro určitou skupinu žen může být tento zákon nástrojem k řešení jejich situace.

Závěr

Domácí násilí coby fenomén, který zahrnuje komplex sociálně-patologických jevů projevujících se agresivním chováním jedinců v rámci intimních vztahů, není jevem v naší společnosti neznámým ani ojedinělým. Naopak patří k nejrozšířenějším formám násilí vůbec a z hlediska svých následků také nejnebezpečnější – často má totiž devastující dopad na členy rodiny, zejména na děti. Z dosavadních zkušeností vyplývá, že k zajištění účinné ochrany oběti domácího násilí (a potažmo i celé společnosti), je v první řadě nutná změna společenské povědomí. Společnost by se měla naučit vnímat jednotlivé projevy domácího násilí jako nežádoucí celek, vyžadující aktivní pomoc sociálního okolí, zejména státu. Při hledání vhodného řešení, by se k tomuto problému mělo přistupovat komplexně, odborníci zdůrazňují význam hlediska tzv. sociálně-právního, přičemž roli samotného trestního práva vidí jako roli subsidiární. Na nutnosti kriminalizace domácího násilí se však shodují, stejně tak konkrétní projev domácího násilí chápou jako legitimní důvod pro zásah státu (resp. příslušných státních orgánů) do soukromé sféry dotčených jedinců. Vedle kriminalizace je však víc než žádoucí přijmout opatření v rámci dalších právních odvětvích a problém řešit i na úrovni psychologické, dbát na prevenci apod.

Důležitou věcí bude zejména efektivní spolupráce policie, soudů a intervenčních center, po jejich vstupu do prostředí, kde dochází k uplatňování násilí, jako prostředku k dosažení moci v partnerském vztahu. Pozitivním faktem je skutečnost, že policie již má zákonný prostředek, kterým může zajistit eliminaci bezprostředního násilí, přičemž je oběti poskytnuta další intervence. Při této intervenci je především vytvořen časový prostor, v němž si oběť může rozmyslet svůj další postup a zároveň jí jsou nabízeny možnosti řešení její stávající situace.

Ve světle těchto opatření je však nutné zaměřit se i na významný negativní jev, kterým je specifické poškození funkce a stability rodiny, v níž se tento negativní jev vyskytuje. Rodina, která je základní lidskou jednotkou každé společnosti, zpravidla přestává, vlivem výskytu násilí, plnit své charakteristické funkce. Přestává být důležitou institucí pro utváření a rozvoj emocí a hodnotového systému, stejně tak je narušena i její funkce utváření vazeb a vazbového chování mezi členy rodiny. Významným způsobem zde dochází nejenom k fyzickému či psychickému narušení integrity oběti, ale i k narušení zejména psychické integrity dítěte, které je svědkem domácího násilí. Tyto děti

trpí často stejnými obtížemi a dlouhodobými problémy jako děti, které jsou samy týrány.

Při řešení problematiky domácího násilí je tedy nutné postupovat komplexně a z více hledisek. Vytvořit efektivně fungující sociální síť, která nabídne oběti pomoc v její krizové situaci. Pouze vytvoření této sítě však ke komplexní pomoci nestačí. Je nutno informovat o této problematice a zejména pak o možnostech pomoci samotné oběti. Je nutno, aby oběti domácího násilí překonaly obavy resp. našly ochotu svůj problém řešit, a to i případným oznámením na policii. Pravdou je, že se v minulosti stávalo a lze předpokládat, že se i do budoucna bude stávat, že toto násilí zůstane neoznámeno. Důvodů, které oběť domácího násilí má je mnoho, ať už je to strach z publicity, poškození vlastní reputace, pomsty, nechuti opakovat a znovu si zážitek vnitřně prožít či z nedostatku důvěry ve schopnosti institucí pověřených výkonem práva. Je však jen na nás jako na společnosti, jak dokážeme těmto obětem domácího násilí pomoci. Jak jsme schopni jim ukázat, že ve své trýznivé situaci nejsou odkázáni jen sami na sebe a pokud mají takový to problém, společnost má dostatek účinných nástrojů k boji proti domácímu násilí.

Problematika informovanosti by měla být více ucelená a koncepční, měla by zahrnovat spolupráci jak státního tak i nestátního sektoru. Aktivitami těchto subjektů, různými probíhajícími kampaněmi a akcemi, se informovanost obětí zlepšuje. V praxi se však stále potvrzuje a potvrdil to i můj malý výzkum, že zejména starší ženy narazily při řešení své krizové situace na nedostatek informací v dané oblasti.

Komplexní řešení domácího násilí by také mělo zahrnovat oblast vzdělávání pomáhajících profesí, sociálních pracovníků, policistů nebo třeba lékařů, a to již na samotných školách, kde tito odborníci absolvují přípravu na svou budoucí profesi. Jednou z variant je vytvoření samostatného předmětu, který by studentům poskytoval souhrnné informace týkající se problematiky domácího násilí. Dalšími variantami může být zařazení těchto informací do samostatného okruhu v rámci některého z příbuzných předmětů nebo samostatné přednášky na toto téma. V současnosti je v praxi uplatňována spíše poslední varianta, kdy pracovníci neziskových organizací pořádají na školách samostatné přednášky pro zájemce z řad studentů.

V souboru opatření je velice důležitá i oblast prevence domácího násilí. Lze ji uplatňovat již na školách v rámci výuky různých souvisejících předmětů jako jsou například rodinná výchova či občanská výchova aj. Již zde mohou být studentům zprostředkovány základní informace týkající se tohoto negativního celospolečenského

jevu a zároveň tak může být působeno na potenciální oběti či případně na potenciální pachatele domácího násilí.

Legislativní změny a opatření, efektivní spolupráce policie, soudů a neziskových organizací zabývajících se pomocí v krizových situacích, ochota oběti spolupracovat s policií, koncepčně sjednocená spolupráce státních a nestátních institucí, široká informovanost o tomto jevu a propracovaný systém prevence by měly být součástí celého systému sociální pomoci obětem domácího násilí. Takto vytvořený a efektivně působící komplexní systém, je podle mého názoru schopen zajistit účinnou pomoc obětem domácího násilí.

Domácí násilí obecně nelze zcela vymýtit. Nelze jej ani omlouvat či jakýmkoli způsobem tolerovat. Lze však výrazně omezit jeho rozsah, snížit jeho četnost, zajistit spravedlivé potrestání pachatelů a poskytnout maximální účinnou pomoc jeho obětem. Žádný člověk si nezaslouží, aby na něm bylo pácháno násilí. Každý člověk má právo na bezpečnost, svobodu, a především na to, aby mu nebylo nikým ubližováno. Netolerujme domácí násilí!

Resumé

Tématem mé diplomové práce je Domácí násilí jako sociálním problémem . Chtěla jsem co nejvíce proniknout do této problematiky a současně i přispět k bližšímu pochopení tohoto velmi závažného celospolečenského jevu.

Téma domácí násilí považuji v současné době za velmi aktuální a ve společnosti hodně diskutované. Společnost, která je více zaměřena na svůj hospodářský rozvoj a prosperitu, se odklání od skutečných duchovních hodnot a inklinuje ke konzumnímu způsobu života, zaměřeném na shromažďování majetku v podobě rozmanitých hmotných statků. V takové to společnosti pak zpravidla dochází k tomu, že násilí vzrůstá a bývá často uplatňováno i jako prostředek k prosazení svého názoru či moci. Tato situace se odráží i v samotném jádru společnosti, kterým je rodina. V partnerské komunikaci se objevují agresivní prvky a násilí časem nabývá na intenzitě. Počty těchto rodin prudce rostou a stávají se závažným problémem, nad kterým se musí společnost zamyslet.

I tato práce se touto problematikou zabývá. Jejím hlavním cílem byl popis vývoje, průběhu a intenzity domácího násilí, jeho specifika, možnosti a nedostatky intervence zejména z pohledu žen, které se s tímto negativním jevem bezprostředně setkaly, a které se snažily svou situaci řešit. Součástí práce je výzkum domácího násilí z pohledu žen, obětí domácího násilí. Údaje získané metodou kvalitativního výzkumu, polostrukturovaným rozhovorem, byly zpracovány a uvedeny již zpracované ve formě kazuistik. Vedle celistvého pohledu na problém „ženy jako oběti domácího násilí“, z výzkumného šetření vyplynulo, že hlavními překážkami při řešení krizových situací žen, byla absence informací, nedostatečná legislativní opatření a s tím spojený i nejistý přístup Policie ČR. Respondentky naopak chválily spolupráci s organizacemi v neziskovém sektoru.

Summary

The topic of this thesis of family violence linked with the social problem. My purpose was to penetrate deep into the problem and to contribute to the detailed insight of this extremely serious all-society feature.

Family violence is regarded as a particularly topical problem often discussed in the society. The society that focuses more on the economic development and prosperity deviates from real spiritual values and inclines to the consumer way of life concentrating on collecting property in the form of material welfare. In such a society there usually arises a problem that the violence grows and is often performed as a means to get one's way or to show one's power. This situation is also reflected in the heart of the society, which is a family. Aggressive features appear in the communication between partners and the violence gains strength. The number of such families grows rapidly and it becomes a serious problem to be solved.

This thesis deals with these problems, too. Its main aim was to describe the development, progress and intensity of family violence, its particularities, possibilities and lack of intervention mainly from the women's point of view who faced this problem and who tried to solve their situation. The thesis contains a research on family violence from the women's point of view who were the victims of the family violence. The data gained through the method of qualitative research and a half-structured interview were compiled in the form of casuistry. In addition to the compact view on the problem „women as the victims of family violence“ the research showed that the main difficulties in solving the critical situation of women was the lack of information, insufficient legislative arrangements and an unsure approach of the Police of the Czech Republic. On the other hand the interviewed women praised the cooperation with organizations in non-profit sector.

ANOTACE

Anotace

Domácí násilí je nejrozšířenější formou násilí, zároveň i formou nejméně kontrolovanou, ve své frekvenci a závažnosti nejvíce podceňovanou. Domácí násilí je fyzické, psychické či sexuální týrání blízkými osobami, které se děje v soukromí, skrytě před pozorností ostatních, přičemž se intenzita násilí stupňuje. Teoretická část byla věnována definici pojmu domácího násilí, jeho formám, příčinám, obětem, charakteristice pachatele, krizové intervenci v problematice domácího násilí, primární péči a legislativním opatřením týkajících se domácího násilí. Praktická část obsahuje údaje získané metodou kvalitativního výzkumu, polostrukturovaným rozhovorem, dále byly zpracovány a uvedeny již zpracované ve formě kazuistik.

Klíčová slova

Domácí násilí, trestní právo, Agrese, agresor, brutalita, násilí, násilník, oběť, policie, rodina, trestní řízení, trestný čin, týrání, vykázaní, žena.

Annotation

Domestic violent is the most frequent form of violence. But it is also the least observed and the most underestimated form of domestic abuse. It often refers to physical violence, sexual and emotional abuse between spouses that occurs hidden away and does not draw attention of others despite the intensifying abusive behaviour of a family member. The theoretical part of my thesis gives the definition of domestic violence, its forms and causes. Other issues within the context of domestic violence are also addressed: characteristics of persons committing domestic violence, the role of a nurse in identification of domestic violence, administrative measures relevant to domestic violence. The practical part the data gained through the method of qualitative research and a half-structured interview were compiled in the form of casuistry.

Key words

Domestic violence, criminal law, Aggression, aggressor, brutality, violence, ruffian, victim, the police, family, prosecution, malefaction, maltreatment, deportation, woman.

Literatura a prameny (informační zdroje)

A: Právní předpisy, zákony, vyhlášky, nařízení, rezortní texty

- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 347/1997 Sb., 300/2000 Sb., 448/2001 Sb., 395/2001 Sb. a 515/2002 Sb., ÚSTAVA ČESKÉ REPUBLIKY
- Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb., LISTINA ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD.
- Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů
- Metodický pokyn ředitele úřadu SKPV PP ČR č. 2 ze dne 10. září 2004, čl. 7.
- Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006, Postup policistů při zjištění DN
- Rámcové rozhodnutí Rady č. 2001/120/SVV, o postavení oběti v trestním řízení

B: Monografie

BRANDAU, H., RONGE, K. *Násilí na ženách v domácím prostředí*. 2. vydání, Berlín: 1997, 3 s. 2001-06-13.

ČERMÁK, I. *Lidská agrese a její souvislosti*. 1. vydání, Žďár nad Sázavou: Fakta, 1998, 9-14 s. ISBN 80-902614-1-8.

ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*, vyd. Praha : Portál spol. s.r.o., 2000, 206-207 s. ISBN 80-7178-931-3.

FFRANK P. a kol. *Průvodce na cestě k rovnosti žen a mužů*. Brno: Nesehnutí, 2004, 28 s. ISBN 80-903228-4-0.

HERETIK, A. *Základy forenzní psychologie*. 1. vydání, Bratislava: SPN, 1994, 144 s. ISBN 80-08-01870-4.

CHRISTIE, A. *Vlastní životopis*. Academia Praha: 1999.

KOUKOLÍK, F., DRTILOVÁ, J. *Zlo na každý den. Život s deprivanty I*. Praha: Galén, 2001, 395 s. ISBN 80-7262-088-6.

KUCHTA, J., VÁLKOVÁ, H. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2005, 159 – 160 s. ISBN 80-7179-813-4.

- MARTÍNKOVÁ, M., MACHÁČKOVÁ, R. *Vybrané kriminologické a právní aspekty domácího násilí*, Institut pro kriminologii a sociální prevenci. Praha: 2001, 107 s. ISBN 978-80-903626-7-3.
- MATOUŠKOVÁ I., SPURNÝ J. *Komunikačně náročné situace v policejní praxi*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005, 121 s. ISBN 80-86898-37-7.
- NEIGHBORS, BD., FOREHAND, R., BAU, JJ. *Interparental conflicts and relations with parents as predictors of zouny adult functioning*, Dev Psychopathol, 1197, 9, 169-187 s.
- PELED, E., DAVIS, D. *Groupwork with children of battered women*. Thousand Oaks, 1995, 127 s.
- SPURNÝ, J. *Psychologie násilí*. 1. vydání, Praha: Eurounion, 1996, 8 s. ISBN 80-85858-30-4.
- URBANOVÁ, M. *Systémy sociální kontroly a právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2006, 28 s. ISBN 80-8689-894-6.
- VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. vyd. Praha: 2008, 15 s. ISBN 978-80-903626-7-3.

C: Časopisy a jiné zdroje

- Colorado Revised Statutes, část 1, 18-6-800.3.
- CVIKOVÁ, J., JURÁŇOVÁ, J. *Piata žena*. Aspekt Bratislava: 2001, 72 s.
- Časopis Policista č. 1/2006*, vydavatel MV ČR, Odbor prevence kriminality.
- ČÍRTKOVÁ, L. *Oběti domácího násilí*. Psychologie dnes, 2001, č. 1, 15 s.
- FRANKOVÁ, Z., VITOUŠOVÁ, P. *Zkušenosti s řešením případů domácího násilí*. Policista, 2001, č. 11, příloha.
- HRONOVÁ, M. *Ženy, oběti domácího násilí*. Sociologická sonda klientek o.s. ROSA, Praha: 2004.
- HRONOVÁ M., VAVROŇOVÁ M. *Domácí násilí*. Sociologická sonda klientek o.s. ROSA a jejich dětí za rok 2007, 6 s.
- ŘEHOŘ, A. *Metodické pokyny pro vypracování diplomové práce*. IMS Brno: 2008
- KOUBOVÁ, E., VITOUŠOVÁ, P. *Násilí v rodině*. Bílý kruh bezpečí, 1995, 5-7 s.
- KUBOVÁ, O. *Disertační práce – Domácí násilí*. MU Brno: 2005, 32 s.
- LOMAN J., *Existuje diskriminace a zneužívání seniorů v ČR? Postavení a diskriminace seniorů v České republice*. Sborník z mezinárodní konference, Praha: 2006, 59 s.

PIKÁLKOVÁ, S. a kol. *Mezinárodní výzkum násilí na ženách – Česká republika/2003: příspěvek k sociologickému zkoumání násilí v rodině*, Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2004, 36 s. ISBN 80–7330–054–0.

SOVÁK, Z. *Trestní postih domácího násilí v České republice podle platných právních norem*. In *Domácí násilí: záležitost nikoliv soukromá*. Sborník příspěvků z konference Koordinačního kruhu násilí na ženách. Praha: Koordinační kruh prevence násilí na ženách, 1997, 54-59 s.

Stratéga boja proti domácemu násiliiu. New York, OSN, 1993, 15 s.

VITOUŠOVÁ, P. *Dynamika násilí na ženách v partnerských vztazích – poznatky z pětileté pomoci obětem trestných činů v ČR*. In *Domácí násilí: záležitost nikoliv soukromá*. Sborník příspěvků z konference Koordinačního kruhu násilí na ženách. Praha: Koordinační kruh prevence násilí na ženách, 1997, 23 s.

VARGOVÁ, B., VAVROŇOVÁ M. *Od dobrého úmyslu k dobré spolupráci*. Praha: 2006, 10 s.

VESELÁ J. *Sociální služby poskytované seniorům v domácnostech*. VÚPSV, Praha: 2003

VOŇKOVÁ, J., HUŇKOVÁ, M., ČACKÁ - PAVLÍKOVÁ, I. *Domácí násilí v České republice v roce 2002 z pohledu práva*, Praha: 2002.

Zpravodaj Občanského sdružení ROSA, 02/2005, 2 s.

D: Informace z internetu

<http://www.bkb.cz> - Bílý kruh bezpečí, o.s.

<http://bkb.juristic.cz> - Bílý kruh bezpečí, o.s.

<http://www.cybergrrl.com> – Informace pro ženy Cybergrrl

<http://www.domacinasili.cz> - Bílý kruh bezpečí, o.s.

<http://www.health.wa.gov.au> – Domácí násilí

<http://www.mpsv.cz> – statistické údaje vykázání osob

<http://www.persefona.cz> - Persefona o. s. - informace pro oběti

<http://www.rosa-os.cz> - Občanské sdružení ROSA

<http://www.stopnasili.cz> – Domácí násilí – informace pro oběti

<http://www.trestni-rizeni.com> - Informace o trestním řízení pro laiky

<http://www.zivot90.cz> - Občanské sdružení ŽIVOT 90

Seznam příloh

Příloha č. 1 - Individuální bezpečnostní plán

Příloha č. 2 - Instituce poskytující pomoc obětem domácího násilí v Olomouckém kraji

Příloha č. 3 - Intervenční centra

Příloha č. 4 - Potvrzení o ústním vyhlášení rozhodnutí o vykázání

Příloha č. 5 - Potvrzení o ústním vyhlášení rozhodnutí o zákazu vstupu

Příloha č. 6 - Oznámení o zahájení řízení

Příloha č. 7 - Potvrzení o vydání klíčů

Příloha č. 8 - Poučení vykázané osoby

Příloha č. 9 - Poučení ohrožené osoby

Příloha č. 10- Rozhodnutí o vykázání

Příloha č. 1 Individuální bezpečnostní plán

INDIVIDUÁLNÍ BEZPEČNOSTNÍ PLÁN

Vytiskněte si následující stránku a vyplňte volná místa tak, aby odpovědi vycházely z Vaší současné situace. K vyplněnému bezpečnostnímu plánu se pravidelně vracíte a aktualizujete ho podle toho, jak se Vaše situace bude vyvíjet. Uschovejte si ho tak, aby k němu Váš partner neměl přístup. Pokud Vám prohlíží Vaše věci, uschovejte ho raději v práci nebo u někoho, komu věříte.

Co mohu dělat pro své bezpečí ve chvíli akutního ohrožení?

- A.** Bezpečnostní tašku si nechám přichystanou _____ tak, abych se k ní kdykoli dostala a mohla rychle odejít.
- B.** O násilí v mé rodině mohu říci _____ a požádat ji/jej aby zavolal/a policii, pokud dojde k násilí.
- C.** Mohu naučit své děti jak vytočit 158 a přivolat policii nebo záchrannou službu.
- D.** Slovo _____ budu se svými přáteli, rodinou nebo dětmi používat jako kód pro násilí a pro to, že potřebuji pomoc.
- E.** Pokud bych musela z domu narychlo utéci, půjdu _____. (Tuto variantu si připravte i v případě, že máte pocit, že ji nebudete muset nikdy využít).
- F.** Pokud by došlo k násilí, budu se snažit dostat se blíž ke dveřím nebo na bezpečnější místo v bytě jako je _____.
- G.** Co dalšího mohu udělat pro zajištění svého bezpečí _____.
- H.** Budu se řídit svou intuicí a odhadem situace. Budu se snažit ochránit sebe a děti, až dokud nebudeme v bezpečí.

INDIVIDUÁLNÍ BEZEPČNOSTNÍ PLÁN

Vytiskněte si následující stránku a vyplňte volná místa tak, aby odpovědi vycházely z Vaší současné situace. K vyplněnému bezpečnostnímu plánu se pravidelně vracejte a aktualizujte ho podle toho, jak se Vaše situace bude vyvíjet. Uschovejte si ho tak, aby k němu Váš partner neměl přístup. Pokud Vám prohlíží Vaše věci, uschovejte ho raději v práci nebo u někoho, komu věříte.

Jak zvýšit své bezpečí, pokud se chystám násilného partnera opustit.

Mohu použít následující strategie:

A. Peníze a náhradní klíče od bytu, auta apod. si nechám schované u

_____.

B. Důležité doklady a dokumenty budu mít schované

u _____.

C. Mezi další kroky, kterými mohu zvýšit svou nezávislost

patří _____.

D. Číslo na poradnu pro oběti domácího násilí je _____.

E. Číslo na azylový dům je _____.

F. Neustále u sebe budu mít mobilní telefon s kreditem nebo drobné na telefon. Pokud bych používala sim kartu na paušál a vyúčtování mi chodí domů, mohl by partner zjistit, kam jsem telefonovala a zjistit, kde jsem. Proto si buď vyměním sim kartu nebo budu volat od známých nebo z telefonní budky.

G. Požádám _____ a _____,

zda bych u nich mohla v krizovém případě na přechodnou dobu přespat.

H. Požádám _____ a _____, zda by mi

v krizovém případě mohli půjčit nějaké peníze.

I. Založím si vlastní bankovní účet.

J. Nechám si přeposílat poštu na _____ nebo si zřídím P.O.BOX.

K. Změnu doručovací adresy musím nahlásit na _____

a _____ a _____

(doplňte dle potřeby).

L. Oblečení nebo jiné osobní věci si mohu nechat u _____.

M. Naplánuji si únikovou cestu z bytu a seznámím s ní i děti.

N. Abych si zajistila co největší ochranu, budu svůj bezpečnostní plán aktualizovat _____ (doplňte časový rámec). Proberu svůj bezpečnostní plán i únikovou cestu s _____ (doplňte svou poradkyni, právníka, kamarádku apod.).

O. O plánovaném odchodu a dalších krocích, které chci učinit nebudu svého partnera informovat.

INDIVIDUÁLNÍ BEZEPČNOSTNÍ PLÁN

Vytiskněte si následující stránku a vyplňte volná místa tak, aby odpovědi vycházely z Vaší současné situace. K vyplněnému bezpečnostnímu plánu se pravidelně vracejte a aktualizujte ho podle toho, jak se Vaše situace bude vyvíjet. Uschovejte si ho tak, aby k němu Váš partner neměl přístup. Pokud Vám prohlíží Vaše věci, uschovejte ho raději v práci nebo u někoho, komu věříte.

Jak mohu zvýšit své bezpečí po odchodu od partnera?

A. Vyměním si sim kartu a promyslím si, komu mohu nové telefonní číslo sdělit.

B. Budu nakupovat v jiných obchodech a nákupních centrech, případně v jiném čase než doposud.

C. V zaměstnání mohu o násilí říci _____, aby mi pomohl/a zajistit mé bezpečí pokud by mě tam partner vyhledal.

D. Když jedu autem ze zaměstnání, mohu parkovat _____.

E. Pokud jsou děti svěřeny do mé péče, budu informovat všechny, kteří se starají o děti, kdo je oprávněn vyzvedávat děti a předám jim kopii soudního rozhodnutí. Budu informovat:

Školu _____

Paní na hlídání _____

Učitelku, vychovatelku _____

Školku _____

Vedoucí zájmových kroužků _____

Další osoby, jako např. _____.

F. Naučím děti jak používat mobil a spojit se se mnou nebo s _____ (známí, rodina apod.) v případě, že by je chtěl partner odvézt.

G. Poradím se s právníkem nebo ve specializované poradně pro oběti násilí, zda mohu vyměnit zámek a jaká další opatření mohu učinit.

H. Pro zajištění bezpečí ještě mohu udělat _____.

INDIVIDUÁLNÍ BEZEPČNOSTNÍ PLÁN

Vytiskněte si následující stránku a vyplňte volná místa tak, aby odpovědi vycházely z Vaší současné situace. K vyplněnému bezpečnostnímu plánu se pravidelně vracejte a aktualizujte ho podle toho, jak se Vaše situace bude vyvíjet. Uschovejte si ho tak, aby k němu Váš partner neměl přístup. Pokud Vám prohlíží Vaše věci, uschovejte ho raději v práci nebo u někoho, komu věříte.

Co mohu udělat proto, abych se cítila lépe?

A. Když se cítím slabá, depresivní, znejistěná nebo když zvažuji, že bych se vrátila k násilnému partnerovi, mohu udělat _____, nebo mohu zavolat _____.

B. Pokud se musím s partnerem setkat, požádám _____, aby šel/šla se mnou a vyberu místo, kde je hodně lidí a budu moci snadno odejít tak, aby mě partner nemohl sledovat.

C. Pokud by se ke mně někdo choval manipulativně nebo se snažil mě mít pod kontrolou, mohu si říci _____.

D. Pokud potřebuji podpořit nebo si popovídat o své situaci, mohu zavolat _____ nebo mohu jít _____.

E. Obtížné situace mi pomáhá překonat _____.

F. Radost si mohu udělat _____.

G. Cítím se silnější, když _____.

Příloha č. 2 Instituce poskytující pomoc obětem domácího násilí v Olomouckém kraji

Bílý kruh bezpečí, o.s.

Charakteristika činnosti: odborná, bezplatná a diskrétní pomoc obětem trestných činů včetně morální podpory blízkých osob, prevence kriminality.

Obecné informace

- **Charakteristika poskytovaných služeb:** odborné sociální poradenství, poradenství právní, sociálně-právní a psychologické povahy obětem trestné činnosti, přednášková činnost v rámci prevence trestné činnosti.
- **Charakteristika uživatele služby:** oběti trestné činnosti včetně jejich příbuzných, pozůstalí po obětech trestné činnosti, svědci.

Praktické informace

- **Kapacita služby:** -
- **Cena služby:** bezplatně
- **Bezbariérovost zařízení:** ne
- **Doplňující služby:** doprovody na úřady, policii, soudy

Kontaktní údaje

Statut:	občanské sdružení
Sídlo:	U Trojice 2, 150 00 Praha 5
Statutární zástupce:	Mgr. Petra Vitoušová
Kontakt s veřejností:	Bílý kruh bezpečí, o.s., regionální Poradna Olomouc Švermova 1002/1, 779 00 Olomouc Provozní doba: Út: 16,00 – 18,00 hod. Čt: 16,00 – 18,00 hod. – pro objednané Tel.: 585 423 857 Fax: 585 423 857 Email: bkb.olomouc@bkb.cz Internetové stránky: www.bkb.cz
Kontaktní osoba:	Mgr. Drahomír Ševčík

Poradna pro rodinu – Poradenské centrum sociálních služeb Olomouckého kraje, p.o.

Charakteristika činnosti: sociální poradenství. Poradenské centrum je zaměřeno na podporu řešení nepříznivých sociálních situací rodin, manželských a partnerských svazků, jednotlivců a sociálních skupin, ohrožených sociálním vyloučením. Činnost organizace se také zaměřuje na snížení rizika vzniku výše uvedených nepříznivých situací.

Obecné informace

- **Charakteristika poskytovaných služeb:** sociální poradenství, sociálně terapeutická činnost, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.
- **Charakteristika uživatele služby:** děti a mládež ve věku od 6 do 26 let ohrožené společensky nežádoucími jevy; oběti domácího násilí; osoby v krizi; osoby, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy; rodiny s dítětem/děťmi.

Praktické informace

- **Kapacita služby:** 3500 konzultací ročně poskytnutých pracovištěm Poradna pro rodinu Olomouc
- **Cena služby:** bezplatně
- **Bezbariérovost zařízení:** ne, ale poskytování služeb osobám s problémy s mobilitou je řešeno vždy na základě individuální dohody a možnostech pracovníků poradny v náhradních prostorách.
- **Doplňující služby:** klienti, kteří využívají poradenské služby poradny, mohou doplňkově využít poskytnutí právních informací. Poradna také umožňuje svým klientům využít poradenských služeb psychologa se specializací na děti s handicapem. Poradna úzce spolupracuje s Intervenčním centrem, s oddělením sociálně právní ochrany dětí MmOl a s dalšími odbornými institucemi a neziskovými organizacemi, své klienty o jejich službách informuje a v případě potřeby tyto či jiné potřebné služby klientům zprostředkuje.

Kontaktní údaje

Statut:	příspěvková organizace Olomouckého kraje
Sídlo:	Žilinská 7, 772 00 Olomouc
Statutární zástupce:	Mgr. Lubomír Smékal
Kontakt s veřejností:	Žilinská 7, 772 00 Olomouc Provozní doba: Po – Čt: 7,00–17,30 hod. Pá: 7,00–14,00 hod. Tel.: 585 431 540, 731 447 451 Fax: 585 419 915 Email: olomouc@poradnaprorodinu.cz , reditel@poradenskecentrum-ok.cz Internetové stránky: www.poradnaprorodinu.cz , www.poradenskecentrum-ok.cz
Kontaktní osoba:	Mgr. Lubomír Smékal

NOPO – Nezávislá občanská poradna Olomouc, Terénní programy

Charakteristika činnosti: systematická sociální práce sociálních terénních pracovníků v sociálně ohrožených lokalitách a pro klienty ohrožené sociální exkluzí.

Obecné informace

- **Charakteristika poskytovaných služeb:**
  - nabídka konkrétních aktivit směřujících ke zlepšení celkové situace (sociální, ekonomické apod.) romských občanů s dopadem na celou rodinu, včetně dalších potřebných klientů, a to přímo v přirozeném prostředí života klientů,
  - poskytnutí informace nebo cílené rady sociální, právní, zdravotní atd., dle akutní potřeby,
  - všestranná pomoc při prosazování práv a zájmů,
  - asistenční pomoc (doprovod a vyjednávání v zájmu klienta na různých institucích),
  - pomoc při sepsání potřebných písemností atd.,
  - nakontaktování a odeslání k dalším odborníkům v případě potřeby.
- **Charakteristika uživatele služby:** terénní sociální práce je poskytována především občanům romské národnosti, seniorům, zdravotně postiženým a všem občanům, kteří z důvodu své kritické situace – ohrožení sociálním

vyloučením – služby terénní sociální práce potřebují. Jedná se o občany města Olomouce a přilehlých obcí.

Praktické informace

- **Kapacita služby:** 4 – 5 klientů denně
- **Cena služby:** bezplatně
- **Bezbariérovost zařízení:** základnou jsou prostory poradny, jinak v terénu
- **Doplňující služby:** akce a programy kulturního, výchovného, společenského apod. zaměřené pro děti a celé rodiny

Kontaktní údaje

Statut:	občanské sdružení
Sídlo:	Horní nám. 21, 772 00 Olomouc
Statutární zástupce:	Jiří Beneš
Kontakt s veřejností:	Horní náměstí 5, 772 00 Olomouc, Edelmannova pasáž Provozní doba: v terénu denně cca 8 hodiny (dle potřeb klientů) Tel.: 721 324 423 Email: poradna@nopol.cz Internetové stránky: www.nopol.cz
Kontaktní osoba:	Eva Linhartová

Občanské sdružení ONŽ – pomoc a poradenství pro ženy a dívky, Poradna pro ženy a dívky

Charakteristika činnosti: pomoc a sociálně-právní poradenství pro ženy a dívky v obtížných životních situacích vzniklých např. neplánovaným těhotenstvím, rozvodem, životní krizí, pracovními problémy atp., zprostředkování následné odborné pomoci, poradenství a přednášky pro mládež, linka pro ženy a dívky.

Obecné informace

- **Charakteristika poskytovaných služeb:**
  - sociálně-právní poradenství,
  - odborné poradenství v oblasti plánování rodičovství – antikoncepce, přirozené metody (STM – symptotermální metoda),
  - přednášky + besedy pro děti a mládež ve školách i mimoškolních zařízeních (preventivní program),
  - krizovo-poradenská telefonická linka Po – Pá 8:00 až 20:00 hod. na mobilu: 603 210 999,

- cvičení pro těhotné maminky spojené s přípravou k porodu,
- materiální pomoc pro nastávající maminky.
- **Charakteristika uživatele služby:** převážně jde o klientky ženy – těhotné, svobodné a osamělé, rodiny neúplné a sociálně potřebné, věkové složení 14 – 70 let.

Praktické informace

- **Kapacita služby:** ročně – 700 klientů, 2290 oslovených žáků a studentů /přednášková činnost
- **Cena služby:** bezplatně
- **Bezbariérovost zařízení:** ano
- **Doplňující služby:** terénní služby v rodinách, klubová setkání náctiletých „ TEEN STAAR “

Kontaktní údaje

Statut:	občanské sdružení
Sídlo:	Remešova 1, 772 00 Olomouc
Statutární zástupce:	Ing. Josef Jelínek
Kontakt s veřejností:	Remešova 1, 772 00 Olomouc Provozní doba: Po, St: 7,30 – 17,00 hod. Út, Čt: 7,30 – 15,00 hod. Pá: 7,30 – 14,00 hod. 12,00 – 12,30 polední pauza Tel.: 585 222 147 Fax: 585 222 147 Email: olomouc@poradnaprozeny.eu Internetové stránky: www.poradnaprozeny.eu
Kontaktní osoba:	Bc. Zuzana Brochová, DiS.

Fond ohrožených dětí – Azylový dům pro matky s dětmi Olomouc

Charakteristika činnosti: dočasné ubytování matkám s nezletilými dětmi, těhotným ženám, dívkám starším 18ti let z dětských domovů, zázemí na dobu nezbytně nutnou pro vyřešení své tíživé sociální situace a uspořádání svých životních podmínek.

Obecné informace

- **Charakteristika poskytovaných služeb:** ubytování na dobu nezbytně nutnou (ubytovací smlouva na 3 měsíce – prodloužení max. na 1 rok). Finanční, hmotná a potravinová pomoc, pomoc při uplatňování a prosazování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.
- **Charakteristika uživatele služby:** matky s nezletilými dětmi, těhotné ženy starší 18ti let, dívky z dětských domovů a pěstounské péče.

Praktické informace

- **Kapacita služby:** 9 pokojů
- **Cena služby:** odvozena od počtu dětí – 1950 až 4400 Kč
- **Bezbariérovost zařízení:** ano – částečně (pouze vchod; společné prostory, kuchyň a jídelna jsou v patře, kde není zajištěn bezbariérový přístup, proto ubytování klientky na invalidním vozíku není možné)
- **Doplňující služby:** -

Kontaktní údaje

Statut:	občanské sdružení
Sídlo:	Na Poříčí 6, Praha 1
Statutární zástupce:	JUDr. Marie Vodičková
Kontakt s veřejností:	Sokolská 50, 772 00 Olomouc Provozní doba: Po – Pá: 7,00 –19,00 hod. (sociální pracovnice) Po – Pá: 19,00 – 7,00 hod. (stálá služba) So, Ne: nepřetržitý provoz Tel.: 585 221 648, 724 667 626 Fax: 585 221 648 Email: sarka.kupcakova@click.cz Internetové stránky: www.fod.cz
Kontaktní osoba:	Mgr. Šárka Kupčáková

Charita Olomouc, Středisko Samaritán pro lidi bez domova, Azylový dům pro ženy

Charakteristika činnosti: podpora a pomoc ženám bez střechy nad hlavou v obtížné sociální situaci nebo se zkušeností s domácím násilím. Služba poskytuje ubytování na nezbytnou dobu a odbornou pomoc při hledání vhodných řešení vytvářejících příležitosti postavit se na vlastní nohy.

Pomoc při řešení krizové situace, uspokojení základních životních potřeb (střecha nad hlavou, bezpečí, hygiena, strava), stabilizace sociální situace (doklady, sociální dávky, splácení dluhů, zajištění zdravotní péče...), resocializace, návrat do společnosti (zvýšení kvalifikace, nástup do zaměstnání, úspěšné absolvování léčby, samostatné bydlení).

Obecné informace

- **Charakteristika poskytovaných služeb:** azylový dům nabízí ženám, které nemají kde bydlet (nebo jsou ve svém prostředí ohroženy), možnost pobytu po dobu půl roku s následným prodloužením o další půlrok. Návazně mohou klientky využít bydlení na některém z pěti sociálních bytů v rámci azylového domu pro muže ve městě Olomouci. Součástí pobytu je povinnost výkonu pracovní rehabilitace. Jedná se o výkon stanoveného počtu hodin (okolo 10 hod. v závislosti na sociálním stavu klientky) ve prospěch zařízení.
- **Charakteristika uživatele služby:** zájemkyní o službu může být žena nemající dítě ve vlastní péči, starší 18 let, bez přístřeší, v obtížné sociální situaci. Zcela výjimečně může být přijata matka s dcerou (nad 15 let) nebo dívka starší 15 let na dobu zhruba 1 týdne do vyřešení akutní krizové situace. O výjimkách rozhoduje vedoucí střediska.

Praktické informace

- **Kapacita služby:** 10 osob
- **Cena služby:** 2 200 Kč (úhrada za pobyt/měsíc)
- **Bezbariérovost zařízení:** ne
- **Doplňující služby:** vzdělávací aktivity, pomoc obětem domácího násilí

Kontaktní údaje

Statut:	evidovaná právnická osoba
Sídlo:	Wurmova 5, 771 11 Olomouc
Statutární zástupce:	Ludmila Gottwaldová, DiS.
Kontakt s veřejností:	Wurmova 5, 771 11 Olomouc Provozní doba: nepřetržitý provoz Po – Pá: 7,30–15,00 hod. (pro kontakt s veřejností) Tel.: 587 405 329, 731 408 946 Email: sld.olomouc@charita.cz Internetové stránky: www.olomouc.charita.cz
Kontaktní osoba:	Mgr. Ivanka Maderová, Bc. Leona Martinková

Domov pro ženy a matky s dětmi

Charakteristika činnosti: cílem služby je vytvořit zázemí na dobu nezbytně nutnou pro uživatele, aby mohli řešit svoji sociální situaci a uspořádat si životní podmínky.

Obecné informace

- **Charakteristika poskytovaných služeb:** poskytnutí ubytování, stravy nebo pomoc při zajištění stravy, pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.
- **Charakteristika uživatele služby:** ženy a matky s dětmi v tíživé životní situaci, oběti domácího násilí, osoby v krizi.

Praktické informace

- **Kapacita služby:** 39 osob (ženy i děti)
- **Cena služby:** cena je stanovena dle platných předpisů a je odvozena od počtu ubytovaných dětí
- **Bezbariérovost zařízení:** ano
- **Doplňující služby:** -

Kontaktní údaje

Statut:	zařízení obce
Sídlo:	Holečkova 7, 779 00 Olomouc
Kontakt s veřejností:	Holečkova 7, 779 00 Olomouc Provozní doba: nepřetržitý provoz Tel.: 585 419 736 Fax: 585 412 174 Email: domov.mmol@quick.cz Internetové stránky: www.olomouc.eu
Kontaktní osoba:	Mgr. Roman Trčka

Příloha č. 3 Intervenční centra

Intervenční centra v České republice

1. Název poskytovatele: Bílý kruh bezpečí, o.s.

Zařízení: **Intervenční centrum Ostrava I. pro Moravskoslezský kraj** (28. října 2556/124, Moravská Ostrava, 702 00 Ostrava 2)

Formy poskytování sociálních služeb: **ambulantní, terénní**

Cílová skupina klientů:

oběti domácího násilí

oběti trestné činnosti

osoby v krizi

Věková kategorie klientů:

dorost (16 – 18 let)

mladí dospělí (19 – 26 let)

dospělí (27 – 64 let)

mladší senioři (65 – 80 let)

starší senioři (nad 80 let)

Kontakty:

telefon 597 489 388 739 449 275

fax 597 489 204

e-mail koordinatordn.bkb@seznam.cz

web <http://www.bkb.cz>

2. Název poskytovatele: Centrum intervenčních a psychosociálních služeb

Libereckého kraje

Zařízení: **Intervenční centrum** (Tanvaldská 269, Liberec XXX-Vratislavice nad Nisou, 463 11 Liberec 30)

Formy poskytování sociálních služeb: **ambulantní, terénní**

Cílová skupina klientů: **oběti domácího násilí**

Věková kategorie klientů:

mladí dospělí (19 – 26 let)

dospělí (27 – 64 let)

mladší senioři (65 – 80 let)

starší senioři (nad 80 let)

Kontakty:

telefon 482 311 632

fax 482 750 063

e-mail info.ic@csslk.cz

web <http://www.csslk.cz>

3. Název poskytovatele: Centrum sociálních služeb Praha

Zařízení: **Intervenční centrum - Intervenční centra** (Šromova 861/1, Praha 14-Černý Most, 198 00 Praha 98)

Formy poskytování sociálních služeb: **ambulantní**

Cílová skupina klientů: **oběti domácího násilí**

Věková kategorie klientů:

dorost (16 – 18 let)

mladí dospělí (19 – 26 let)

dospělí (27 – 64 let)

mladší senioři (65 – 80 let)

starší senioři (nad 80 let)

Kontakty:

telefon 281 861 580

e-mail marie.susterova@csspraha.cz

web www.csspraha.cz

4. Název poskytovatele: Diecézní charita České Budějovice

Zařízení: **Intervenční centrum pro osoby ohrožené domácím násilím** (Kanovnická 390/11, 370 01 České Budějovice 1)

Formy poskytování sociálních služeb: **ambulantní, terénní**

Cílová skupina klientů: **oběti domácího násilí**

Věková kategorie klientů:

mladí dospělí (19 – 26 let)

dospělí (27 – 64 let)

mladší senioři (65 – 80 let)

starší senioři (nad 80 let)

dospělí od 18 let věku

Kontakty:

telefon 386323016

fax 386323016

e-mail intervencnicentrum@charitacb.cz

web <http://www.charitacb.cz>

5. Název poskytovatele: Diecézní charita Plzeň

Zařízení: **Intervenční centrum Plzeňského kraje** (Cukrovarská 327/16, Plzeň 3-Jižní Předměstí, 301 00 Plzeň 1)

Formy poskytování sociálních služeb: **terénní**

Cílová skupina klientů: **oběti domácího násilí**

Věková kategorie klientů:

dorost (16 – 18 let)

mladí dospělí (19 – 26 let)

dospělí (27 – 64 let)

mladší senioři (65 – 80 let)

starší senioři (nad 80 let)

Kontakty:

telefon 777 167 004

fax 377 970 197

e-mail krize@dchp.cz

web <http://www.charita.cz/plzen>

6. Název poskytovatele: Občanská poradna Nymburk

Zařízení: **Centrum pro pomoc obětem** (Mariánské náměstí 1396, Brandýs nad Labem-Stará Boleslav, Stará Boleslav, 250 01 Brandýs n.Labem-St.Bol.1); **Centrum pro pomoc obětem** (Zahradní 46, Kolín III, 280 02 Kolín 2); **Centrum pro pomoc obětem** (Náměstí Přemyslovců 14/11, Nymburk, 288 02 Nymburk 2); **Centrum pro pomoc obětem** (Příčná 194/1, Milovice, 289 24 Milovice nad Labem 3)

Formy poskytování sociálních služeb: **ambulantní, terénní**

Cílová skupina klientů:

děti a mládež ve věku od 6 do 26 let ohrožené společensky nežádoucími jevy

oběti domácího násilí

oběti obchodu s lidmi

oběti trestné činnosti

osoby komerčně zneužívané

osoby v krizi

osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách

rodiny s dítětem/děťmi

senioři

etnické menšiny

Věková kategorie klientů:

dorost (16 – 18 let)

mladí dospělí (19 – 26 let)

dospělí (27 – 64 let)

mladší senioři (65 – 80 let)

starší senioři (nad 80 let)

Kontakty:

telefon 737 104 928

fax 325 511 148

e-mail info@pomocobetem.cz

e-mail pacesova@pomocobetem.cz

web <http://www.pomocobetem.cz>

7. Název poskytovatele: Občanské sdružení SPIRÁLA

Zařízení: **Intervenční centrum** (K Chatám 22, Ústí nad Labem-město, Skorotice, 403

40 Ústí nad Labem 19) **Intervenční centrum** (Písečná 5030, Chomutov, 430 04

Chomutov 4)

Formy poskytování sociálních služeb: **pobytové, ambulantní, terénní**

Cílová skupina klientů: **oběti domácího násilí**

Věková kategorie klientů:

mladí dospělí (19 – 26 let)

dospělí (27 – 64 let)

mladší senioři (65 – 80 let)

starší senioři (nad 80 let)

Kontakty:

telefon +420472743835

telefon +420475511811

fax +420475201495

e-mail spirala.cki@volny.cz

web <http://volny.cz/spirala.cki>

8. Název poskytovatele: Oblastní charita Hradec Králové

Zařízení: **Intervenční centrum Hradec Králové** (Velké náměstí 34/42, Hradec Králové, 500 03 Hradec Králové 3)

Formy poskytování sociálních služeb: **ambulantní**

Cílová skupina klientů: **oběti domácího násilí**

Věková kategorie klientů:

mladí dospělí (19 – 26 let)

dospělí (27 – 64 let)

mladší senioři (65 – 80 let)

starší senioři (nad 80 let)

Kontakty:

telefon 495 530 033

telefon 774 591 383

fax 495 530 033

e-mail intervencni.centrum@hk.caritas.cz

web <http://www.hk.caritas.cz/ochhk>

9. Název poskytovatele: Pomoc v nouzi, o.p.s.

Zařízení:

Intervenční centrum (Hlavní třída 280/5, Mariánské Lázně, 353 01 Mariánské Lázně 1)

Intervenční centrum (Josefa Kajetána Tyla 461, Sokolov, 356 01 Sokolov 1)

Intervenční centrum (náměstí Dr. M. Horákové 1359/7, Karlovy Vary, 360 01 Karlovy Vary 1)

Formy poskytování sociálních služeb: **ambulantní, terénní**

Cílová skupina klientů: **oběti domácího násilí**

Věková kategorie klientů: **bez omezení věku**

Kontakty:

telefon 735 514 095

telefon IC Sokolov 352 661 418

fax 352 669 839

e-mail intervencni@centrum.cz

web www.sweb.cz/pomocvnouziops

10. Název poskytovatele: Poradna pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy

Zařízení: **Intervenční centrum** (Žižkovo nám. 169, Rakovník I, 269 01 Rakovník 1)

Formy poskytování sociálních služeb: **ambulantní**

Cílová skupina klientů: **oběti domácího násilí**

Věková kategorie klientů:

dorost (16 – 18 let)

mladí dospělí (19 – 26 let)

dospělí (27 – 64 let)

mladší senioři (65 – 80 let)

starší senioři (nad 80 let)

Kontakty:

telefon 605 765 883

telefon 313 502 588

fax 313 502 813

e-mail ic.stredocesky@seznam.cz

11. Název poskytovatele: Poradna pro rodinu manželství a mezilidské vztahy Zlín, příspěvková organizace

Zařízení: **Poradna pro rodinu manželství mezilidské vztahy Zlín, příspěvková organizace** (U Náhonu 5208, Zlín, 760 01 Zlín 1)

Formy poskytování sociálních služeb: **ambulantní, terénní**

Cílová skupina klientů: **oběti domácího násilí**

Věková kategorie klientů:

mladí dospělí (19 – 26 let)

dospělí (27 – 64 let)

mladší senioři (65 – 80 let)

starší senioři (nad 80 let)

Kontakty:

telefon 577018265

fax 577018265

e-mail ic.zlin@seznam.cz

web <http://www.poradnazlin.cz>

12. Název poskytovatele: Psychocentrum- manželská a rodinná poradna kraje Vysočina, příspěvková org.

Zařízení: **Psychocentrum-manželská a rodinná poradna kraje Vysočina,p.o**

Intervenční centrum (Pod Příkopem 934/4, Jihlava, 586 01 Jihlava 1)

Formy poskytování sociálních služeb: **ambulantní, terénní**

Cílová skupina klientů: **oběti domácího násilí**

Věková kategorie klientů:

mladí dospělí (19 – 26 let)

dospělí (27 – 64 let)

mladší senioři (65 – 80 let)

starší senioři (nad 80 let)

Kontakty:

telefon 567251532

fax 567215532

e-mail ic.vysocina@volny.cz

web <http://psychocentrum.cz>

13. Název poskytovatele: SKP - CENTRUM, o.p.s.

Zařízení: **Intervenční centrum** (Erno Košťála 980, Pardubice III-Studánka, 530 12 Pardubice 12)

Formy poskytování sociálních služeb: **ambulantní, terénní**

Cílová skupina klientů: **oběti domácího násilí**

Věková kategorie klientů:

dorost (16 – 18 let)

mladí dospělí (19 – 26 let)

dospělí (27 – 64 let)

mladší senioři (65 – 80 let)

Kontakty:

telefon 777772131

fax 466260528

e-mail ic.pardubice@skp-centrum.cz

web www.skp-centrum.cz

14. Název poskytovatele: Slezská diakonie

Zařízení: **Intervenční centrum** (Opletalova 607/4, Šumbark, 736 01 Havířov 1)

Formy poskytování sociálních služeb: **ambulantní, terénní**

Cílová skupina klientů: **oběti domácího násilí**

Věková kategorie klientů:

mladí dospělí (19 – 26 let)

dospělí (27 – 64 let)

mladší senioři (65 – 80 let)

starší senioři (nad 80 let)

Kontakty:

telefon 596 611 239

fax 596 611 238

e-mail ic.ostrava@slezskadiakonie.cz

web <http://www.slezskadiakonie.cz>

15. Název poskytovatele: Sociální služby, příspěvková organizace

Zařízení: **Intervenční centrum v Sokolově** (Josefa Kajetána Tyla 461, Sokolov, 356 01 Sokolov 1)

Formy poskytování sociálních služeb: **ambulantní, terénní**

Cílová skupina klientů: **oběti domácího násilí**

Věková kategorie klientů: **bez omezení věku**

Kontakty:

telefon 352 661 418
telefon 736 514 095
fax 352 669 839
e-mail intervencni@centrum.cz
web <http://www.ouss.cz>

16. Název poskytovatele: SPONDEA při ČČK Brno, o.p.s.

Zařízení: **SPONDEA při ČČK Brno, o.p.s.** (Sýpka 1351/25, Brno-sever, Černá Pole, 613 00 Brno 13)

Formy poskytování sociálních služeb: **pobytové, ambulantní, terénní**

Cílová skupina klientů: **oběti domácího násilí**

Věková kategorie klientů: **bez omezení věku**

Kontakty:

telefon 541 501 121
fax 544 526 561
e-mail donacentrum@donacentrum.cz
web <http://www.donacentrum.cz>

17. Název poskytovatele: Středisko sociální prevence Olomouc, příspěvková organizace

Zařízení: **Středisko sociální prevence Olomouc, příspěvková organizace** (Na Vozovce 622/26, Nová Ulice, 779 00 Olomouc 9)

Formy poskytování sociálních služeb: **ambulantní, terénní**

Cílová skupina klientů: **oběti domácího násilí**

Věková kategorie klientů: **bez omezení věku**

Kontakty:

telefon 585427141
fax 585754736
e-mail ssp@iex.cz
web <http://ssp-ol.cz>

Příloha č. 4 Potvrzení o ústním vyhlášení rozhodnutí o vykázání

Policie České republiky
.....

Č.j. ....

V.....dne.....

P O T V R Z E N Í O Ú S T N Í M V Y H L Á Š E N Í R O Z H O D N U T Í O V Y K Á Z Á N Í

Policie České republiky ....., jako věcně a místně příslušný správní orgán v souladu s § 21b zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, rozhodla(o) za přítomnosti nezúčastněné osoby pana(i)....., nar....., trvale bytem....., dne ..... v .....hod. takto :

V y k a z u j e

podle § 21a odst. 1 zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů pana (i) ....., nar. ...., trvale bytem ..... ze společného obydlí ..... jakož i z jeho ..... bezprostředního ..... okolí ..... na dobu 10 dnů a současně mu (jí)

z a k a z u j e

návrat do takto vymezených prostor ve stanovené době.

.....
(otisk úředního razítka)

.....
(hodnost, jméno, příjmení, funkce nebo služební číslo a podpis oprávněné úřední osoby)

Rozdělovník

Účastníci řízení

.....- vykázaná osoba

.....- ohrožená osoba

Příloha č. 5 Potvrzení o ústním vyhlášení rozhodnutí o zákazu vstupu

Policie České republiky
.....

Č.j. ....

V.....dne .....

POTVRZENÍ O ÚSTNÍM VYHLÁŠENÍ ROZHODNUTÍ O ZÁKAZU VSTUPU

Policie České republiky ....., jako věcně a místně příslušný správní orgán v souladu s § 21b zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, rozhodla(o) za přítomnosti nezúčastněné osoby pana(i) ....., nar....., trvale bytem ..... dne ..... v ..... hod. takto :

Z a k a z u j e

podle § 21a odst. 2 zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, panu (i) ....., nar. ...., trvale bytem..... vstup do společného obydlí ..... , jakož i do jeho bezprostředního okolí ..... na dobu 10 dnů.

.....
(otisk úředního razítka)

.....
(hodnost, jméno, příjmení, funkce nebo služební číslo
a podpis oprávněné úřední osoby)

Rozdělovník

Účastníci řízení

..... - vykázaná osoba

..... - ohrožená osoba

Příloha č. 6 Oznámení o zahájení řízení

Policie České republiky
.....

Č.j. ....

V ..... dne .....

Pan (i)

.....

nar .....

trvale bytem .....

OZNÁMENÍ O ZAHÁJENÍ ŘÍZENÍ

Policie České republiky ....., jako věcně a místně příslušný správní orgán zahajuje v souladu s § 46 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, vůči vám řízení o vykázání podle § 21a až 21d zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky.

.....

...

*(hodnost, jméno, příjmení, funkce nebo služební číslo
a podpis oprávněné úřední osoby)*

Příloha č. 7 Potvrzení o vydání klíčů

.....
č.j.

POTVRZENÍ O VYDÁNÍ KLÍČŮ

Dne.....v.....hodin byl(a) podle ustanovení § 21c odst. 1 zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky vyzván(a)

Jméno a příjmení.....
Datum narození.....
Průkaz totožnosti č.....
Spojení.....

k vydání všech klíčů od obydlí, z něhož byl(a) vykázán(a) podle § 21a zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky.

Na základě této výzvy vydala vykázaná osoba .....ks klíčů.
Specifikace klíčů (typ, barva, popis, markanty):

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Vykázaná osoba byla poučena o tom, že po uplynutí lhůty 10 dnů od vykázání si na policejní služebně .....(adresa služebny a telefonický kontakt) může klíče vyzvednout. Klíče jí budou vydány za předpokladu, že nebyl podán návrh na vydání předběžného opatření podle § 76b občanského soudního řádu.

Klíče převzal :

.....
Hodnost, jméno, příjmení a podpis policisty

Příloha č. 8 Poučení vykázané osoby

.....
č.j.

POUČENÍ VYKÁZANÉ OSOBY

podle ustanovení § 21a až § 21d zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o Policii České republiky)

V.....dne.....

Ve věci vykázání podle ustanovení § 21a zákona o Policii České republiky proti.....(jméno a příjmení vykázané osoby)

POUČENÍ

Jako vykázanou osobu vás poučuji, že jste byl(a) v souladu s § 21a zákona o Policii České republiky vykázán(a) na dobu 10ti dnů z obydlí

.....
(specifikace obydlí)

Vykázání se vztahuje na

.....
(specifikace prostoru, na který se vykázání vztahuje, včetně rozsahu bezprostředního okolí společného obydlí).

Na základě tohoto rozhodnutí jste povinen (povinna) neprodleně výše uvedené obydlí opustit a po stanovenou dobu je vám na základě zákona o Policii České republiky zakázán vstup zpět do tohoto obydlí a výše specifikovaného bezprostředního okolí, a to i v případě souhlasu ohrožené osoby s vaším vstupem. Rozhodnutí o vykázání je účinné od okamžiku, kdy vám bylo sděleno. Neuposlechnutím uloženého rozhodnutí o vykázání se dopustíte přestupku podle § 47 odst. 1 písm. a) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, nebo trestného činu podle § 171 odst. 1 písm. e) zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.

Podle § 21c zákona o Policii České republiky jste povinen (povinna) vydat všechny klíče od společného obydlí, které držíte. Neuposlechnutím této výzvy se dopustíte přestupku podle § 47 odst. 1 písm. a) zákona o přestupcích.

Podle § 21c odst. 1 zákona o Policii České republiky jste oprávněn vzít si ze společného obydlí před jeho opuštěním výlučně věci sloužící vaší osobní potřebě, osobní cennosti a dokumenty. Ve lhůtě do 24 hodin od opuštění společného obydlí si pak za přítomnosti policisty můžete vzít další osobní věci a věci nezbytné pro vaše podnikání nebo výkon povolání. Ve stanovené lhůtě můžete toto právo uplatnit pouze jednou, a to po předchozí dohodě na adrese

.....
(adresa příslušné služebny Policie České republiky)

nebo telefonicky na č 974 .....

Písemné rozhodnutí o vykázání bude vyhotoveno do 24 hodin od vstupu policisty do společného obydlí a následně vám bude doručeno na adresu, kterou za tímto účelem poskytnete. V případě, že vám není známa adresa, na které se budete v době platnosti vykázání zdržovat, případně neposkytnete-li adresu z jiného důvodu, můžete si písemné rozhodnutí vyzvednout po uplynutí lhůty 24 hodin na adrese výše uvedené policejní služebny. Písemné vyhotovení rozhodnutí bude obsahovat odůvodnění, poučení o opravném prostředku a další náležitosti podle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

Po uplynutí lhůty 10 dnů si na policejní služebně (adresa a telefonický kontakt uvedeny výše) můžete vyzvednout klíče, které jste policistovi předal(a) podle § 21c zákona o Policii České republiky. Klíče vám budou vydány za předpokladu, že nebyl podán návrh na vydání předběžného opatření podle § 76b zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

V případě podání návrhu na vydání uvedeného předběžného opatření se zákonná 10 denní lhůta prodlužuje až do pravomocného rozhodnutí soudu o tomto návrhu. Předběžné opatření soudu trvá 1 měsíc ode dne následujícího po dni, v němž uplynula zákonná 10 denní lhůta, a bude-li před ukončením této doby zahájeno řízení ve věci samé, může předseda senátu rozhodnout o prodloužení doby trvání předběžného opatření, a to až na dobu 1 roku.

Vykázání je na základě výše uvedených ustanovení zákona o Policii České republiky provedeno z úřední povinnosti, přičemž ohrožená osoba nemá možnost toto rozhodnutí ovlivnit.

V souladu se zákonem bude po vykázání provedena ze strany Policie České republiky kontrola dodržování vykázání, přičemž jeho nerespektování zakládá odpovědnost ze spáchání výše uvedeného přestupku či trestného činu, za který lze uložit trest odnětí svobody až na šest měsíců nebo peněžitý trest.

Toto rozhodnutí je správním rozhodnutím ve smyslu zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění zákona č. 413/2005 Sb., a jako takové nemá vliv na odpovědnost za přestupek či trestný čin.

Prohlašuji, že jsem byl(a) poučen(a) ve smyslu shora uvedených ustanovení a poučení jsem porozuměl(a), což stvrzuji svým podpisem :

.....
Jméno, příjmení a podpis osoby

Poučení provedl(a) :

.....
Hodnost, jméno, příjmení a podpis policisty

Příloha č. 9 Poučení ohrožené osoby

Policie České republiky

.....
č.j.

POUČENÍ OHROŽENÉ OSOBY

podle ustanovení § 21a až § 21d zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o Policii České republiky)

V.....dne.....

Ve věci vykázání podle ustanovení § 21a zákona o Policii České republiky proti.....(jméno a příjmení vykázané osoby)

POUČENÍ

Jako osobu ohroženou domácím násilím vás poučuji o tom, že bylo vydáno rozhodnutí o vykázání výše uvedené osoby z obydlí obývaného společně s vámi. Toto rozhodnutí o vykázání je účinné v okamžiku, kdy bylo sděleno vykázané osobě, a bylo vydáno z úřední povinnosti i v případě vašeho nesouhlasu. Na základě rozhodnutí je vykázaná osoba povinna neprodleně opustit toto obydlí a po dobu 10 dnů je jí zakázáno se vrátit zpět do obydlí či jeho bezprostředního okolí. Porušením zákazu se vykázaná osoba vystavuje nebezpečí postihu za přešupek ve smyslu § 47 odst. 1 písm. a) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, nebo trestného činu ve smyslu § 171 odst. 1 písm. e) zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a to i v případě vašeho souhlasu s jejím vstupem do obydlí.

V případě porušení podmínek vykázání ze strany vykázané osoby neprodleně informujte Policii České republiky prostřednictvím tísňové linky 158.

Písemné vyhotovení rozhodnutí o vykázání bude zpracováno do 24 hodin od vstupu policisty do společného obydlí a poté vám bude doručeno na adresu trvalého bydliště, případně na jinou adresu, kterou za tímto účelem poskytnete. Písemné vyhotovení rozhodnutí bude obsahovat podrobné odůvodnění, poučení o opravném prostředku a další náležitosti podle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů..

Je vaším právem ve smyslu § 76b zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, podat u příslušného soudu návrh na vydání předběžného opatření spočívajícího v povinném opuštění bytu nebo domu násilnou osobou a v zákazu navazování kontaktů násilné osoby s vámi. Podáním návrhu v průběhu vykázání, o kterém rozhodl policista, se zákonná 10denní lhůta prodlužuje až do pravomocného rozhodnutí soudu o tomto návrhu. Předběžné opatření soudu trvá 1 měsíc ode dne následujícího po dni, v němž uplynula zákonná 10 denní lhůta, a bude-li před ukončením této doby

zahájeno řízení ve věci samé, může předseda senátu na váš návrh rozhodnout o prodloužení doby trvání předběžného opatření, a to až na dobu 1 roku. V této souvislosti vás žádáme, abyste informoval (a) Policii České republiky o tom, že jste v průběhu policejního vykazání podal (a) u soudu návrh na vydání předběžného opatření.

O vykazání bude v souladu s § 21b odst. 2 zákona o Policii České republiky informováno intervenční centrum poskytující psychologické, sociální a právní služby. Toto intervenční centrum vás bude do 48hodin od doručení podnětu od Policie České republiky kontaktovat s nabídkou služeb. V případě potřeby se můžete obrátit i na jiné instituce, které poskytují psychologické, sociální a další služby v oblasti pomoci obětem domácího násilí. Za tímto účelem vám jsou předány kontakty na instituce v místě bydliště a kontakty na linky s nepřetržitým provozem.

Dále vás poučuji o tom, že uvedením nepravdivých skutečností se můžete dopustit trestného činu křivého obvinění podle § 174, pomluvy dle § 206 a poškozování cizích práv dle § 209 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, případně přestupku proti občanskému soužití dle § 49 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

V době trvání vykazání bude provedena kontrola jeho dodržování ze strany vykazované osoby. V této souvislosti vás žádáme o poskytnutí součinnosti policistům provádějícím tuto kontrolu.

Prohlašuji, že jsem byl(a) poučen(a) ve smyslu shora uvedených ustanovení a poučení jsem porozuměl(a), což stvrzuji svým podpisem :

.....
Jméno, příjmení a podpis osoby

Poučení provedl(a) :

.....
Hodnost, jméno, příjmení a podpis policisty

Příloha č. 10 Rozhodnutí o vykázání

Policie České republiky
.....

Č.j. ....

V ..... dne .....

Počet listů :

Výtisk č. :

ROZHODNUTÍ O VYKÁZÁNÍ

Policie České republiky ....., jako věcně a místně příslušný správní orgán v souladu s § 21b zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů rozhodla(o) za přítomnosti nezúčastněné osoby pana(i)....., nar....., trvale bytem....., dne ..... v ..... hod. takto:

V y k a z u j e

podle § 21a odst. 1 zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů pana (i) ....., nar. ...., trvale bytem..... ze společného obydlí ..... jakož i z jeho ..... bezprostředního ..... okolí .....
.....na dobu 10 dnů a současně mu (jí)

z a k a z u j e

návrat do takto vymezených prostor ve stanovené době.

O d ů v o d n ě n í :

Dne.....bylo.oznámeno.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

P o u č e n í :

Proti tomuto rozhodnutí lze podle § 21b odst. 3 zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, podat odvolání do 15 dnů ode dne oznámení rozhodnutí. Lhůta začíná běžet dnem následujícím po dni ústního vyhlášení rozhodnutí. Odvolání se podává u Policie České republiky..... a o odvolání rozhoduje odvolací správní orgán, kterým je..... Odvolání proti tomuto rozhodnutí nemá odkladný účinek.

.....
(otisk úředního razítka)

.....
(hodnost, jméno, příjmení, funkce nebo služební číslo a podpis oprávněné úřední osoby)

Rozdělovník:

Výtisk č. 1 - pro spis

Účastníci řízení

Výtisk č. 2 - pan (i) .....- vykázaná osoba

Výtisk č. 3 - pan (i) .....- ohrožená osoba

Na vědomí

Výtisk č. 4 - příslušné intervenční centrum .....

Výtisk č. 5 - příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí ..... (jen pokud žije ve společném obydlí nezletilá osoba)

Rozhodnutí doručeno vykázané osobě dne .....v ..... hod.

Rozhodnutí převzal (a).....
podpis vykázané osoby (při osobním převzetí)

Rozhodnutí doručeno ohrožené osobě dne .....v ..... hod.

Rozhodnutí převzal
(a).....
podpis ohrožené osoby (při osobním převzetí)